

Obrana

august 2007

Pohár pre Nitru

Vo Vojenskom výcvikovom priestore Lešť začiatkom leta vyvrcholil už tretí ročník Vojensko-branného cvičenia KEMP 2007 pre študentov stredných škôl aj za účasti ministra obrany Františka Kašického, štátneho tajomníka MO SR Jaroslava Bašku, náčelníka Generálneho štábu OS SR generála Ľubomíra Bulíka a ďalších hostí.

Minister i štátny tajomník si osobne vyskúšali nástrahy lanových prekážok výcvikového trénažéru. Generál Bulík spoločne so štátnym tajomníkom a ďalšími hosťami vytvorili súťažné družstvo, ktoré prešlo celú trať.

Práve táto súťaž bola pre 227 stredoškôľakov zo všetkých slovenských krajov záverečnou disciplínou trojdňového cvičenia. Pohár riaditeľa Personálneho úradu Ozbrojených síl SR v tomto roku nakoniec získali chlapci a dievčatá zo Strednej priemyselnej školy J. Murgaša z Banskej Bystrice pred stredoškôľkami z bratislavskej Obchodnej akadémie Liberty a Gymnázium J. G. Tajovského v Banskej Bystrici. Pohár ministra obrany získala čata nitrianskeho regrutačného strediska. Ocenenia im odovzdal štátny tajomník MO SR Jaroslav Baška a náčelník Generálneho štábu OS SR generál Ľubomír Bulík.

Pri tejto príležitosti generál Bulík vyjadril želanie, aby sa s dnešnými stredoškôľkami stretol v budúcnosti už ako s profesionálnymi vojakmi. Mnohí chlapci, ale ešte viac dievčatá, neskryvali želanie dostať sa do ozbrojených síl. Podľa slov veliteľa KEMP-u 2007 podplukovníka Petra Vavriku práve toto cvičenie mnohým z nich pomohlo viac priblížiť život ozbrojených síl a zameranie jednotlivých vojenských odborností. Už teraz spoločne s iniciátorkou branného cvičenia pre stredoškôľakov náčelníčkou banskobystričského regrutačného strediska kapitánkou Lenkou Halášovou premýšľajú čím prekvapia mladých ľudí na budúcoročnom kempu.

Jozef ŽIAK
Foto **Peter DOVINA**

Vydavateľ:
Ministerstvo obrany SR
Komunikačný odbor

Šéfredaktor:
Mgr. Pavol VITKO
tel.: 0960 313 072, 0903 820 847
pavol.vitko@mod.gov.sk

Redaktori:
Mgr. Michaela FARKAŠOVÁ
tel.: 0960 312 806, 0903 820 195
e-mail: michaela.farkasova@mod.gov.sk

nadporučík Mgr. Vladislav VAVRINEC
tel.: 0960 312 980, 0903 820 854
e-mail: vladislav.vavrinec@mod.gov.sk

plukovník v zálohe Jozef ŽIAK
tel.: 0960 332 755, 0903 820 194
e-mail: jozef.ziak@mil.sk

Vedúci vydania a jazyková úprava:
Ing. Eleonora BUJACKOVÁ,
tel.: 0960 313 054
e-mail: eleonora.bujackova@mod.gov.sk

Fotograf:
Peter DOVINA
tel.: 0903 820 698

Tajomníčka redakcie:
Milena SLEZÁKOVÁ
tel.: 0960 312 984, fax: 0960 312 520
e-mail: milena.slezakova@mod.gov.sk

Grafická úprava:
kapitán Ing. Otakar HRABÁK
Lýdia ŠEVČÍKOVÁ
Ivana MÍSKOLCIOVÁ
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Adresa redakcie:
Mesačník OBRANA
Komunikačný odbor MO SR
Kutuzovova 8
832 47 Bratislava
e-mail: obrana@mod.gov.sk
www.mosr.sk/obrana

Rozširuje:
Podacie stanice MO SR

Tlač:
5. kartoreprodukčná základňa Nemšová

Na titulnej strane vojak žilinského pluku
špeciálneho určenia pri výcviku
Foto **Jozef ŽIAK**

Na poslednej strane ilustračné
foto **Peter DOVINA**

Nevyžiadany obrazový materiál
a rukopisy nevraciame.

© Ministerstvo obrany SR
Registračné číslo: 758/93

Z obsahu

Výcvik vrtuľníkarov

str. 4 – 7

Ženy na Lešti

str. 15

Mladí a armáda

str. 24 – 25

Víťazi vojny

str. 34 – 35

Editoriál

Na august mi skele
sedí myšlienka z nedávno
vydanej knihy ruskej histo-
ričky Natalie Naročnickej
Rusko a jeho miesto v sve-
te – Za čo a s kým sme
bojovali. Budem para-
frázovať: „...národy Česko-
Slovenska napriek uda-
lostiam z roku 1968, ktoré

plným právom pociťovali ako urážku a potupu, sa nikdy
nevzdali svojej historickej pamäti. Ani v časoch eufórie
- z návratu do Európy - sa vo všeobecnosti, na rozdiel od
niektorých iných, nikdy neposmievali víťazstvám Ruska vo
vojne a neznevažovali ich...“ Áno, je skvelé počuť niečo
také od dámy, ktorá je aj poslankyňou ruskej Štátnej dумы.
Počuť, že augustová invázia spojeneckých vojsk, ktoré na
povel Moskvy obsadili Československo, nebola pre nás
žiadnou bratskou pomocou, ale potupou. Bola to sila zla,
ktorá našich ľudí nútila emigrovať, alebo ohnúť chrbát. Nie
málo vojakov tú bolesť v chrbte cítilo duplom - pri ohýbaní,
aj pri narovnávaní. Na druhej strane – bolo by nečestné, ak
by sme spochybňovali obeť vojakov Červenej armády pri
porážke fašizmu. Vráťme jej pomoci našim bojovníkom
v Slovenskom národnom povstaní. Aj o tom všetkom je
príbeh Albína Makovníka z Tureckej (strany 38 a 39). Počas
druhej svetovej vojny z ľudského aj politického presvedčenia
prebehol k Rusom. Bojoval s nimi na Dukle aj v Slove-
nskom národnom povstaní. O to viac ho bolela invázia v roku
1968. Jeho príbeh je však výnimočný v tom, že on vtedy ten
svoj chrbát neohol.

V rozhovore s náčelníkom Generálneho štábu OS SR
generálom Lubomírom Bulíkom hovoríme na stranách 8-9 aj
o niektorých vojakoch, ktorí sa pred vyvedením do výcvi-
kových priestorov „hodia“ na maródku. Ak by ich stretla
situácia podobná SNP, pridali by sa? A po potlačení Pov-
stania - ostali by bojovať proti presile zla s partizánmi
v horách? Pred takúto situáciu pritom stávajú. Naša účasť
v operáciách medzinárodného krízového manažmentu je
však výbornou ukážkou pripravenosti a profesionality slo-
venských vojakov. Nielen to. Z prieskumu verejnej mienky,
ktorý prezentujeme na strane 18, napríklad vychádza, že
deväť z desiatich opýtaných Slovákov sa spoliehajú na naše
ozbrojené sily pri živelných pohromách a katastrofách.
Skvelé číslo, ktoré však nevychádza len z dajakej „doj-
mológie“. Najnovšie - zásah našich vzdušných síl pri hasení
lesných požiarov. Ukázkový príklad ústretovosti ozbrojených
síľ pri pomoci civilnému sektoru. Všetkým borcom od
vrtuľníkov, ktorí sa na hasení podieľali, patrí poďakovanie.
V tejto súvislosti odporúčam prečítať si aj reportáž o ich
výcviku na stranách 4 až 7.

Dôvera ľudí sa však dá aj veľmi rýchlo sklamať. Najmä ak
sa niečo sľúbi. Aj preto minister obrany František Kašícký išiel
po marcovom výbuchu v nováckej delaboračnej hale do
dost veľkého rizika ak sľuboval, že o. i. je jeho jednoznačným
cieľom obnoviť v totálne zničenom VOP výrobu a udržať
zamestnanosť. To je však o guráži. Tak či tak - zdá sa mi,
akoby niekto čakal, že si na tom môže vylámať zuby. Nuž - a keď
sa tak nestalo, akoby bolo potrebné prífúknuť „senzácie“
o jame so zakopanými zde-
laborovanými strelami. Aj
keď, samozrejme, tie strely
tam nemali čo robiť. To je
ale už kapitola z predchá-
dzajúceho dejstva.

Pekný zvyšok leta.

Rakety a bomby za Vihorlatom

Vrtuľník Mi-24 má za sebou kontrolný prelet nad leteckou strelnicou Valáškovce. Pilot operátor, ktorý sedí vpredu a má na starosti ovládanie zbraňových systémov pozorne sleduje strelecký automat. Ten mu vyhodnocuje parametre letu a pilot operátor sa snaží udržať zámerný obrazec na cieľi. Pri vibráciách vrtuľníka a turbulencii to nie je až také jednoduché. Kapitán stroja, sediaci vzadu stráži rýchlosť a výšku letu. Pri odpale neradených rakiet by sa mali pohybovať rýchlosťou zhruba 250 kilometrov za hodinu vo výške sto metrov nad terénom. Keď je vrtuľník asi tisícdvest metrov od cieľa, raketa S – 5 opúšťa podvesený raketový blok...

Takto vyzerala jedna epizóda zo strelieb na pozemné ciele, ktorú absolvovali príslušníci leteckého krídla prešovskej leteckej základne na leteckej strelnici Valáškovce vo Vojenskom výcvikovom priestore Kamenica nad Cirochou v pohorí Vihorlat na východe republiky. Vrtuľníky Mi-24 a Mi-17 strieľali na cieľ neradenými raketami S-5 a vrtuľníky Mi-24 ho navyše zasahovali cvičnými cementovými bombami.

VEDIA TO, ČO SME ICH NAUČILI

„Pri plnení spomínaných úloh sa zameriavame na obnovu podmienok skúsenejších pilotov a výcvik nových pilotov – operátorov na Mi-24. Je dôležité, aby práve oni získali potrebné skúsenosti pri plnení úloh bojového použitia. Úspech v streľbách im pomôže zvýšiť triednosť, ale hlavne sa stanú platnými členmi osádok,“ približuje hlavné ciele strelieb veliteľ leteckého krídla podplukovník Július Posluch.

Rodák z Veľkého Rovného v Javorníkoch po ukončení vysokej vojenskej leteckej školy pôsobil najskôr vo vrtuľníkovom pluku v Prostějove. V novembri 1992 v rámci delenia federálnej armády prišiel do Prešova a stal sa dnes už jedným z nemnohých zkladajúcich príslušníkov vrtuľníkovej základne, ktorí naďalej v nej pôsobia. Doposiaľ odlietal vyše 2080 hodín. Väčšinou na vrtuľníkoch Mi-2 a Mi-24. Spoločne s veliteľom letky

Mi-24 majorom Karolom Zemanom práve na nich dvoch ležala najväčšia ťarcha pri príprave a výcviku nových pilotov. Podplukovník Posluch nalietal s nimi ako inštruktor takmer 700 hodín, major Zeman vyše 900. Prakticky všetci noví piloti prešli práve ich rukami. „Je to dvojsečná zbraň, nemôžeme sa sťažovať, že niečo nevedia. Vedia to, čo sme ich naučili,“ s úsmevom poznamenáva podplukovník Posluch.

NA ZAČIATKU CESTY

Kým sa noví piloti – operátori dočkali dňa strelieb, museli prejsť poriadny kus cesty, dostať sa na požadovanú úroveň. Zvládnuť techniku pilotovania z predného sedadla, lety po okruhu, vo vise, získať povolenie na samostatné lety, zvládnuť pristávanie v teréne. Neskôr nasledovali navigačné lety za dňa. Najskôr vo väčších výškach, potom aj v prízemných. Až po ich dokonalom zvládnutí prišli nácviky na fottostrelby na pozemné ciele. Podľa úspechu v nich nasledovala praktická účelová príprava pred streľbami.

„Zamerali sme sa v nej na presné popisovanie cvičenia, postup jeho uskutočnenia, súčinnosť medzi kapitánom stroja a pilotom – navigátorom počas plnenia úlohy, ale aj na bezpečnostné opatrenia, dokonale zvládnutie obsluhy zbraňových systémov. Príprava bola ukončená preskúšaním. Tí úspešní dnes absolvovali predletovú prípravu a plnia úlohy strelieb. Niektorí to nezvládli na prvý raz, ale popustiť nemôžeme. Zbraňové systémy musia ovládať aj naslepo. Viete, keď sa posadia

do kabíny, roztočí sa rotor vrtuľníka, stroj začne vibrovať a všetko naokolo hučí už nie je čas na nejaké vysvetľovanie,“ pripomína veliteľ leteckého krídla podplukovník Posluch.

NOVÍ PILOTI

Pred časom, ešte v bývalej Vojenskej leteckej akadémii v Košiciach začalo 17 frekventantov, bývalých technikov kurz na pilotov vrtuľníkov. V súčasnosti sedem z nich pokračuje v kariére pilota operátora vrtuľníka Mi-24. Medzi nimi je aj nadporučík Rastislav Varga. Rodák z Brestova v prešovskom okrese pred šiestimi rokmi skončil v Košiciach štúdium ako letecký inžinier v špecializácii drak motor. Pracoval v technickom oddelení prešovskej základne.

„Lietanie ma vždy priťahovalo. Keď bol nedostatok pilotov a naskytla sa možnosť stať sa pilotom, dlho som neváhal. Základom boli úspešné zdravotné testy. Najmä začiatky neboli ľahké. Určité problémy som mal so zvládnutím visu. Naši inštruktori museli mať s nami neraz poriadnu dávku trpezlivosti, ale neľutujem svoje rozhodnutie. Dosť mi pomohlo aj to, že som poznal konštrukciu a obsluhu stroja, takže som si vedel lepšie predstaviť správanie jednotlivých systémov. Pilotná dráha je pre mňa nová skúsenosť. Dnes ma čakajú prvé streľby. Samozrejme, že je určitá tréma. Hlavné bude nezaznamatovať a držať sa pokynov majora Zemana,“ hovorí mladý pilot, ktorý má doteraz odlietanych sto hodín.

Jeho kolega a rovesník nadporučík Róbert Mikuš síce ukončil košickú školu v ten istý rok, ale absolvoval pilotku. Dnes má rodák z Rozhanoviec neďaleko Košíc nalietaných už šesť krát viac hodín. Má za sebou aj mnohé strelby. „Máme ich prakticky každý mesiac okrem leta. Pred mojimi prvými strelbami, ktoré som absolvoval z prednej operátorskej kabíny práve tu, vo Valáškovciach bolo veľa očakávania i napätia. Nakoniec dopadli dobre. Možno ešte lepšie, ako som sám čakal. V súčasnosti ich už zažívam ako kapitán vrtuľníka zo zadnej kabíny. Dávam pokyny pilotovi operátorovi, ktorý sedí v kabíne predou mnou. Svojim spôsobom je to ešte zložitejšie, lebo mám zodpovednosť aj za neho,“ priznáva nadporučík Mikuš.

TRETÍ DO PARTIE

Tretím vo vrtuľníku počas strelieb je jeho palubný technik. Práporčík Marián Boršoš po ukončení vojenskej strednej školy leteckej pracoval ako technik najskôr v Plzni, potom v Piešťanoch. Krátko po príchode do Prešova sa stal palubným technikom vrtuľníkov Mi-24 a 17. Absolvoval množstvo strelieb na strelnici vo Valáškovciach i na Záhorí. Pred každými ale pociťuje rodák z Kráľovského Chľmca veľkú zodpovednosť.

„So zbraňami nie sú žiadne ťažby. Rutina a podčeňovanie tu nemá miesto. Pred strelbami pomáhame zbrojárjom podvesiť raketové bloky. Potom spoločne s nimi kontrolujeme doplnenie rakiet a bômb, nabitie guľometu

LETECKÁ STRELNICA

Súčinnosť cvičisko letectva s pozemnými silami Valáškovce vo VVP Kamenica nad Čirochou umožňuje:

- bojové strelby z palubných zbraní na pozemné ciele
- bombardovanie cvičnými alebo bojovými bombami

Používaná výzbroj pre vrtuľníky vo výzbroji vzdušných síl OS SR:

- guľomet kalibru 12,7 mm
- neriadená raketa typu S-5, S-8, L-122 GRAD
- letecký kanón kalibru 23 mm
- granátomet kalibru 30 mm
- bombardovacia výzbroj typov CCP-100, OFAB-100

či kanónu. Vždy podľa konkrétnej úlohy, ktorá sa bude plniť. Počas letu, keď sa blížíme na strelnicu pozorujeme jej priestor. Keby som v nej zbadal nejaký pohyb, napríklad osoby alebo zver, hneď to oznámim kapitánovi vrtuľníka. Asi nám praje šťastie, lebo doteraz som pri strelbách nezažil žiadny dramatický moment. Sem tam nám síce neodletela raketa alebo sa zasekol rotačný guľomet, ale vždy išlo o technickú poruchu,“ hovorí palubný technik.

Zbrane vo vrtuľníkoch a ich prípravu na strelby má na prešovskej základni pod palcom starší inžinier zbrojár kapitán Karol Jerga. Spoločne s desiatkou kolegov zabezpečuje aj dnešné strelby. Poručík Martin Kocúr má na starosti vrtuľník Mi-17, poručík Maroš Timár zasa Mi-24. „Dnes nemáme veľmi zložitú úlohu. Pod stroje podvesujeme raketové bloky UB 32. Vždy dva na jeden vrtuľník a cvičné cementové bomby CB - 100. Červené zástavky všetkým oznamujú, že ku stroju sa nesmie v ten moment nikto priblížiť. V kabínach nesmú byť zapnuté žiadne prepínače. Palubný technik ešte skontroluje, aby tam nikto nebol. Za tie roky sme mali pri strelbách, či skôr po nich najviac starostí so zaseknutými nábojmi v hlavni rotačného guľometu, či kanónu GŠ - 23. Takýto stroj vždy navedú do určenej bezpečnej zóny na letisku. Piloti vypnú motory, my zabezpečíme zbraň. Až vtedy posádka vrtuľníka opustí stroj a začína sa odstraňovanie závady,“ približuje prácu zbrojárja kapitán Jerga.

PRELEŤ BRANISKO!

Prvý ani druhý deň síce príslušníkom prešovskej leteckej základne na strelbách počasie veľmi neprišlo (lokálne búrky poriadne narušili časový plán strelieb), ale v posledný deň si to vynahradili. Podplukovník Július Posluch ich hodnotí ako úspešné.

„Podarilo sa nám vycvičiť päť nových pilotov operátorov na vrtuľníku Mi-24, navyše piloti Mi-17 si obnovili podmienky. Naši mladí piloti splnili úlohy strelieb, získajú osvedčenie pilota tretej triedy. To je ale len začiatok ich cesty. Optimálne by bolo, keby v priebehu 6 – 7 rokov od príchodu k útvaru získali prvú triedu. Realita je ale trochu iná. Celý proces trvá dlhšie. Pre rôzne príčiny. Raz chýba dostatočný počet mašín, druhý raz nás brzdi ich technický stav, zapríčinený nedostatkom náhradných dielcov, v niektorých obdobiach zasa nedostatok inštruktorov. Chceme, aby boli mladí piloti vycvičení, ale nechceme ísť cestou naháňania kvantity, len počtu nalietaných hodín. Ide nám predovšetkým o kvalitu leteckého výcviku, každej výcvikovej hodiny. Tak trochu neoficiálne, interne u nás pilotov rozdeľujeme do troch kategórií: na pilotov, ktorí môžu lietať v priestore nášho letiska, tak po Branisko, pilotov, ktorí môžu ísť až po Bratislavu a na tých, ktorí môžu plniť úlohy aj za hranicami. Dnes to máme rozdelené zhruba po tretinách. Naším cieľom je, aby sa všetci prehupli minimálne cez to Branisko. Neoddeliteľnou súčasťou tohto procesu je aj strelecký výcvik. Pre niektoré doslova korunné záležitosti v porovnaní s cenou letovej hodiny sa ale nemôžeme pohnúť tak dopredu, ako by sme chceli. Najmä vo výcviku pilotov operátorov Mi-24,“ sťažuje si veliteľ leteckého krídla podplukovník Július Posluch.

PYROPATRÓNY BRZDIA VÝCVIK

Náčelník operačného oddelenia krídla kapitán Martin Javoš spresňuje konštatovanie svojho veliteľa. „Výcvik spomínaných pilotov operátorov nám viazne, lebo nemôžu absolvovať zápočtové streľby zo štvorhlavňového rotačného guľometu. Dôvod? Chýbajú nám pyropatróny. Neustále bombardujeme s požiadavkami nadriadené stupne, ale odpovedajú nám, že pyropatróny, ktoré sú v skladoch už majú za sebou dobu životnosti a nové zatiaľ stále nie sú. Chápem, že peňazí v rezorte nie je na rozdávanie, ani sa nedá všetko zabezpečiť zo dňa na deň, ale pre takúto maličkosť už takmer dva roky nemôžeme strieľať z rotačných guľometov na vrtuľníku Mi-24. Pyropatróny nám chýbajú aj na tepelné ciele, ktoré pri lete odvádzajú od vrtuľníka nepriateľské teplom navádzané rakety. Ak majú ísť naši chlapci v budúcnosti do zahraničnej misie a hlavne byť na ňu plne pripravení, bez predchádzajúceho nácviku ich použitia sa neobídu. Pre problém chýbajúcich pyropatrónov môžeme dnes pri výcviku používať len jeden druh neriadených rakiet a môžeme hádzať len cvičné cementové bomby. A to je trochu málo,“ smutným hlasom hovorí kapitán Javoš.

Jozef ŽIAK

Foto **Peter DOVINA**

Náčelník Generálneho štábu OS SR Ľubomír Bulík:

Ciele s gurážou, tradície s úctou

• *Pán generál, vedenie rezortu obrany avizuje zredukovanie zahraničných misií na tri. Ako sa pripravujú ozbrojené sily na túto alternatívu? Ktoré misie to budú?*

Ozbrojené sily v roku 2006 pôsobili v 10 vojenských operáciách medzinárodného krízového manažmentu. Z toho sme boli v troch operáciách pod vedením NATO - HQ Sarajevo v Bosne, KFOR v Kosove a ISAF v Afganistane. Ďalšie zastúpenie sme mali v troch misiách pod vedením OSN - UNDOF v Sýrii,

UNTSO na Blízkom východe a UNFICYP na Cypre. Pod vedením EÚ sme pôsobili v operácii ALTHEA v Bosne, v pozorovateľskej misii EUMM na Balkáne a v misii AMIS v sudánskom Dárfúre. Taktiež to bolo v jednej ad hoc koalícii - v Irackej slobode. V tomto roku ozbrojené sily v súlade s programovým vyhlásením vlády SR znížili svoj príspevok v Iraku - zo 105 profesionálnych vojakov tam ostali dvaja. Od marca do konca júla tohto roku sme však mali šiestich profesionálnych vojakov v Libanone v operácii UNFIL, ktorá pôsobí pod

vedením OSN. To, že sme nasadení v takom širokom spektre operácií nám spôsobuje nemalé finančné nároky na udržanie jednotiek. Preto v súlade so závermi Komplexného hodnotenia obrany za rok 2006, ktorý predstavuje politicko-vojenské hodnotenie úrovne zabezpečenia obrany štátu podľa merateľných kritérií uplatňovaných v hodnotiacich procesoch NATO a EÚ, Ozbrojené sily SR prehodnotili svoju účasť v operáciách medzinárodného krízového manažmentu. Mali by byť tri. Jedna pod velením NATO, druhá by mala byť pod vedením EÚ a tretia pod vedením OSN. V súčasnosti predpokladáme pokračovať v operáciách ISAF v Afganistane, na Balkáne to bude ALTHEA alebo KFOR a na Cypre UNFICYP. Chcem zdôrazniť, že redukcia počtu operácií neznamená zníženie počtu profesionálnych vojakov pôsobiacich v misiách. Navyše - našou prioritou bude naplnenie limitu stanoveného na Istanbulskom summite NATO pre výšku udržateľných síl v operáciách. Tá je stanovená na 8 percent pozemných síl každej členskej krajiny aliancie.

• *Aký je stav v personálnom dopĺňaní misií? Do akej miery sú pre vojakov zaujímavé z hľadiska kariérneho rastu a do akej miery hrá úlohu finančná stránka?*

Personálne dopĺňanie misií je v kľúčovej miere v kompetencii veliteľstva Pozemných síl OS SR, ktoré zabezpečuje rotáciu profesionálnych vojakov z určených útvarov. Našou snahou je vyslať organické jednotky. Vzhľadom na výber odborne a jazykovo pripraveného kľúčového personálu to nie je vždy možné. Stále máme napríklad nedostatok jazykovo pripravených dôstojníkov. Sú to najmä kapitáni, majori a podplukovníci.

Z hľadiska kariérneho rastu sa postupne dostávame do situácie, kedy je vysielanie do zahraničných misií nutnou podmienkou pre ďalší postup. Je potrebné, aby dôstojníci prešli funkciami od najnižších veliteľských stupňov v OS SR a v zahraničných operáciách až po štábne funkcie na veliteľstvách síl, Generálnom štábe a v spoločných medzinárodných štáboch. Samozrejme, finančná

stránka pôsobí tiež ako významný motivačný faktor, no nerád by som to na tomto mieste dajako porovnával. Jedno aj druhé je súčasťou korektných pravidiel, ktoré majú pomáhať profesionalizácii ozbrojených síl.

• *Kedy sa stretneme už aj so slovenským generálom, ktorý pôsobil v mierovej misii?*

- Takého generála predsa máme. Je ním brigádnym generálom Pavel Macko, ktorý pôsobil na veliteľstve pozemných síl NATO v Brunssume. Musím spomenúť aj

to, ako excelentne dokázal logisticky zabezpečiť v roku 2006 veľké expedičné cvičenie aliancie na Kapverdských ostrovoch. Velil podľa operačných štandardov aliancie, musel prejavovať absolútnu samostatnosť pri zabezpečovaní operačných úloh a napokon bol veliacim generálom NATO Johnsonom oficiálne vysoko ocenený. Priznám sa, urobilo mi to obrovskú radosť. No a dnes je generál Macko od 1. augusta náčelník centra operácií v misii ISAF v Afganistane. Očakávam, že keď sa na budúci rok vráti na Slovensko, v ozbrojených silách ho čaká ďalšia perspektíva. Perspektíva, v niektorých prípadoch aj generálska, čaká aj na plukovníkov a podplukovníkov so skúsenosťami z misií, ktorým sme umožnili absolvovať Kurz národnej bezpečnosti na Národnej akadémii obrany v Liptovskom Mikuláši, alebo niektoré adekvátne kurzy v zahraničí.

• Aké sú vaše prvé poznatky po prijatí novelizácie Zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov?

Novela zákona č. 346/2005 Z. z. je v platnosti od 1.7.2007, čo je príliš krátke obdobie na to, aby sme mohli zhodnotiť jej prínos. Je zrejme, že zákon vytvára predpoklad pre potrebnú stabilizáciu vojenského personálu. Tiež sa zlepšila jeho mobilita. Vďaka príplatku na bývanie pre všetky hodnostné kategórie, preplácanie cestovných nákladov na návštevu rodiny a príplatku za vyvedenie, očakávame najmä zvýšenú motiváciu pre vstup do OS SR. V súčasnosti je napríklad v prípravnej službe 145 profesionálnych vojakov, pričom predpokladáme, že do októbra 2007 by do Základnej výcvikovej školy v Martine mohli nastúpiť až okolo 300 záujemcov o službu vo vojenskej uniforme. Atraktivnosť armády na pracovnom trhu sa síce zvýši, no vzhľadom na demografický vývoj populácie a zvyšovanie finančných príjmov v civilnom sektore sa bude počet vhodných kandidátov na štátnu službu profesionálnych vojakov naďalej znižovať. Ani v budúcnosti nebudeme mať v rámci regrutácie jednoduchú úlohu.

• V rámci plnenia Cielov síl kladiete dôraz na zabezpečenie spôsobilostí v príprave deklarovaných jednotiek nasaditeľných a udržateľných podľa štandardov NATO. A to v operáciách pod vedením aliancie, Európskej únie ako aj OSN. Ako sa darí plniť tieto ciele?

Príprava a zabezpečenie požadovaných spôsobilostí deklarovaných jednotiek v prospech zálohy nasaditeľných síl NATO je jednou z najvyšších priorít ministra obrany aj mňa. Do konca roku 2007 sa SR zaviazala dosiahnuť spôsobilosť v oblasti nasaditeľnosti mechanizovaného práporu Nitra, CS, CSS prápornej skupiny, tímu riadenia presunov v rámci práporu radiačnej, chemickej a biologickej ochrany a NSE. Tiež sa to týka roja Mi-17 a NSE, ako aj tímu EOD. Spomínané deklarované jednotky budú pripravené k nasadeniu do operácií pod vedením aliancie, EÚ

a OSN. Okrem práporu radiačnej, chemickej a biologickej ochrany, ktorý nedosiahne do konca roka požadované spôsobilosti, je predpoklad, že ostatné záväzky do konca tohto roka splníme...

• Ozbrojené sily SR v roku 2006 po prvýkrát prispeli do rotácie síl rýchlej reakcie NATO (NRF-7). Mohli by ste bližšie konkretizovať o čo presne išlo a aké nás v tejto oblasti čakajú najbližšie ciele?

- Naš príspevok do síl rýchlej reakcie NATO v roku 2006 predstavoval štyroch dôstojníkov do štábov jednotlivých komponentov NRF-7, ako aj poskytnutie Výcvikového a testovacieho zariadenia RCHBO v Zemianskych Kostolnoch. Naše ozbrojené sily takto po prvý krát získali praktické skúsenosti s procesom prípravy síl NRF a plánovacích postupov pre prípravu takýchto jednotiek, ktoré sú schopné byť do 30 dní nasadené v priestore operácie kdekoľvek na svete. Tohtoročná doba pohotovosti NRF-8 sa skončila 30. júna, pričom aj v tejto rotácii mali naše ozbrojené sily svoje zastúpenie. Bol to jeden štábný dôstojník, dvaja profesionálni vojaci na úseku bezpečnosti leteckej prevádzky a strážne družstvo v počte dvoch desiatok vojakov z 5. pluku špeciálneho určenia v Žiline. Aj to bolo súčasťou postupnej prípravy na zabezpečenie nášho prvého veľkého príspevku do NRF-10. Ide o obdobie od 10. januára do 30. júna 2008. Naším príspevkom bude mechanizovaný prápor s národnou logistikou podporou, čo predstavuje približne 900 profesionálnych vojakov. Tento prápor bude začlenený do zostavy nemeckej brigády v spoločnom nemecko-holandskom zbore. Z úrovne generálneho štábu OS SR už bola vypracovaná príslušná plánovacia dokumentácia. V júni sa uskutočnilo národné certifikačné cvičenie jednotiek vyčlenených do NRF-10. Predstavovalo vyvrcholenie ich prípravy na národnej úrovni. V nasledujúcom období sa budú pripravovať na medzinárodnej úrovni, čo je v zodpovednosti veliteľa nemeckej brigády. Záverom prípravy bude certifikačné cvičenie celého pozemného komponentu NRF-10. Potom budú jednotky pripravené na nasadenie do operácií v súlade s koncepciou použitia síl NRF.

• Aké ďalšie kľúčové úlohy čakajú ozbrojené sily?

Predovšetkým je to už spomenutá stabilizácia personálu a zabezpečenie našich kontingentov v operáciách medzinárodného krízového manažmentu. S dôrazom na výcvik, modernizáciu výstroja, ako aj skvalitnenia spojenia. Dôležité je zabezpečiť prevádzkyschopnosť leteckej a zabezpečovacej techniky a jej postupnú obmenu. V ďalších rokoch to bude platiť aj pre časti pozemnej techniky. Významné je zabezpečenie funkčnosti integrovaného systému protivzdušnej obrany NATINADS a realizácia obstarania mobilného komunikačného systému (MOKYS) a jeho zástavba. Spomenúť by sme mohli ďalšie medzinárodné záväzky vyplývajúce z Cielov síl, výcvik jednotiek, alebo

zriadenie Centra výnimočnosti EOD s dosiahnutím počítačovej operačnej spôsobilosti k 1.12.2007

• Od celoarmádnych ťažiskových úloh prejdeme k niektorým problémom. Napríklad opakovane sa stávalo, že pred cvičeniami a vyvedeniami do výcvikových priestorov sa nie málo vojakov „hodilo“ na maródku. Na druhej strane, niektorí čo vycestovali, nehovorili o efektívnom využití celého času vo výcvikovom priestore...

Áno, niektorí vojaci využívali takpovediac „mechanizmus choroby“, aby sa najmä v zimnom období nemuseli zúčastňovať na výcviku. Verím, že to pomôže odstrániť novela zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov. Aj ja som sa stretol so sťažnosťami týkajúcimi sa neadekvátneho využitia času počas vyvedení. Osobne nie som spokojný s tým, že niektoré veci v oblasti výcviku ešte nefungujú ako by mali. Je to aj preto, lebo v porovnaní s inými armádami sme mali zatiaľ len málo času na to, aby sa u nás dostatočne vyprofilovala pozícia poddôstojníka. Je to veľmi vážna vec. Poddôstojník musí zabezpečovať vedenie vojaka, musí byť perfektne odborne pripravený, musí vedieť správne organizovať čas, veliť, komunikovať a prenášať požiadavky na vojaka zo strany dôstojníkov. Spomenúť musím niektoré obmedzenia vyplývajúce z výcvikových predpisov, ktoré celkom nezodpovedajú súčasným podmienkam. Treba diskutovať a vybrúsiť ich z hľadiska dnešných požiadaviek. Na tomto pracujeme. Nie je však možné myslieť si, že za obdobie dvoch rokov, čo sme v plnom profesionálnom prostredí, dokážeme všetko z večera do rána prestavať tak, aby to fungovalo bez chyby. Celkove ale vnímam ako si postupne velitelia, náčelníci, veliaci poddôstojníci aj samotní vojaci uvedomujú, že prechádzame prerodom myslenia k tomu, čo sa dnes od profesionálnych ozbrojených síl požaduje na národnej úrovni aj z hľadiska medzinárodných štandardov.

• Pri nástupe do svojej funkcie ste hovorili aj o vašej snahe zmeniť kultúru vzťahov v ozbrojených silách...

Aj kultúra vzťahov v novom profesionálnom prostredí začína nadobúdať zmysluplnejší charakter. Začínáme si vážiť jeden druhého, začíname si vážiť prácu svojich kolegov a vieme byť aj hrdí sami na seba. Ozbrojené sily sa postupne formujú do kolektívu, ktorý nie je len o tom, že nosíme vojenskú uniformu, ale že máme pocit spolupatričnosti, vzájomnej ústretovosti, solidárnosti a vedomie spoločných cieľov. Úlohou našej generácie, ktorá sa bude postupne s ozbrojenými silami lúčiť, je pripraviť si aj v tejto oblasti nástupcov. Tak, aby kontinuálne preberali zodpovednosť nielen v oblasti výcviku, ale aj profesijnej hrdosti, spolupatričnosti, guráže pri plnení cieľov a úcte pri zachovávaní tradícií.

Pavol VITKO
Foto **Peter DOVINA**

V Číne o spolupráci medzi armádami

Po ôsmich rokoch - 2. júla - zavítal na oficiálnu návštevu Čínskej ľudovej republiky (ČĽR) minister obrany SR František Kašícký. Na stretnutí s ministrom národnej obrany Čínskej ľudovej republiky generálom Cao Gangchuanom, vyhodnotili dohodu o spolupráci vo vojenskej oblasti z roku 2000. Obaja partneri potvrdili, že dohoda v súčasnosti vyhovuje intenzite vzájomnej spolupráce. Ministri skonštatovali, že spolupráca vo vojenskej oblasti je primeraná zemepisnej vzdialenosti medzi našimi krajinami a veľkosti oboch armád.

Pri rokovaní boli nosnou témou ďalšie možnosti rozvoja bilaterálnej spolupráce. Minister Kašícký potvrdil záujem Ozborených síl SR pokračovať v organizovaní kurzov tradičnej čínskej medicíny, ázijských bojových umení a kurzu národnej bezpečnosti. V rozhovore minister obrany Kašícký vysvetlil rezortnému partnerovi našu filozofiu výcviku, ktorý bude prebiehať vo Vojenskom výcvikovom priestore Lešť. V tejto súvislosti pozval F. Kašícký expertov čínskej armády na návštevu SR, aby prediskutovali možnosti spolupráce v tejto oblasti. Minister obrany Čínskej republiky Cao Gangchuan

potvrdil vzájomnú výhodnosť spolupráce a zdôraznil, že Čínska ľudová republika chce pokračovať v jej rozvoji na princípe vzájomnej výhodnosti a nezasahovania do vnútropolitického stavu.

V rámci svojej návštevy F. Kašícký navštívil centrum kozmickej kontroly blízko Peking, tretiu strážnu divíziu pekinského vojenského okruhu a Národnú akadémiu obrany v Pekingu, kde vystúpil s prednáškou na tému Slovensko v Európe.

Vladimír GEMELA

V Paríži pochodovalo 35 slovenských vojakov

V dňoch 12. – 14. júla navštívil minister obrany SR na pozvanie prezidenta Nicolasa Sarkozyho a ministra obrany Hervé Morina Francúzsko.

Na neformálnom stretnutí po slávnostnej vojenskej prehliadke pri príležitosti štátneho sviatku Francúzska, na ktorej defilovalo aj 35 slovenských vojakov, minister obrany SR informoval francúzskeho prezidenta o dobrej spolupráci oboch krajín vo vojenskej oblasti. František Kašícký na stretnutí potvrdil záujem SR o ďalší rozvoj bilaterálnych vzťahov. Konkrétne formy spolupráce rozoberal F. Kašícký s rezortným kolegom Hervém Morinom. Rezonovala najmä problematika spolupráce odborníkov na odminovanie a likvidáciu munície, tzv. EOD-tímov. Vymenili si aj názory na niektoré otázky operácií medzinárodného krízového manažmentu. Francúzska strana vyzdvihla otázku Kosova ako prioritu pre Európu a Európsku úniu. Minister obrany SR František Kašícký zvýraznil nutnosť riešenia otázky Kosova tak, aby bola výsledkom dohody medzi Belehradom a Prištinou. Zároveň upozornil na vznik možného precedensu, ktorý môže vzniknúť na etnickej báze a neprispieje k udržaniu bezpečnosti v regióne.

Počas dvojkoľnovej návštevy F. Kašíckého vo Francúzsku bola témou rozhovorov aj otázka predsedníctva Francúzska v EÚ v budúcom roku. Krajina galského kohúta má tri priority - európsku bezpečnostnú politiku, stredomorský dialóg a rozširovanie kapacít EÚ s dôrazom na výskum vesmíru.

Vladimír GEMELA

Generál Bulík v Poľsku

Spolupráca doma aj v operáciách krízového manažmentu a výmena skúseností v oblasti profesionalizácie ozbrojených síl bola hlavnou témou júlovej návštevy náčelníka Generálneho štábu Ozborených síl SR generála Ľubomíra Bulíka a náčelníka štábu riadenia operácií OS SR generálmajora Jaroslava Výveka v Poľsku. Slovenskú delegáciu prijal vo Varšave štátny podtajomník Boguslaw Winid a náčelník Generálneho štábu Ozborených síl Poľskej republiky generál Franciczek Gabor. Vo Varšave navštívili Slováci Operačné veliteľstvo Generálneho štábu OS PR a položili veniec k hrobu neznámeho vojaka. V meste Gdynia si gen. Bulík a gmjr. Vývek za sprievodu veliteľa Národných síl Poľska admirála R. Krzyzelskeho pozreli veliteľstvo špeciálnej jednotky námorných síl a krátku ukážku spôsobilosti špeciálnej námornej jednotky FORMOZA. Poľská strana informovala slovenských partnerov o transformácii a procese profesionalizácie poľských ozbrojených síl, pričom sa zaujímala o naše skúsenosti. Možnosti spolupráce vidia predstavitelia oboch armád v oblasti výmeny skúseností v oblasti transformácie OS a v príprave špeciálnych síl v boji proti terorizmu.

Michaela FARKAŠOVÁ

Foto **kpt. Alexander SCHÖBER**

podmienok. Okrem iných sú práve tieto nevyhnutné pre správne skalibovanie presných meracích prístrojov. Laboranti musia často improvizovať aby dosiahli predpísané hodnoty pre optimálnu kontrolu. Používanie ventilátorov na ochladzovanie, či naopak teplovzdušných ohrievačov nie je preto ničím výnimočným. V súčasnosti je našou prvoradou úlohou získanie tohto oprávnenia. Bez neho totiž nemusia byť výsledky našej práce, aj keby boli akokoľvek presné a precízne, rešpektované inštitúciami ani organizáciami," objasňuje veliteľ Karkoška.

ZBER SKÚSENOSTÍ A PREVENCIA

„S civilnými subjektmi máme oprávnenie uzatvárať zmluvy o spolupráci na báze výmeny skúseností a informácií či odbornej pomoci. Úzke vzťahy udržujeme so Žilinskou univerzitou, výskumnými ústavmi podobného zamerania či Stredoslovenskými elektrárňami. Do ich laboratórií, ktoré majú na špičkovej úrovni, chodíme „na skusy“ a vymieňame si navzájom znalosti. Naši odborníci získavajú nové informácie i na odborných kurzoch, seminároch a konferenciách, či priamo z výborov NATO na medzinárodnej úrovni,“ prezradil pplk. Milan Karkoška. Účinnosť systému kvality preverujú aj kontrolou priamo u jednotlivých útvarov. Podľa slov veliteľa ústavu je ešte stále veľa veliteľov a funkcionárov, ktorí ešte ani dnes nechápu, že kontrola je pre nich hlavne preventívnym opatrením. Pomôže im predchádzať závažnejším materiálovým a finančným škodám na technike...

Text a foto **Vladislav VAVRINEC**

Od lietadiel po rozbušky

Činnosť príslušníkov útvaru zasahuje prakticky do všetkých oblastí ozbrojených síl. Sú potrební všade, kde sa používa palivo, mazivá či meracie prístroje. Žilinský Metrologický a skúšobný ústav logistiky nám predstavil jeho veliteľ pplk. Milan Karkoška.

„Náš útvar je vrcholnou inštitúciou Ozbrojených síl SR v oblasti kontroly kvality pohonných hmôt, mazív a prevádzkových kvapalín. Zastrešujeme tiež potreby v oblasti metrologie a kontroly správnosti skladovania pohonných hmôt v skladových hospodárstvach jednotlivých útvarov a zariadení rezortu,“ informoval pplk. Karkoška.

Ústav vznikol v roku 1993 ako Stredisko výcviku a špeciálnych činností a reorganizačnými zmenami sa v roku 2003 transformoval do dnešného Metrologického a skúšobného ústavu logistiky (MSU Log). Má tridsať zamestnancov a dve nosné oddelenia - Oddelenie kontroly kvality a Oddelenie metrologie.

„Oddelenie kontroly kvality sa podieľa na kontrole kvality PHM pri centrálnych nákupoch, na vypracovaní a udržiavaní súvisiacich vojenských špecifikácií, na zavádzaní kontrolného systému kompatibilného so systémom NATO a súvisiacich štandardizačných dokumentov,“ informuje veliteľ útvaru. „Zaoberá sa tiež riešením náhrad, posudzovaním a expertnou analýzou, robí rozhodcovské rozbery kvality PHM v rámci OS SR. Odborníci z oddelenia zavádzajú nové skúšobné a hodnotiace metódy. Spracovávajú vedecko-technické informácie o nových trendoch pri používaní ekologických PHM, nové metódy pri ich skúšaní a ich vplyvu pri používaní vo vojenskej technike a skladovaní. V súčasnosti robíme asi šesťdesiat skúšok podľa noriem STN, ASTM ako aj podľa vlastných postupov, pričom tridsaťsedem je akreditovaných,“ vysvetlil pplk. Karkoška. „Rovnako dôležité je aj Oddelenie metrologie, ktoré robí kalibráciu meradiel používaných v celých ozbrojených silách. Odborníci z tohto oddelenia sú schopní kalibrovať meradlá najrôznejších veličín - teploty, tlaku, dĺžky, prietoku, frekvencie, elektrického odporu, prúdu, napätia a kapacity. Vedia tiež zmerať hrúbky stien - napríklad

u palivových nádrží - ultrazvukovou defektoskopiou či vykonať revízie elektroinštalácií a elektrorozvodných sietí stálych, ako aj mobilných zariadení. Ak to veľmi zjednoduším, dovoľm si tvrdiť, že bez práce, ktorú robíme, by nevzlietli lietadlá, nevšli tanky a napríklad pyrotechnik by bol vo svojej činnosti podstatne obmedzený, pretože i taká rozmetnica (zariadenie na odpaľovanie náloží - pozn. autora) podlieha našej kontrole,“ zrekapituloval podplukovník Karkoška.

BEZ AKREDITÁCIE ŤAŽKO

Aj napriek podmienkam, v ktorých odborníci pracujú, dosahuje kvalita ich práce výbornú úroveň. Svedčia o tom okrem iného aj výsledky dosahované v každoročných takzvaných Kruhových testoch. Ide v podstate o celoslovenské „previerky“ vybratých inštitúcií a firiem s takýmto zameraním, ktoré vyhodnocuje nezávislý civilný vyhlasovateľ. Spomedzi desiatok účastníkov sa ústav už tradične umiestňuje medzi najlepšími.

„Oddelenie kontroly kvality už civilnú akreditáciu v rámci zákona má, no isté problémy máme s jej získaním pre metrologické oddelenie. Odborníkov máme, prístroje máme, čo nám robí najväčšie problémy, sú vhodné priestory. Jednou z hlavných podmienok pre získanie akreditácie je laboratórium vybudované podľa presne stanovených noriem. A práve to je kameň úrazu. Priestory, v ktorých pôsobíme nevyhovujú, hlavne čo sa týka teplotných a vlhkostných

HLAVNÉ ÚLOHY ÚSTAVU:

- kontrola kvality a spracovávanie akostných špecifikácií PHM v zmysle medzinárodných noriem a STANAG-ov platných pre NATO,
- riešenie náhrad PHM, posudzovanie kvality prijímaných PHM od dodávateľov a používaných v Ozbrojených silách SR,
- komplexné a rozhodcovské analýzy PHM,
- odborný dohľad nad laboratóriami LZ a ZZ mat. tr. III,
- metrologické overovanie laboratórnych prístrojov a meradiel používaných v službe PHM,
- metrologický dozor nad používaním a skladovaním meradiel vo vojenských útvaroch a zariadeniach,
- kalibrácie meracích prístrojov,
- prevádzka hlavných vojenských etalónov a zabezpečenie ich nadväznosti na národné etalóny (etalón = model, alebo prototyp pomôcky, prístroja, zariadenia nahradzujúci mernú jednotku príslušnej veličiny)

10 rokov charty

Deviateho júla uplynulo desať rokov od podpísania Charty o osobitnom partnerstve medzi Ukrajinou a NATO. Dokument sa stal základom pre vzťahy medzi našim východným susedom, alianciou a jej členmi. Aj keď dialóg sa začal ešte v roku 1991 po získaní nezávislosti Ukrajiny. Intenzita vzájomných vzťahov sa zvýšila najmä po summite NATO – Ukrajina v roku 2005, keď ukrajinský prezident Viktor Juščenko vyhlásil za konečný cieľ spolupráce plnoprávne členstvo Ukrajiny v NATO.

Podľa pridelenca obrany Ukrajiny na Slovensku generálmajora Jurija Radkovca v oblasti vojenskej spolupráce s NATO patrí k najaktívnejším partnerom aliancie. Ukrajinskí vojaci sa podieľajú na medzinárodných operáciách na udržanie mieru pod vedením NATO i OSN. V minulom roku bolo celkovo vyše 600 ukrajinských vojakov v 11 zahraničných misiách v deviatich krajinách Európy, Ázie a Afriky.

UKRAJINSKÍ VOJACI VO SVETE

V silách KFOR v Kosove už od roku 1999 pôsobia dve stovky vojakov v rámci spoločného ukrajinsko – poľského práporu. Už predtým sa v mierových misiách IFOR a SFOR na území Bosny a Hercegoviny zúčastnilo celkovo takmer tri tisíc vojakov. V Iraku pôsobil ukrajinský vojenský kontingent. V súčasnosti tam pracuje tím, ktorý pripravuje vo výcvikových centrách príslušníkov irackých bezpečnostných zložiek. Ukrajina je dnes jedinou partnerskou

krajinou, ktorá sa zapojila do tejto činnosti. Do minulého roku na území južného Libanonu ukrajinskí ženisti pomáhali pri odminovaní krajiny.

Ukrajinské dopravné lietadlá pôsobili na žiadost aliancie v sudánskej provincii Dárfúr pri preprave a zabezpečovaní kontingentov Africkej únie v tejto krízovej oblasti. Ukrajinské vrtulníky zasa pomáhali v činnosti misie OSN v Libérii a Sierra Leone. Od mája tohto roku sa operácie NATO na odhaľovanie a predchádzanie teroristickej činnosti v oblasti Stredozemného mora zúčastňuje ukrajinská korveta Ternopil. Ukrajinskí vojenski zdravotníci sú súčasťou provinčného rekonštrukčného tímu v Afganistane.

SPOLUPRÁCA SUSEDOV

„Máme veľký záujem o slovenské skúsenosti z prístupového procesu a prvých rokov členstva v NATO i Európskej únii. Som rád, že slovenská strana nám ich ochotne sprostredkuje. Sama nás upozorňuje na niektoré chyby, aby sme ich neopakovali. Je to pre nás prejav veľkej dôvery. Dôležité sú stáť našich odborníkov na vašom ministerstve obrany a generálnom štábe, vojensko – politické konzultácie na všetkých úrovniach. Práve vďaka Slovensku sa zintenzívnila naša spolupráca s krajinami Višegrádskej štvorky. Radi by sme sa v budúcnosti pripojili k príprave spoločného práporu vojenskej polície pod vedením Poľska. Pozitívne hodnotím aj spoluprácu našich krajín v rámci projektu TISA. Výrazom veľmi dobrých vzťahov medzi Slovenskom a Ukrajinou bolo aj to, že prvé

kroky nášho ministra obrany Anatolija Hrycenka po minuloročnom rokovaní NATO – Ukrajina v Portugalsku viedli práve do Bratislavy, navyše slovenské veľvyslanectvo v Kyjeve sa stalo kontaktným pre spoluprácu Ukrajiny a NATO“ zdôrazňuje generál Radkovec.

SLOVANIA ZA MIER

Minulý rok sa uskutočnilo vo vojenskom polygóne Javoriv neďaleko Lvova prvé spoločné ukrajinsko – slovenské cvičenie Slovania za mier 2006. V tomto roku sa vojaci oboch armád znova stretnú na cvičení, tentoraz vo Vojenskom výcvikovom priestore Lešť. Témou cvičení je plnenie úloh v medzinárodných operáciách na podporu mieru. V posledných rokoch sa ukrajinskí prieskumníci zúčastňujú aj medzinárodnej súťaže prieskumných hliadok Antropoid, študenti ukrajinských vojenských vysokých škôl navštívili Akadémiu ozbrojených síl v Liptovskom Mikuláši. Generál Radkovec však vidí aj ďalšie oblasti možnej spolupráce. „Radi by sme boli, keby sa zintenzívnila spoločná vojensko technická spolupráca. Nielen pri opravách, ale aj pri spoločnom vývoji a prípadnej výrobe techniky a zbraňových systémov. Potenciál na oboch stranách je stále značný. Ukrajina má dostatočné kapacity dopravného letectva. Kým si Slovensko nevyrieši svoj problém ich nedostatku nákupom novej techniky, mohli by sme pomôcť v preprave osôb a materiálu do zahraničných misií. V tejto oblasti máme bohaté skúsenosti a spoluprácu s NATO pri preprave do Afganistanu či Dárfúru. Radi by sme sa zapojili aj do budúceho tendra, ktoré slovenské ozbrojené sily vypíšu na nákup nových dopravných lietadiel,“ pripomína pridelenec obrany Ukrajiny na Slovensku generálmajor Jurij Radkovec.

Jozef ŽIAK
Foto Peter DOVINA

Bezpečnosť a dobrodružstvo

Slovensko po prvýkrát zabezpečuje úlohou kontaktného veľvyslanectva NATO, a to pre Ukrajinu. Dá sa ju plniť najmä vďaka aktivitám ministerstva zahraničných vecí, ministerstva obrany a slovenského zastúpenia pri NATO. Aj v tejto súvislosti je skvelé, že Slovensko, Liptov aj Akadémia ozbrojených síl generála M. R. Štefánika získali nadšeného propagátora - doc. Vasilija Mironoviča Zaplatinského, pracovníka Katedry bezpečnosti Fakulty ekologickej bezpečnosti Národnej leteckej univerzity v Kyjeve.

Zaoberal sa problematikou bezpečnostného vzdelávania v slovenských školách. Predmetu „Bezpečnosť“ (bezpečnosť) sa v ukrajinskom vzdelávacom systéme na všetkých stupňoch, základnou školou počínajúc, venuje veľká pozornosť. Patria tam základy zdravia, zdravý životný štýl, občianska náuka, hygiena a bezpečnosť práce, psychohygiena, ochrana životného prostredia, ochrana pred škodlivými vplyvmi životného prostredia a mnohé ďalšie špecializovanejšie oblasti.

Prechodným pôsobiskom doc. Zaplatinského sa v AOS na dva mesiace stala katedra humanitných a sociálnych vied, ktorej problematika bezpečnosti tiež nie je cudzia. Jeho tzv. „tutorom“ bol práve tamojší odborník na túto oblasť doc. Ing. Ladislav Hofreiter, CSC. Ukrajinský odborník sa počas svojho výskumného štipendijného pobytu aktívne zapojil aj do bežného života katedry.

Aktívny bol aj v krátkodobých odborných kurzoch, či na konferenciách, ktoré katedra o otázkach bezpečnosti v čase jeho pobytu organizovala. Svoj pobyt na Liptove doc. Zaplatinský využíval naplno aj inak a neostalo len pri vedeckom výskume!

„Vasilij sa síce zaoberá bezpečnosťou, ale je to taký adrenalínový hazardér,“ hodnotil dobrodružné aktivity svojho „zverenca“ Ladislav Hofreiter. Sám mu požičal bicykel a ten ho celý čas intenzívne využíval, ale aj úplne „odrovnal“. S úsmevom pokračuje: „Obehal na ňom všetky historické pamiatky, hrady, kostoly, skanzeny, múzeá, ale aj termálne kúpaliská. Namočil sa v každej jame s teplou vodou. O mnohých ani my domorodci nevieme. Na bicykli sa vybral aj na Poludnicu.“ Ukrajinský stážista bol rád, že na Liptove mohol využiť nielen teplé dni, ale užil si aj kúsok zimnej pohody. „Kúpil som

si tu svoje prvé zjazdové lyže a ešte než sa celkom stratil sneh, naučil som sa v Jasnej lyžovať.“ Ako nadšený speleológ začal preliezať všetky jaskyne, ktoré na mape našiel. Sprístupnené aj nesprístupnené.

Zo svojho liptovského pobytu odchádzal doc. Zaplatinský nadšený. Prírodou. Ľuďmi. A ako vysokoškolský pedagóg najmä výbornými pracovnými podmienkami, vybavenosťou pracovísk a možnosťami, ktoré katedra a Akadémia ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika svojim študentom a pedagógom poskytuje. Prekvapilo ho len, že ich nemôže využiť aj širší okruh verejnosti v regióne. Popri svojej vedeckej práci a záverečnej správe si viedol aj súkromný fotografický denník s fotkami z každého prežitého dňa. Oboje bude doma prezentovať.

Soňa JAROŠOVÁ

Foto **archív Vasilija Mironoviča ZAPLATINSKÉHO**

Výmena skúseností

V rámci JOINT CONTACT TEAM PROGRAM štyria príslušníci Národnej akadémie obrany - mjr. Miloš Marcínčák, mjr. Peter Dubjel, mjr. Vladimír Andrassy, kpt. Miroslav Miškovič a Ing. Alena Gregušková z Úradu obrannej spolupráce - navštívili centrum Národnej gardy, Vojenskú akadémiu a ich výcvikové zariadenia v Indiane. Prezreli si aj Camp Atterbury, kde sa oboznámili so spôsobom regrutácie, mobilizačnou pripravenosťou a spôsobom prípravy a výcviku všetkých kategórií vojakov od nástupu až po vyslanie na plnenie úloh v operácii. Vrtuľníkom Black Hawk absolvovali obhliadku výcvikových zariadení Campu Atterbury a výcvikového strediska pre výcvik boja v zastavaných priestoroch Muscatatuck. Stredisko je najväčšie svojho druhu v Spojených štátoch a na špecializovaný výcvik ho využívajú všetky zložky armády vrátane špeciálnych síl, ale aj polícia a záchranné zložky.

Text a foto **mjr. Miloš MARCINČÁK**

Stretnutie 2007

Pod týmto názvom sa 30. júna uskutočnilo v priestoroch 5. pluku špeciálneho určenia Jozefa Gabčíka v Žiline stretnutie bývalých príslušníkov výsadkových jednotiek zo Slovenska a Českej republiky. Na slávnostnom nástupe, dynamických ukázkach činnosti profesionálov zo žilinského pluku, ich výstroje a vybavenia sa zúčastnil minister obrany SR František Kašícký, veliteľ pozemných síl OS SR generálmajor Milan Maxim a ďalší hostia. Medzi nimi nechýbal ani bývalý príslušník II. paradessantnej brigády generálmajor v. v. Karol Schwarz.

Minister obrany v príhovore bývalým i súčasným vojenským výsadkárom a príslušníkom špeciálnych jednotiek ocenil ich činnosť v čase druhej svetovej vojny, keď na jej frontoch bojovali proti fašizmu, za slobodu a demokraciu.

POKRAČOVATELIA TRADÍCIÍ

Vyzdvihol príklad Jozefa Gabčíka a jeho druhov zo skupiny Antropoid, ktorí pred 65. rokmi neváhali pri plnení úlohy obetovať aj svoje životy. Vyjadril spokojnosť, že príslušníci útvaru, ktorý nesie meno Jozefa Gabčíka, pokračujú v jeho odkaze. František Kašícký povedal, že o tom vydali presvedčivý dôkaz plnením úloh nielen doma, ale aj v zahraničných misiách. Neraz v neľahkých bezpečnostných a klimatických podmienkach.

Dvanásť bývalých príslušníkov výsadkových vojsk zo Slovenska a Čiech potom minister Kašícký ocenil Pamätnou medailou ministra obrany SR III. stupňa za

dlhoročný príspevok k rozvoju výsadkových vojsk a priateľstvu medzi výsadkármi z Čiech a Slovenska. Medzi ocenenými nechýbal prezident Výsadkových veteránov Českej republiky plukovník v. v. Jindřich Starý, predsedovia klubov výsadkových veteránov z Prahy a Liberca plukovník v. v. Josef Hanák a podplukovník v. v. František Pospíšek, predseda Klubu vojenských výsadkárov SR plukovník v. v. Anton Múdry, prvý veliteľ žilinského pluku a dnešný pod-

predseda oblastného výboru Klubu vojenských výsadkárov SR v Bratislave plukovník v. v. Jozef Tuček ale ani predseda oblastného výboru Klubu vojenských výsadkárov SR v Trenčíne plukovník v. v. Peter Švrlo, ktorý svojou knihou Slovenskí vojenský výsadkári 1939 – 2004 významnou mierou prispel k zmapovaniu tradícií tohto druhu vojska.

DUNÍ STROJE VZDUCHOM...

Minister obrany František Kašícký sa osobne pozdravil zo všetkými slovenskými a českými veteránmi výsadkových vojsk, ocenil minulosť i súčasnú spoluprácu vojenských výsadkárov oboch armád a ich snahu udržiavať tradície. Bývalí výsadkári to vyjadrili aj spevom svojej neoficiálnej hymny: Duní stroje vzduchem...

„Som rád, že naši nasledovníci zo žilinského útvaru sú na takej vysokej odbornej úrovni a pokračujú v najlepších tradíciách výsadkárov z frontov druhej svetovej vojny,“ s uspokojením po zhliadnutí ukážok činnosti 5. pluku špeciálneho určenia poznamenal generál Schwarz, ktorý zažil krvavé boje druhej paradessantnej brigády pod Duklou. Po druhej svetovej vojne boli paradessantné vojská obnovené v roku 1947 a o desať rokov neskôr vznikli na ich báze prvé špeciálne útvary.

„Bývalá 22. výsadková brigáda bola kedysi pojmom. Pre postoje jej príslušníkov v auguste 1968 boli následne práve výsadkové vojská najviac postihnuté čistkami a likvidáciou. Dnes robia dobré meno českej armáde príslušníci 601. skupiny špeciálnych síl a slovenskej zasa zástupcovia 5. pluku špeciálneho určenia. Svojou činnosťou v Afganistane, Iraku, Kosove, Golanských výšinách, v Bosne a Hercegovine či na mnohých cvičeniach NATO dokazujú, že bývalá československá výsadková škola má vo svete stále veľmi dobré meno,“ zdôraznil plukovník Jindřich Starý.

Pre príslušníkov žilinského útvaru bolo stretnutie významné aj tým, že za prítomnosti ministra obrany bol na nástupe prečítaný personálny rozkaz o opätovnom ustanovení podplukovníka gšt. Lubomíra Šeba (po úspešnom absolvovaní kurzu národnej bezpečnosti v NAO v Liptovskom Mikuláši) do funkcie veliteľa 5. pluku špeciálneho určenia.

Text a foto **Jozef ŽIAK**

Ako žijú ženy na Lešti

V slovenských ozbrojených silách je viac ako osem percent žien. Mnoho z nich vykonáva funkcie, ktoré sú dôležité pre plnenie úloh aj na vyvedeniach mimo posádky. Niektoré z týchto žien sme stretli v polovici júna vo Vojsknom výcvikovom priestore Lešť. Zúčastňovali sa na certifikačnom cvičení 11. martinského mechanizovaného práporu a národného podporného prvku (NSE), ktoré by už na začiatku budúceho roku mali byť pripravené na nasadenie ako súčasť jednotiek rýchlej reakcie NATO NRF-10 (NRF - Nato Response Forces). Zaujímalo nás, ako žijú na Lešti príslušníčky nežnejšej časti našej armády.

Pobyt vojakov na každom vyvedení má svoje špecifiká, líšiace sa od práce v posádke. Ide hlavne o výcvik - naostro sa vykonávajú cvičenia, na ktoré sa pripravovali v posádke - ale aj ubytovanie, stravovanie, možnosti hygieny a trávenia voľného času. Lešť je povestná premenlivým počasím, jej prach v horúčave a blato v daždi sú nezabudnuteľné. Ako sme sa dozvedeli, ženy na certifikácii nečakali žiadne špeciálne ani nadštandardné podmienky, ale ich súkromie a hygienické požiadavky boli rešpektované. Na druhej strane, logistické zabezpečenie júnového cvičenia bolo podľa veliteľa spoločnej logistickej podpornej skupiny plukovníka Antona Čúzyho na dobrej úrovni.

ŠTYRI PEKNÉ SPOJÁRKY

Mladá 22-ročná Jana Tulcová z Oponíc pri Topoľčanoch, spojárka 1. mechanizovanej brigády Topoľčany, hovorí: „Z rozprávania kolegov som čakala oveľa horšie podmienky, takže som teraz príjemne prekvapená. Sme tu štyri ženy spojárky. Bývame v ubytovni 300, niektoré noci strávim aj pod holým nebom. Sprchy sú zabezpečené, aj keď teplá voda často nestačí pre všetkých. Máme poľné záchody. Na moje prekvapenie celkom dobre nám tu varia. Po 4-hodinovej službe mám zvyšok

dňa odpočinok až do ďalšej služby. Spať môžem v stane, ktorý je na to pripravený, alebo v niektorom z áut ak je voľné. Nie je to tu také zlé, práve naopak.“ Spojárky strávili väčšinu času vo veliteľskom stanovišti pri práci. Vo voľnom čase medzi službami si Jana a jej tri kolegyně dali kávu v arne, nasledovala hygiena, príprava na ďalšiu službu a ak sa našla chvíľka, odpočinuli si s knihou alebo časopisom v ruke.

ŽENA V ŽENSKEJ FUNKCII

Dagmar Sumerová z Kočina pri Piešťanoch pracovala ako zdravotná sestra v civile šesť rokov. Dnes je zdravotníčkou obväziska hlohoveckého multifunkčného práporu. K vstupu do armády ju motivovala zaujímavá práca a možnosť naučiť sa nové veci. Má 4-ročnú dcérku, o ktorú sa počas jej neprítomnosti doma stará manžel a v prípade potreby aj rodičia.

V leštianskom obväzisku bola Dáša jediná žena. Spolu s kolegami a v spolupráci s 5. čatou zberu a vývozu ranených logisticky zabezpečovali cvičiaci 11. mechanizovaný prápor z Martina. Na úrovni ROLE 1 bolo ich úlohou zbierať a triediť chorých a ranených. Obväzisko poskytovalo prvotné ošetrenia a menšie chirurgické zákroky. „Máme tu stálu pohotovosť, ambulanciu, cez deň sme všetci spolu a v noci ťaháme služby. Doktor kapitán Štefan Bujdoš je nonstop dostupný cez telefón,“ vysvetlila hlavné úlohy obväziska Dáša. Vo voľnom čase sa zdravotníci venovali najmä čisteniu zbraní alebo oddychu. Mali vlastné kontajnery, kde sa Dáša a jej kolegyně na rote mohli umyť. Súkromie bolo na hygienu, ostatné priestory boli spoločné. „Vojaci ma prijali ako rovnocennú kolegyniu. A čo sa týka lepších podmienok, každá z nás si musí uvedomiť, že je vojak a tieto podmienky

musí zvládať. Ja bývam v stane so siedmymi členmi mojej čaty. Chlapi majú trošičku podpichovacie reči, ale všetko v rámci slušnosti, tak ako všade, kde je viac mužov ako žien. Naši kolegovia vedia, že ja a kolegyně na rote sme skôr také bojovníčky než kancelárske typy, takže nás rešpektujú. Keď žena robí pri armáde vo funkcii, ktorá je aspoň sčasti všeobecne považovaná za ženskú, muži majú oveľa menší problém ju prijať medzi seba,“ vysvetľuje jemné odtienky vzťahov v nerovnomerne zmiešaných kolektívoch Dáša Sumerová.

Michaela FARKAŠOVÁ
Foto **Peter DOVINA**

Transformácia OS SR na pozadí zmien v NATO

Požiadavky na moderné ozbrojené sily sa v dnešnom globálnom prostredí veľmi rýchlo menia. Na tieto zmeny reaguje aj NATO prostredníctvom svojej transformácie. Uplatňuje pritom komplexný prístup. Jeho prínos spočíva vo využívaní výhod z prepojenia rôznych systémov, ktoré vzájomným pôsobením produkujú synergický účinok umožňujúci posúvať výsledky transformácie na vyššiu kvalitatívnu úroveň.

Takéto výsledky sú očakávané napríklad od vytvárania spoločnej kompatibilnej plánovacej databázy určenej pre operačné plánovanie i obranné plánovanie NATO. Ďalší príklad uplatňovania tohto prístupu je využívanie niektorých procesov operačného plánovania v procese prehodnotenia požiadaviek na obranu (Defence Requirement Review – DRR), prostredníctvom ktorého sa generujú mini-

málne vojenské požiadavky na obranné plánovanie NATO.

Na všetkých týchto procesoch participuje aj Slovenská republika, ktorá v strategických dokumentoch deklaruje, že „dlhodobým strategickým cieľom SR je vybudovať relatívne malé, primerane vyzbrojené a veľmi dobre vycvičené ozbrojené sily schopné prispievať do celého spektra úloh a misií NATO a EÚ“¹. Na dosiahnutie tohto cieľa, ktorý je napĺňaný prostredníctvom transformácie Ozbrojených síl Slovenskej republiky (OS SR), bude skôr či neskôr nutné pristúpiť k využívaniu komplexného prístupu na medzinárodnej i národnej úrovni.

Viditeľná snaha SR uplatniť takýto prístup na medzinárodnej úrovni je podporená odhodlaním transformovať OS SR prostredníctvom harmonizovania systému obranného plánovania SR s obranným plánovaním NATO, ktoré je deklarované v strategických dokumentoch SR².

Jednou z možností, ktorá sľubuje najväčší prínos z uplatnenia komplexného prístupu na národnej úrovni, je prepojenie výsledkov implementácie obranných plánov (transformované a pripravené jednotky a spôsobilosti) s použitím OS SR (pripravené jednotky nasadiť, dosiahnuté spôsobilosti využiť). Získané poznatky a skúsenosti využijú prostredníctvom komplexného hodnotenia obrany ako spätnú väzbu pre obranné i operačné plánovanie.

Keďže tento prístup je založený na prepojení výstupov troch samostatných systémov bude nevyhnutné, aby sa tieto systémy (obránné plánovanie SR, operačné

1. *Smernice pre obrannú politiku SR na roky 2008 až 2013*, Bratislava: MO SR, 2004, 15 s.
2. *Obranná stratégia Slovenskej republiky: [Schválené NR SR z 23. septembra 2005]*, Bratislava: Ministerstvo obrany SR, 2005, 11 s.

plánovanie a komplexné hodnotenie obrany SR) vzájomne rešpektovali a akceptovali požiadavky a výstupy druhého.

Obranné plánovanie SR, prostredníctvom ktorého prebieha proces nepretržitej transformácie OS SR, bude pri vytváraní plánovacích dokumentov (plánov) prioritne akceptovať požiadavky, ktoré sú nevyhnuté na zabezpečenie síl a spôsobilostí OS SR potrebných pre naplnenie cieľov obrannej politiky SR. Pri stanovovaní týchto priorít je otázka zabezpečenia a udržania kvalitného personálu prioritou najdôležitejšou. Personál cvičiaci na technike a vybavení (hardvér) bude vycvičený len na úrovni, ktorú mu tento hardvér dovolí. Vzhľadom na túto skutočnosť budú požiadavky na vyspelú technologickú úroveň obstarávaného alebo modernizovaného hardvéru, ktorá musí byť porovnateľná s hardvérom ostatných členov NATO, prioritou číslo dva. Bez kvalitného a porovnateľného hardvéru nebude personál OS SR rovnocenným partnerom personálu ostatných členských štátov NATO (ČK) a dostane sa do pozície, že bude plniť len druhoradé a tretoradé úlohy, podľa čoho budú vnímané aj celé OS SR a samotná SR. Na treťom mieste v otázke priorít bude

obstarávanie ostatného vybavenia pre rezort obrany, ktoré nebude mať priamy dopad na pripravenosť a použiteľnosť jednotiek OS SR. Implementácia obranných plánov s takto usporiadanými prioritami zabezpečí základné predpoklady pre hodnotnejšie použitie OS SR, čím posunie celú transformáciu OS SR na vyššiu kvalitatívnu úroveň.

Operačné plánovanie má svoju nezastupiteľnú úlohu vo vypracúvaní plánov použitia pripravených jednotiek pre naplnenie ambície SR. Implementácia týchto plánov (v rozsahu politickej vôle vedenia štátu) je motorom celej transformácie ozbrojených síl. Vzhľadom na rôzny charakter operácií a misií nebude možné preveriť bojaschopnosť jednotiek v celom spektre spôsobilosti, na ktoré boli pripravované, keď budú nasadené len do jednej operácie, alebo misie. Preto bude nevyhnutné, aby boli jednotky na ceste k dosiahnutiu požadovanej úrovne bojaschopnosti postupne nasadzované do viacerých operácií a misií. Pri takomto plánovaní bude potrebné zohľadňovať rôznorodosť a náročnosť operácií a misií. Pokiaľ to dostupnosť jednotiek OS SR dovolí, bude potrebné jednotky nasadzovať postupne od tzv. mäkkých misií po tzv. tvrdé operácie.

Za mäkké sú považované relatívne menej náročné a menej nebezpečné misie, ktoré majú relatívne menšie nároky na plnenie úloh. Do zoznamu takýchto misií patria prevažne misie OSN. Operácie vysokej intenzity, ktoré kladú väčšie nároky na plnenie úloh, a sú relatívne menej bezpečné, patria do skupiny tvrdých operácií. Sem patria operácie pod vedením NATO, EÚ, alebo poskytovanie jednotiek pre potreby operačných záloh (Operational Reserve Forces – ORF), strategických záloh (Strategic Reserve Forces – SRF), síl reakcie NATO (NATO Response Force – NRF), či bojových skupín Európskej únie (European Union Battle Group – EU BG).

Vhodným zohľadňovaním náročnosti a rôznorodosti operácií alebo misií bude možné zvyšovať úroveň bojaschopnosti jednotiek OS SR, ktorá sa bude postupne približovať k úrovni porovnateľnej s jednotkami ostatných členských krajín. Takto sa vytvoria základné predpoklady pre kvalitné vykonávanie transformácie OS SR.

Pravidelné komplexné hodnotenie obrany, ktoré bude zrkadlom kvality vykonávaného obranného i operačného plánovania SR, a tým aj celej transformácie OS SR, predstavuje posledný krok v uplatňovaní takto navrhovaného komplexného prístupu. Náročné, kritické, ale hlavne neskreslené vyhodnotenie pôsobenia jednotiek OS SR mimo územia štátu, poskytne reálny obraz o úrovni pripravenosti našich síl. Musí byť orientované tak, aby okrem iného obsahovalo aj všetky aspekty potrebné na zistenie skutočného stavu vecí v otázkach potrieb OS SR v nadväznosti na úlohy v strategických dokumentoch SR. Na základe týchto vyhodnotení môžu byť vypracované odporúčania na odstránenie zistených nedostatkov, ktoré budú implementované prostredníctvom obranného plánovania SR i operačného plánovania. Jeho výsledky budú rozhodujúce pri prijímaní rozhodnutí o ďalšom postupe v otázkach usmerňovania transformácie OS SR.

Nevyhnutným predpokladom uplatnenia tohto

prístupu je presne definovaná a merateľná ambícia SR pre oblasť udržiavania počtu príslušníkov OS SR v operáciách mimo územie štátu. Prostredníctvom tejto ambície bude SR určovať mieru svojho prispievania do spoločného obranného diela. V nadväznosti na politickú vôľu túto ambíciu reálne naplňať bude Slovensko vnímané v spoločnosti spojencov v Aliancii. V súčasnosti je SR v pomyselnom hodnotení úrovne prispievania do operácií NATO na chvoste medzi členskými krajinami. Z dlhodobejšej perspektívy pravdepodobne nebude tento stav reflektovať skutočné ambície SR, hlavne keď sa pozrieme na úroveň príspevkov ostatných členských krajín.

Pre potreby naplňovania ambície SR je nevyhnutné aby disponovala silami, ktoré budú v oblasti použiteľnosti rovnocenné so silami ostatných členských krajín. Preto cieľom transformácie OS SR je dosiahnutie takejto úrovne pripravenosti celých OS SR, nielen jednotiek Cieľov síl. Pri naplňaní týchto očakávaní je potrebné akceptovať skutočnosť, že tak ako nie je možné nepripravené jednotky nasadiť do operácie, nie je možné už pripravené jednotky udržiavať na dosiahnutej úrovni bez toho, aby neboli nasadené. Inými slovami, keď nebudú pripravené jednotky pravidelne nasadzované, nebude zabezpečená spätná väzba pre obranné plánovanie SR a operačné plánovanie, transformácia ozbrojených síl ustrie a jednotky OS SR nebudú pripravené v súlade s požiadavkami súčasných alebo budúcich operácií.

Požiadavky na moderné ozbrojené sily sa veľmi rýchlo menia. Ten, kto nebude schopný svoje obranné sily a spôsobilosti neustále transformovať podľa požiadaviek súčasných a budúcich operácií, nebude v koalícii zoskupení schopný aktívne prispievať do spoločnej obrany, čím sa stane čistým konzumentom bezpečnosti.

pplk. gšt. Ing. Vladimír ŠIMKO

poradca VP SR pri NATO pre operačné plánovanie

Foto **Peter DOVINA**

PROFESIONÁLNA KARIÉRA

- poradca vojenského predstaviteľa stálej delegácie SR pri NATO pre operačné plánovanie,
- kurz národnej bezpečnosti na Národnej akadémii obrany v Liptovskom Mikuláši 2005-2006,
- zástupca riaditeľa odboru analýz a hodnotenia obranných programov sekcie obranného plánovania a manažmentu zdrojov MO SR,
- vedúci starší dôstojník špecialista zaradený na štáb požiadaviek a dlhodobého plánovania GŠ OS SR,
- v rámci Pfp programu pracoval 2 roky na regionálnom veliteľstve NATO v Northwoode, vo Veľkej Británii v oblasti operačného plánovania a plánovania cvičení NATO otvorených pre Pfp krajiny,
- od roku 1985 slúžil ako pilot nadzvukových lietadiel v rôznych funkciách u rôznych stíhacích bombardovacích leteckých útvarov. Lietal na lietadlách L-29, L-39, MiG-21 a Su-22.

Baška a MacKay o modernizácii armády

Štátny tajomník Ministerstva obrany SR Jaroslav Baška sa 19. júla v Bratislave stretol s ministrom zahraničných vecí Kanady Petrom G. MacKayom. J. Baška informoval hosta o plánovanom znížení počtu operácií príslušníkov OS SR v zahraničí, ktoré bude vychádzať z priorit zahraničnej bezpečnostnej a obrannej politiky Slovenska, pričom uviedol, že centrom záujmu zostane Afganistan spolu s Balkánom a Cyprusom. „Teším sa, že Slovenská republika ako členská krajina NATO je aktívne zapojená do operácií medzinárodného krízového manažmentu v Afganistane. Oceňujem význam a výsledky práce slovenskej ženijnej jednotky presunutej z Kábulu do Kandaháru, kde je aj hlavné pôsobisko kanadských ozbrojených síl v rámci ISAF. Vytvára to priestor na možnú vzájomnú kanadsko-slovenskú spoluprácu v tomto krízovom regióne,“ vyjadril sa MacKay. Obaja politici sa dotkli aj modernizácie slovenskej aj kanadskej armády, zhodnotili vývoj na Ukrajine a hovorili aj o zámere USA vybudovať americký protiraketový systém na území Česka a Poľska.

Ján MAIXNER, Michaela FARKAŠOVÁ

Foto Peter DOVINA

Úrad v nových priestoroch

Novú budovu Bezpečnostného úradu (BÚ) MO SR v areáli Kutuzovových kasární slávnostne otvorili 26. júna. Na sprístupnení nových priestorov sa zúčastnili minister obrany SR František Kašícký, náčelník Generálneho štábu OS SR generál Ľubomír Bulík, štátny tajomník MO SR Jaroslav Baška, vedúci služobného úradu Ministerstva obrany SR Miroslav Šim, riaditeľ BÚ MO SR Štefan Jangl. Prítomný bol aj riaditeľ Národného bezpečnostného úradu SR František Blanárik. Sídlo úradu posvätil hlavný ordinár OS a OZ SR biskup František Rábek. Ako povedal podplukovník Ján Dorotka, zástupca riaditeľa odboru utajovaných skutočností a vedúci oddelenia personálnej bezpečnosti BÚ, agendu personálnej bezpečnosti pre zamestnancov rezortu obrany začnú pracovníci úradu vybavovať po kompletnom presťahovaní koncom júla.

(far)

Foto Peter DOVINA

Generál NATO na Slovensku

Najvyšší veliteľ Spojeneckých síl NATO v Európe, generál Bantz John Craddock navštívil v dňoch 26. a 27. júna Slovenskú republiku. V priestoroch ministerstva obrany ho privítal minister František Kašícký, náčelník Generálneho štábu OS SR generál Ľubomír Bulík. F. Kašícký informoval hosta o prijatých systémových opatreniach pri vysielaní našich príslušníkov OS SR do operácií medzinárodného krízového manažmentu. Reč bola aj o systéme spoločného financovania operácií v rámci Síl rýchlej reakcie NATO, ktorý sa minister Kašícký snaží presadiť. Generála informoval o našom pôsobení v operácii ISAF pod velením NATO v afganskom Kandaháre. „NATO vysoko ohodnocuje účasť vašich profesionálnych a zručných ozbrojených síl v rámci jednotiek ISAF aj vašu účasť na Balkáne,“ vyjadril sa gen. Craddock. V rámci návštevy si hostia pozreli ukážky bojovej techniky a výcviku 12. mechanizovaného práporu vo Vojenskom výcvikovom priestore Lešť.

(far)

Foto Peter DOVINA

Ocenenie za reprezentáciu

Minister obrany František Kašický sa 25. júla v rámci pracovného výjazdu stretol aj s predstaviteľmi a športovcami z vojenského športového centra (VŠC) Dukla v Banskej Bystrici.

Pri tejto príležitosti si za vzornú reprezentáciu rezortu a získanie medailí na majstrovstvách Európy prevzali ďakovné listy Mikuláš Konopka, Peter Šoška, Štefan Grega, Ján Šutek, Klaudio Farnadín, Jozef Gönci, Ján Šajbidor, Michal Martikán a Martin Tešovič. Minister priznal, že zo športov má najbližšie k strelbe, pretože sa jej v minulosti sám venoval, ale poteší ho každý výkon armádného športovca. Informoval, že rezort obrany vstúpi do legislatívneho procesu vytvárania zákona o športe.

(r)
Foto **JÁN MIŠKOVIČ**

Levičania do Kosova

Za zvukov salvy na Námestí hrdinov v Leviciach sa 13. júla vojaci levického 13. mechanizovaného práporu rozlúčili s priateľmi, príbuznými a kolegami z posádky. Na slávnostnom akte odovzdania a prevzatia jednotky z podriadenosti Veliteľstva pozemných síl do podriadenosti Centra riadenia operácií sa zúčastnili štátny tajomník Ministerstva obrany SR Jaroslav Baška, zástupca náčelníka Generálneho štábu OS SR generálporučík Peter Gajdoš, primátor mesta Štefan Mišák a ďalší hostia. „Každý z vás prispeje k udržaniu prímeria v Kosove a tým aj k stabilite Balkánu,“ povedal vojakom štátny tajomník Baška. Išlo o historicky prvé vyslanie organickej jednotky do zahraničnej misie. Základ kontingentu, rotu, tvoria takmer výlučne vojaci a veliteľia z jednej posádky, ktorí spolu už dlhšie pracovali a cvičili. Takisto je to prvýkrát, čo do zahraničia vyráža levický prápor. „Plnenie tejto úlohy je veľkou výzvou pre všetkých účastníkov 11. rotácie,“ povedal veliteľ 13. mpr Levice podplukovník Milan Slezák (na obrázku v popredí), ktorý stojí na čele 11. slovenského kontingentu KFOR. Do kosovskej základne Šajkovac odletelo 132 vojakov.

Text a foto **MICHAELA FARKAŠOVÁ**

Výstava v Hejcoch

Za účasti štátneho tajomníka ministerstva obrany Jaroslava Bašku, starostu obce Hejce Gézu Rohályho a ďalších hostí 28. júla slávnostne otvorili výstavu v poradí už 17. ročníka Medzinárodného umeleckého tábora. Témou tohtoročnej výstavy, ktorá bola zorganizovaná aj za podpory slovenského ministerstva obrany bola najväčšia letecká katastrofa v novodobých slovenských dejinách, havária lietadla An-24, ktorá sa 19. januára 2006 udiala na kopci Borsó nad obcou Hejce.

Umelci zo Slovenska, Maďarska, Poľska, Rumunska a Ukrajiny vo svojich dielach, vytvorených priamo na miestach tragédie zobrazili svoje videnie tejto tragickej udalosti. Vo svojich obrazoch a plastikách ponúkli návštevníkom výstavy mnohé pohľady. Od kopca, z ktorého tečie krv až po anjelov, vznášajúcich sa nad ním. Jaroslav Baška poďakoval starostovi obce Hejce a jej obyvateľom za starostlivosť o pietne miesta a uctenie si pamiatky slovenských vojakov, ktorí sa vracali domov z mierovej misie KFOR v Kosove. Vyjadril presvedčenie, že k zviditeľneniu ich pamiatky prispeje aj práve otvorená medzinárodná výstava. Zároveň ľuďom pripomenie, že presadzovanie mieru, pokoja a demokracie v krízových oblastiach sveta sa niekedy nezaobíde aj bez takýchto obetí.

Štátny tajomník Jaroslav Baška sa v sprievode starostu obce Hejce Gézu Rohályho poklonil pamiatke 42 slovenských vojakov a položil veniec k Memorálu obetiam leteckého nešťastia v obci. Navštívil aj miesto tragédie, na vrchu Borsó. Obe miesta v poslednom období navštevujú početní turisti z Maďarska, zo Slovenska aj z iných krajín.

Text a foto **JOZEF ŽIAK**

Skvelá pohoda na Pohode

Ministerstvo obrany SR bolo už tradične jedným z hlavných spoluorganizátorov najväčšieho hudobného festivalu na Slovensku, Bažant Pohoda. „Festival Bažant Pohoda na vojenskom letisku v Trenčíne je, aj bude,“ konštatoval minister Kašický. Letecké opravovne Trenčín, ktorých jediným akcionárom je ministerstvo obrany, poskytujú festivalu napojenie na elektrickú energiu, vodu a plyn. Organizátorom tiež zapožičali žeriavy aj nakladače, poskytli výpomoc vlastnej bezpečnostnej služby a uvoľnili im niektoré priestory.

Riaditeľ festivalu Michal Kaščák vyjadril spokojnosť, že Pohoda pokračuje v priestoroch, ktoré patria ministerstvu obrany. „Trenčianske letisko je pre nás ideálny priestor, nepochybne tu chceme ostať a preto je fajn, že vzťahy s ministerstvom sa vyvíjajú dobre.“ František Kašický avizoval, že rezort obrany má záujem zúčastňovať sa na podobných verejných podujatiach, na ktorých ozbrojené sily môžu prezentovať svoju profesionalitu a pripravenosť a táto účasť zároveň môže napomôcť regrutácii. V areáli vojenského

tábora na Pohode boli preto napríklad príslušníci pozemných síl s odminovacím komplexom Božena, Aligatorom, či s obrneným transportérom. Letci sa prezentovali s bojovým vrtuľníkom Mi-24. Svoj stánok mala aj vojenská polícia a samozrejme nechýbalo regrutačné stredisko či Army – kino.

Medzi atrakcie patrila lezecká veža s logom profesionálnej armády, strelecký airsoft a vodný futbal. Sedem vojenských zdravotníkov si rozložilo svoje stanové Brigádne mobilné obväzisko, v ktorom poskytli 82 ošetrení najmä pri úpaloch a rôznych odreninách.

Text a foto **Pavol VITKO**

Letná škola

V dňoch 30. júna až 8. júla sa v priestoroch Národnej akadémie obrany maršala Andreja Hádika už po druhý raz uskutočnila Letná škola pre mladých profesionálov. Absolvovalo ju 36 vysokoškolských študentov študujúcich politické vedy a medzinárodné vzťahy, ktorí prišli z Kosova, Srbska, Bosny a Hercegoviny, Macedónska, Albánska, Chorvátska, Slovinska, Rumunska, Ruska, Turecka, Ukrajiny, Poľska, Fínska, Talianska, Španielska, Českej republiky, Maďarska, Slovenska, zástupcovia zo šiitskej, sunitskej a kurdskej časti Iraku a dvaja domáci vojenský študenti. Podľa slov veliteľa NAO brigádneho generála Mikuláša Regulu je letná škola vysoko aktuálny projekt, ktorý vďaka hlavnému organizátorovi – Centru pre európske a severoatlantické vzťahy (CENAA), umožňuje mladým ľuďom konfrontovať svoje názory, hľadať riešenia v oblasti bezpečnostnej prevencie a obrannej politiky. Interaktívnymi formami prispieva k príprave mladých profesionálov na pôsobenie v zahraničnej a bezpečnostnej politike.

Text a foto **Alena HARAGOVÁ**

Deti v akadémii

Detský univerzitný deň pripravili začiatkom júla pedagógovia Akadémie ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika v spolupráci s Národnou akadémiou obrany pre diabetické deti z celého Slovenska, ktoré prišli na letný tábor Žiarskej doliny. Pre takmer 40 detí v škole pripravili náročný program. Začali prehliadkou vojenského múzea, pokračovali centrom samoštúdia jazykov a ukážkami špecializovaných laboratórií a učebni katedry strojárstva, elektroniky a informatiky. Na záver si všetci mohli zastrieľať zo vzduchovky. Deťom sa vybavenie školy veľmi páčilo. Asi najviac ich popri streľbe zo vzduchovky dokázal zaujať Július Baráth z katedry informatiky, ktorý ich pri vysvetľovaní využitia počítačovej techniky v každodennom živote doslova nadchol. Mnohým bolo aj ľúto, že vzhľadom na svoju diagnózu, nemôžu na tejto škole študovať.

Text a foto **Soňa JAROŠOVÁ**

Výzva vojenským rodinám

Medzi 400 tisícmi pútnikov zo Slovenska a zahraničia, ktorí 7. a 8. júla navštívili v Levoči najväčšiu pútnickú slávnosť katolíckych veriacych u nás - kde sa už 760 rokov schádzajú pútníci - nechýbali ani vojaci a ich rodinní príslušníci. Na XI. Národnej vojenskej púti, ktorá sa začala stretnutím vojenských pútnikov v levočskom kostole Minoritov, sa zišli profesionálni vojaci zo všetkých kútov Slovenska. Z útvarov pozemných a vzdušných síl i síl výcviku a podpory, vojenských škôl i ďalších zariadení rezortu obrany.

Ordinár Ozbrojených síl a ozbrojených zborov SR Mons. František Rábek medzi účastníkmi púte osobitne privítal veliteľa trenčianskeho veliteľstva síl výcviku a podpory generálmajora Jána Kačmára s manželkou.

OCHRAŇUJTE SI RODINY!

V kostole a na Mariánskej hore nechýbali vojenski dôchodcovia z Trenčína, medzi nimi aj generálpodporučík v. v. Jaroslav Ešmír. Trenčianska vojenská hudba koncertovala na priestranstve pred kostolom. Vojenski hudobníci hrali pútnikom aj počas výstupu na takmer 800 metrov vysokú Mariánsku horu a pri večernej omši, ktorú celebraval Mons. František Rábek spoločne s generálnym vikárom OS a OZ SR podplukovníkom Františkom Počurekom, kaplánmi ozbrojených síl, polície i väzenskej a justičnej stráže.

Mons. František Rábek v príhovore ocenil náročnú prácu vojenských profesionálov doma i v zahraničných misiách. Podľa neho je veľmi dobré, že naši vojaci v mnohých krajinách pomáhajú miestnemu obyvateľstvu zmierňovať následky vojnových konfliktov, zbavujú ich krajinu od nevybuchnutých mín a munície, vytvárajú

podmienky k postupnému zlepšovaniu bezpečnostnej situácie.

„Chcel by som povzbudiť vojenských profesionálov a ich rodiny, aby vydržali aj dlhodobé odlúčenie a nerozpádali sa. Viem, že veľakrát vaša práca vyžaduje, aby ste pôsobili aj ďaleko od svojho bydliska a rodiny a boli vystavení rôznym nástrahám. Vydržte a hľadajte pevné zázemie práve vo svojej rodine,“ zdôraznil biskup Rábek. Manželky vojakov vyzval, aby im vytvárali vhodné rodinné prostredie.

Práve starostlivosť o vojenské rodiny a zveladenie ich duchovného života si minulý rok pri svojom nástupe do úradu stanovil ako jednu z hlavných úloh podplukovník František Počurek. Aktivity vojenských duchovných by podľa neho mali smerovať aj k rodinám vojenských dôchodcov, vojenských veteránov, ale aj k rodinám vojakov v zahraničných misiách, či k tým, ktoré sa z rôznych príčin ocitli v krízovej situácii.

POZDRAVY Z ČENSTOCHOVEJ I LÚRD

Spoločne so slovenskými vojakmi sa tohtoročnej Národnej vojenskej púte zúčastnili aj ich kolegovia z Poľska, Spolkovej republiky Nemecka a Rakúska. Poľských vojenských pútnikov viedol kňaz major Piotr Majka, nemeckých vojenský kaplán Siegfried Weber a z Rakúska bol prítomný biskupský vikár Mons. Werner Freisteter.

„Som rád, že slovenskí vojaci spoločne s našimi každoročne putujú z Varšavy do Čenstochovej, stretávajú sa v Lurdoch a tu, v Levoči. Všetko na mariánskych pútnických miestach. Na nich majú slovenskí a poľskí vojaci možnosť bližšie sa spoznať,“ hovorí major Piotr Majka. Dodáva, že vojaci oboch armád majú k sebe veľmi blízko práve svojou mentalitou, nábožnosťou i presadzovaním rovnakých

hodnôt aj v zahraničných misiách v mnohých nepokojných regiónoch sveta. Major Majka sa so slovenskými vojakmi stretol počas svojho pôsobenia v Iraku.

Atmosféru Levoče i Mariánskej hory si veľmi pochvaľuje Mons. Werner Freisteter. „Vždy je to pre mňa neopakovateľný zážitok stretnúť také množstvo pozitívne naladených ľudí.“ V tomto roku pútníci medzi sebou privítali aj biskupa z Lúrd Jacka Periera. Biskupa potešilo, že medzi pútníkmi nechýbajú ani slovenskí vojaci a ich kolegovia z iných armád, s ktorými sa každoročne stretáva v Lurdoch na medzinárodnej vojenskej púti.

Text a foto **Jozef ŽIAK**

[DUCHOVNÁ SLUŽBA]

Stretnutie leteckého sveta v Le Bourget

Už tradične sa každé dva roky v prvých letných dňoch najvýznamnejšou metropolou leteckého sveta stáva Paríž – Le Bourget. V dňoch 18. – 24. júna 2007 sa na tamomšom letisku konal v poradí už 47. ročník medzinárodnej leteckej show Le Bourget 2007. Účasť viac ako 2000 vystavovateľov zo 42 krajín, sústredených na ploche 128 000 m² krytej výstavnej plochy a 192 000 m² plochy pre statické ukážky techniky, radí túto výstavu k najväčším a najprestížnejším podujatiam svojho druhu vo svete.

Potreba neustáleho skvalitňovania leteckého parku Vzdušných síl OS SR vyvoláva prirodzenú potrebu sledovania svetových leteckých trendov a ich možných aplikácií pre potreby nášho rezortu. Aj to bolo cieľom dvojkoľnovej návštevy predstaviteľov Ministerstva obrany SR pod vedením štátneho tajomníka MO Jaroslava Bašku, v sprievode vedúceho služobného úradu MO Miroslava Sima a národného riaditeľa pre vyzbrojovanie Stanislava Szaba. Maratón rokovaní v stánkoch najväčších svetových leteckých spoločností až po malých subdodávateľov špecializovaných v doménach konštrukcie lietadiel, satelitov, pohonných jednotiek, špecifických súčastí motorov, mechanických a metalurgických výrobkov a kompozitných materiálov cieľ návštevy nielen naplnil, ale i prekročil.

Spustením programu rokovaní boli letové ukážky, v ktorých najviac zaujalo excelentné - a až fyzikálnym zákonitostiam sa vymykajúce predvedenie - prototypu lietadla z konštrukčnej kancelárie RSK MiG s vektorovým pohonom MiG-29OVT. Výpočet svetových premiér dopĺňal konvertoplán BA-609 Tiltrotor od Bell-Agusta, konzorcium EADS/SOCATA predstavilo malé turbovrtuľové dopravné lietadlo TBM 850. Ne-

chýbalo predstavenie spoločného programu od domácich výrobcov Dassault Aviation a Sagem a ich modernizovaný „starec“ Mirage F1C. Novinky z oblasti dopravných lietadiel uzatváralo regionálne dopravné lietadlo Antonova An-148. V nabitom letovom programe nechýbal domáci vojenský letecký tromf - viacúčelové nadzvukové lietadlo Dassault Rafale, či francúzsko-nemecký novodobý typický „bitevný“ vrtuľník Eurocopter Tiger. V prezentovaní toho najlepšieho zo svojho repertoáru nezaostal ani zaoceánsky modernizovaný nadzvukový dvojmotorový stroj Boeing F/A-18 Super Hornet, používaný nielen na suchozemských leteckých základniach, ale i na lietadlových lodiach US Navy, ktorého na oblohu uviedol jeho „menší viacúčelový brat“ úspešne zavádzaný u našich susedov v Poľsku Lockheed F-16B. Nechýbala tradičná letecká ukážka najdrahšieho európskeho viacúčelového stroja Eurofighter Typhoon, ale aj pre nás zaujímavej ukážky schopnosti dopravného lietadla Alenia C-27J Spartan.

Výstava je najlepšou príležitosťou na uzatváranie leteckého biznisu. Túto možnosť plne využívajú a potvrdzujú množstvom podpísaných kontraktov na dodávku lietadiel predovšetkým dvaja najväčší a nezmieriteľní rivali na poli výroby civilných dopravných lietadiel, európsky Airbus a americký Boeing. Aj keď v posledných mesiacoch v množstve podpísaných kontraktov kraloval Boeing, výstava Le Bourget priala takmer domácejmu výrobcovi Airbus, ktorý v počte objednaných lietadiel jednoznačne prevýšil svojho konkurenta v pomere 556:129. Víťazstvo zvyrazňovala aj novinka A380, ktorá svojou veľkosťou a dominantnosťou nezostala bez povšimnutia.

V oblasti vojenského leteckého biznisu leteckým odborníkom neunikla dohoda spoločností Honeywell a Pratt

& Whitney o vývoji nového motora, ktorý bude určený pre vrtuľníky amerických ozbrojených síl UH-60 a AH-64 Apache, či kontrakt NH Industries, vďaka ktorému predá ďalších 50 vrtuľníkov pre ozbrojenú silu Nemecka a Belgicka (42 Nemecko a 8 Belgicko).

Ruský Suchoj tentoraz bodoval v kategórii regionálnych dopravných lietadiel, kde získal prvú objednávku na stroj SUPERJET 100 mimo Ruska (10 lietadiel pre taliansku spoločnosť ItAli Airlines). Eurocopter patriaci do veľkej rodiny EADS potvrdil svoju dominanciu v oblasti vrtuľníkov získaním celkom 27 objednávok na rôzne typy vrtuľníkov.

Nielen výrobcovia lietadiel a vrtuľníkov uzatvárali kontrakty. Dôkazom toho je i saudskoarabská spoločnosť Arabsat, ktorá podpísala s európskym konzorciom Astrium a Thales Alenia Space kontrakt na výrobu dvoch komunikačných satelitov piatej generácie. Na obežnú dráhu by mali byť vynesené v rokoch 2009-2010 spoločnosťou Arianespace. Za zmienku stojí objemom „malý“ kontrakt spoločnosti slávneho mena i tradícií Rolls-Royce, ktorá zaznamenala objednávky na svoje motory v celkovej hodnote 15 miliárd euro.

Parížska letecká show aj tento rok predstavila to najlepšie a najnovšie čo v oblasti leteckej, satelítnej a raketovej techniky na súčasnom svetovom leteckom trhu existuje. V tomto centre leteckého biznisu tvoreného cca 400 000 obchodníkmi, politikmi, odborníkmi, novinármi, ale i nadšencami letectva malo zastúpenie i naše ministerstvo obrany. Jeho zástupcovia pri svojich rokovaníach diskutovali aj o tom, ktoré zo súčasných vojenských taktických dopravných lietadiel dokonale spĺňa požiadavky našich ozbrojených síl.

Text a foto **Doc. Ing. Stanislav SZABO, PhD.**

Národný riaditeľ pre vyzbrojovanie MO SR

Jediná veliaca poddôstojníčka

Počas vyvedenia Práporu okamžitej reakcie kpt. J. Francisciho (11. mechanizovaného práporu) z Martina vo Vojenskom výcvikovom priestore Lešť v polovici júna sme sa s veliacou poddôstojníčkou práporu štábnou nadrotmajsterkou Ľubicou Vojtovou stretli vo veliteľskom stanovisku. Martinčania posilnení o prepravnú čatu z Práporu logistickej podpory Topoľčany a s logistickou podporou jednotky národného podporného prvkú z Hlohovca plnili pod dohľadom zahraničných pozorovateľov úlohy národnej certifikácie. Už v prvej polovici budúceho roku budú spoločne nasadení ako súčasť jednotiek rýchlej reakcie NATO NRF-10 (NRF - Nato Response Forces).

Z namáhavého dňa si ukradla polhodinku spánku a po spresnení ďalších úloh a objasnení aktuálnej situácie na štábnom brífingu sa nám venovala. Unavená, ale milá a usmiata. Je jedinou ženou v tejto funkcii v Ozbrojených silách SR. Ako veliaca poddôstojníčka práporu je pravou rukou veliteľa útvaru. V posádke aj počas výcviku v polných podmienkach. Informuje ho o dianí v teréne, o stave a morálke vojakov, kontroluje svojich podriadených - veliачích poddôstojníkov rôt a čiat a vyhodnocuje ich prácu. „V poslednej dobe sa nám veľmi omladil kolektív. Som rada, že mladí majú chuť pracovať a napriek tomu, že ešte nemajú potrebné zručnosti ani prax, snažia sa splniť úlohy čo naj-

lepšie. Verím, že aj v očiach nadriadeného je celkový priebeh zatiaľ bez nedostatkov,“ zhodnotila Ľubica Vojtová chod cvičenia. Jej kolegovia stáli okolo nás a preberali pokyny z brífingu. V tvárach sa im črtalo fyzické vypätie. Niekoľko nocí spali iba útržkovite, museli byť v stálom strehu a pohotovosti. Veliteľ práporu podplukovník Alexander Kollárik nebol výnimkou. Na jeho pleciah ležala zodpovednosť za výkon všetkých martinských vojakov. S prácou svojej veliacej poddôstojníčky je nadmieru spokojný. „Na cvičení plní úlohy veľmi dobre. Utužuje poddôstojnícky kolektív, má prirodzený rešpekt medzi poddôstojníkmi aj medzi mužstvom. Bojuje za nich, zbytočne ich nešíkanuje, vyžaduje to, čo by potrebovali pri prípadnom nasadení. Je zodpovedná, je na ňu spoľahlivá, neverím, že by svoj kolektív podrazila.“ Na Lešti pre ňu nemajú žiadne špeciálne sprchy ani obytné priestory. „Nepotrebuje nič. Je na tom tak, ako my ostatní. V prípade bojových podmienok robí všetko to, čo robia chlapi,“ opísal veliteľ podmienok pre ženy na Lešti.

NEBOJÍ SA NASADENIA

Ľubica je v armáde už 16 rokov, pričom je stále verná martinkej posádke. Začínala ako náčelníčka tajnej spisovne, tri roky pracovala ako veliteľka podacej stanice, štyri roky strávila vo funkcii staršieho pomocníka personálnej skupiny. Už štyri roky je veliacou poddôstojníčkou práporu. „Bola to pre mňa veľká výzva prijať túto funkciu. Mala som dobré východiskové postavenie na personálnom oddelení, pretože

tam som si našťudovala všetky zákony, služobné predpisy. Pomáhala som vojakom hľadať riešenia ich služobných problémov.“ Pred dvoma rokmi sa musela zmieriť s predčasnou smrťou manžela a zostala sama s dvoma deťmi. „Rodičia mi veľmi pomáhajú. Moje deti chápu túto prácu a vedia, prečo ju robím. Uvedomujú si, že ju mám rada, že vďaka nej neklesám na duchu. Aj keď som na nich sama, vďaka disciplíne dokážem veľa vecí zvládnuť.“ Dobré si uvedomuje, čo pre rodinný život znamená zaradenie do NRF. „Ak niečo príde, som pripravená. Viem, čo nás čaká, že nás môžu hocikedy hocikde nasadiť.“ Ako dosiahla rešpekt a autoritu v tvrdom a prevažne mužskom prostredí? „Základom je pevná vnútorná disciplína. Žena v mužskom kolektíve by si nemala pripustiť mužov k telu. Nemala by sa na nič hrať, ale byť sama sebou. Treba sa im vyrovnáť. Nie fyzicky, to úplne nejde, ale profesionálnym prístupom k práci, štúdiom odborných vecí, účasťou na všetkých zamestnaniach. Až potom je žena vnímaná ako partner, ako rovnocenný člen kolektívu,“ povedala na margo svojho postavenia. „Snažím sa vystupovať tak, aby si vojaci brali zo mňa príklad. A čo je na tomto povolani najlepšie? Najúžasnejší pocit je, keď sa vraciame z plnenia úloh s čistým sčítom a s dobrým pocitom, že sme úlohy splnili na požadovanej úrovni.“

Michaela FARKAŠOVÁ
Foto Peter DOVINA

Literárna súťaž pozná svojich víťazov

Súťaž na tému Profesionálna armáda - Čo by som získal(a) a čo by som strácal(a) vo vojenskej uniforme, ktorú vyhlásil minister obrany František Kašický, talentovaných stredoškôľakov a vysokoškôľakov zaujala. Názory mladých ľudí na službu v Ozbrojených silách SR boli zas zaujímavé a podnetné nielen pre členov poroty, ale aj predstaviteľov rezortu obrany. Sedemčlenná porota, v ktorej sedel aj vysokoškolský profesor žurnalistiky Andrej Tušer, vyberala spomedzi 85 prác troch najlepších v dvoch kategóriách. Víťazi prvých troch miest v kategórii stredoškôľakov a v kategórii vysokoškôľakov boli ocenení finančnou odmenou vo výške 30, 20 a 10 tisíc korún.

Publikujeme prácu víťaza v kategórii stredoškôľakov, ktorá pútala svojou originalitou i štýlom.

(b.j.)

Foto **kpt. Peter MICHNICA**

KATEGÓRIA STREDNÉ ŠKOLY

HYPERLINK "http://www.mosr.sk/dokumenty/070623litsutaz_tomasfodran.pdf" \o " " \t " _blank "

Tomáš FODRAN (Gymnázium Alberta Einsteina Bratislava)

HYPERLINK "http://www.mosr.sk/dokumenty/070623litsutaz_veronikazavrelova.pdf" \o " " \t " _blank "

Veronika ZAVŘELOVÁ (Gymnázium Ľudovíta Štúra Trenčín)

Michal KUCHČÁK (SOU Nižná)

KATEGÓRIA VYSOKÉ ŠKOLY

Tomáš MAKATÚRA (Vysoká škola medzinárodného podnikania ISM Slovakia Prešov)

Ladislav HOLÍŠ (Univerzita Komenského Bratislava, Filozofická fakulta)

Martin JURÍK (Ekonomická univerzita Bratislava, Národohospodárska fakulta)

Rozhodni sa

Ani sa mu nechcelo z vlaku vystúpiť. Opäť čakať na spoj v nejakej malej diere pánu bohu za chrbtom. No musel – vlak mal konečnú a sprievodca sa tak očividne tešil domov, že cestujúcich by najradšej vyložil hneď na prvej zastávke.

V nočnom svetle stanica vyzerala vskutku čarovne. Sadol si a pohľad mu padol na vyblednutý plagát, v ktorom s námahou prečítal iba dve slová „rozhodni sa“. Snažil sa vylúštiť zvyšok. Napínal zrak a zrazu sa mu zazdalo, že plagát sa akosi čudne zavlnil. Pozrel naň ešte raz a naraz pocítil ako čosi neznáme ho pomaly vtáhuje dnu...

„Tak ako, už ste sa rozhodli? Alebo sa chcete iba informovať?, doľahol k nemu hlas patriaci vysokému ošľahanému chlapovi. Pohľad mu padol na veľkú cedulu – Profesionálna armáda – náborové pracovisko“. V zapätí počul svoj pokojný hlas. „Ja neviem, vlastne som o tom vôbec ani neuvažoval. Som tu iba náhodou, či skôr nedopatrením. A navyše som humanista a pacifista, takže neviem či by som u vás vôbec obstál. Veď ešte zo školy si pamätám, že vojna je zlá. A koľko vojen bolo. Ktosi sa raz snažil spočítať všetky vojny a vyšlo mu priam fantastické číslo. Ľudstvo neuveriteľne veľa času stratilo v bojoch. Kde by asi bolo, keby ten čas vynaložilo na umenie a vedu. Veď viete - medzi vojnami mlčia múzy. Veda asi až tak nemlčí, ale stáva sa horlivou prísľuhovačkou vojny. Práve ona totiž preorientuje ekonomiku a výrobu tak, aby sa zabíjalo a ničilo rýchlejšie a efektívnejšie. A pritom v znepriatelených armádach bojujú rovnakí ľudia. To rovnakí chápem ako obyčajní ľudia so svojimi bežnými radostami a starosťami. A zrazu sú rozdelení do dvoch nepriateľských táborov a majú sa strieľať, hoci za normálnych mierových okolností by mohli byť priateľmi na život a na smrť. Veď si len spomeňte na Remarquu a jeho knihu Na západe nič nového. Stále patrí do výbavy povinného čítania. Na každej stránke zbytočná obeť, zomieranie vojakov a civilov...“

„Hej, čítal som tú knihu. A ty si ju mal čítať pozornejšie. Celou knihou rezonuje kamarátstvo, solidarita, súdržnosť. Ľudské city, ktoré prešli ťažkou skúškou. Isteže, testovať ich vojnu nie je normálne. Ale keď čítaš ďalej, tak zistíš, že oni nechcú bojovať proti sebe, ale proti tomu, čo ničí oboch. A my to chceme tiež. Pochop, my sme profesionáli, nie hŕba dobrodruhov, bitkárov či nejako inak zakomplexovaných ľudí.“

„Jaj, to profesionáli, to mi niečo tiež pripomína. Francúzsku cudzineckú légii – i tam, a najmä tam boli profesionáli, pozbieraní zo všetkých kútov sveta – delikventi všetkého druhu, ktorí najčastejšie utekali pred spravodlivosťou. Prípadne aj takí nešťastne zamilovaní, ktorým sa nepáčilo ticho kláštora. A potom si svoju agresivitu vybíjali takou krutosťou, že o tom kolujú celé legendy.“

„Hej, dobre si to nazval – legendy. Iste sa tam našli jedinci, ktorí utekali pred spravodlivosťou, ale často práve tam našli jediné útočisko napríklad politickí prenasledovaní. Ak by nemali takú možnosť, potom asi by skončili ako ozaj praví zločinci. A mimochodom, práve profesionáli z cudzineckej légie boli nasadzovaní do obzvlášť krutých a nebezpečných bojov snáď vo všetkých klimatických podmienkach. Nebudem tu ospevovať francúzsku cudzineckú légii, ale vedz, že bola nasadená nielen na zabezpečovanie francúzskych záujmov v zahraničí, ale aj na záchranné a protiteroristické operácie veľkého rozsahu. Vieš, kamarát, teraz to už nejde ako volakedy – jedna krajina uchmatne kus územia druhej a všetci ostatní sa na to budú mlčky pozeráť. Zaspal si dobu, už je to prekonané. Ak si si náhodou nevšimol, už operujú medzinárodné jednotky. A profesionálne. Do tých hľadáme ľudí, lepšie povedané, vyberáme – lebo ponuka už začína prevyšovať dopyt. Ak k nám príde mladý človek, hoci aj neskúsený, my mu dáme šancu. Ale len vtedy, ak je v ňom kus ľudskosti. Lebo aj keď vieme naučiť a vycvičiť, to ľudské nevieme dať. S tým sa človek musí narodiť. Uniforma prikrýje mnoho, ale dušu nie. Taká vojenská jednotka to nie je hŕba biznismenov, ktorá sa preteká v ukazovaní ušľachtilých citov a veľkolepých fráz na firemnom večierku s ohňostrojom. Tam chlapce, to musí byť ozajstné. Ako pri mušketeroch – jeden za všetkých, všetci za jedného. Tam sú bratia, čo on vie o tebe, ty vieš o ňom a ak sa náhodou nájde nejaký zlý brat, nie ostatní, ale sám sa zo skupiny vylúči. Stále sme armáda, ktorej nad hlavami letia nie papierové konfety, ale kus smrti. My nie sme nejaký spolok

uzurpátorov, my nemáme hranice, ale ich chránime. Ono stále niekomu máta v hlave, že chce byť pán sveta. My dávame pozor, aby sa mu to stále iba snívalo. Azda si nemyslíš, že Al-Kaida sa zo zúfalstva nad stratou publicity a neporozumenia rozpustila. Tá určite nie, len je ako krtko – nikdy nevieš kedy a kde sa ukáže. Ak chceš hľadať ozajstnú nenávisť, ukrutnosť či zlobu, tam hľadaj. Zaslepení túžbou ovládať svet, zneužívajú všetko a všetkých. Nadrogovaným fanatikom je jedno koho pošlú k Alahovi. Len aby ich bolo veľa a bezbranných. A pridaj si k nim ultra – ľavých, pravých, nacionalistických, fundamentalistických, separatistických, šovinistických a všetkých ostatných-ických. Tí sú teraz v kurze. Je to vskutku obdivuhodné ako vcelku malé percento, nedá sa povedať, že ľudia, ohrozuje zvyšok populácie.

Armáda učí abecedu citov, tam sa stretneš s hrdinstvom, obetavosťou, veľkorysosťou, pudom sebazáchovy, ale pamätaj, že armáda je profesionálna – nikto a nijaký zákon ňu nenúti, aby si k nám prišiel, ale keď už prídeš, musíš armáde čestne slúžiť. Ak máš predsudky voči rase, národnosti či náboženstvu a nedokážeš sa ich zbaviť, zabudni na nás. Sme jedna rodina, ktorá drží spolu, ale nikoho nenúti byť identickým, my nie sme žiadni univerzálni klonovaní vojaci. Naša sila je v kamarátstve, odvahe a disciplíne. Vždy sa musíš správať tak, ako by si chcel, aby sa k tebe správali iní, pretože u nás sa stretneš s nebezpečenstvom, smrťou či zranením. Sila reťaze je vždy daná najslabším ohníkom, preto dbáme, aby boli rovnako silné.“

„Dobre, ale čo ostatní? Mužstvo je bratstvo, ale čo tí vyšší – nadriadení. Spomeňte si na Hlavu XXII – celá plejáda veliteľov s absurdným konaním umocneným absurdnými predpismi. Vojaci každý deň riskujú život a generál vypisuje druhému generálovi, že vchody stanov majú smerovať k Washingtonovmu pomníku. Alebo na ctižiadostivého plukovníka, ktorý vždy zvyšoval požiadavky na svojich podriadených, len aby sa zapáčil generálnemu štábu. A to už nehovorím o super biznise v armáde, na ktorom sa podieľali skoro všetci okrem mužstva. No vrcholom všetkého boli absurdne hlúpe predpisy, ktoré sa však museli dodržiavať a nikto ich nevedel a nemohol obísť.“

„Nuž, bolo to. Nehovorím, že už sú predpisy dokonalé, ale urobil sa kopec roboty. Tie všetky chyby, čo vyčítaš armáde, pramenili predovšetkým z faktu, že služba v armáde bola povinná, a tak sa tam dostávali ľudia, ktorí tam skutočne nechceli ísť – boli preto ochotní spraviť často až nemožné veci – od sebapoškodzovania až po jasnú sabotáž. Navyše boli zúfalo nekalifikovaní pre to, čo sa od nich žiadalo či aspoň očakávalo. Boli nešťastní, a tak vyzeralo aj ich konanie – od totálnej pasivity až po agresiu a šikanovanie. Ale to je už minulosť. Teraz už nikoho nenútime. Veď si spomeň, keď si chodil do základnej školy, kto všetko tam bol, lebo tam musel byť. Ale na takej univerzite je iba ten, kto tam chce byť. No a my sme sa už vypracovali na takú úroveň a snažíme sa ju nielen udržať ale aj neustále skvalitňovať. Slovom elita. Pozri na prieskumy! Kto je na prvom mieste v rebríčkoch dôveryhodnosti v očiach verejnosti? Armáda, a to dlhodobo. Bez toho, aby sme sa vyškerili z prevažnej väčšiny billboardov pri ceste, z komunálnych plátok či súkromných televízií. Aby sme sa zviditeľnili, nepotrebujeme otvárať nákupné strediská či nové hotely. No sme tam, kde treba pomáhať, zachraňovať, či bojovať. Tam, kde civilný sektor končí, pretože zlyháva, my začíname. A to nielen vďaka technike, ale predovšetkým vďaka našim ľuďom. My nie sme suma jednotlivcov, my sme team. A taký, čo sa vie o všetkých postarať. V chorobe, nešťastí... My nie sme firma na jeden, dva, tri roky, čo naslubyje svojim zamestnancom aj nemožné, a potom im povie – je nám ľúto, hľadajte si prácu inde, my už máme iných, prípadne už neexistujeme, lebo sme vytunelovaní. Našou devízou je vernosť. Keď si jeden z nás, tak si náš zdravý, chorý či mŕtvy. Ak si zdravý, tak pracuj čo najlepšie na našich úlohách, ak si chorý, máme kapacity na liečenie či rehabilitáciu, ak si mŕtvy, na teba nezabudneme. Sme tu, keď nás potrebuješ. Kto ponúka viac? Či máš pocit, že čosi strácaš? Nuž, keď chceš do práce nosiť handry a la Versace či Hugo Boss, tak veľa strácaš. Povedal by som celý šatník. Ani stálu adresu ti nezaručíme. Ani kolegov si nevyberieš. Pracovný čas môže byť tiež nevyspytateľný, rovnako sa môžu divne striedať pracovné či voľné dni. Ani súkromie nebudeš mať až tak súkromné. Ale vždy budeš vedieť, že si s nami a nie sám.

Tak, čo? Je to jasné? Ešte nejaké otázky? Rozhodni sa... A daj pozor, nech ti nejde....

...vlak. Ujde ti vlak! Vstávaj! Nechápavo otvoril oči. Pred ním stál železničiar. Pozrel naň neveriacky ešte raz. Tie oči, ten pohľad, to som už kdesi videl...

Tomáš FODRAN

Briti dostanú nové ponorky

Vo Veľkej Británii spustili na vodu novú ponorku HMS Astute. Kráľovské námorníctvo by ju malo prevziať v auguste 2008 a do služby vstúpi v roku 2009. Je to prvá ponorka, ktorú Briti postavili po deviatich rokoch a zároveň prvá loď z novej triedy najväčších jadrových ponoriek, aké kedy britské námorníctvo používalo. Nasledovať ju budú ponorky Ambush, Artful a Audacious. Pôvodné plány hovorili ešte o troch-štyroch ďalších ponorkách, ale o ich stavbe sa ešte nerozhodlo.

HMS Astute je dlhá 97 metrov a široká 11,3 metra. Výtlač ponoreného plavidla je 7800 ton. Pod hladinou dosahuje rýchlosť 29 uzlov (54 km/h). Jej jadrový reaktor má dosť paliva na 25 rokov, takže ponorka nebude potrebovať jeho dopĺňanie počas celého služobného života. Ponorka si dokáže produkovať vlastnú vodu a vzduch, takže jediným obmedzením je jedlo pre posádku. Zásoby potravín nesie na tri mesiace, takže presne takúto dlhú dobu sa nemusí vynoriť. Bez vynorenia dokáže napríklad oboplávať okolo sveta.

Posádku tvorí 98 námorníkov, ale na palube je miesto pre 109 ľudí. Každý z nich má k dispozícii vlastnú lôžko - na predchádzajúcich ponorkách sa o jednu pričku delili dvaja námorníci, ktorí sa striedali v službe. Výzbroj HMS Astute tvorí šesť torpédometov kalibru 533 mm, na palube nesie 38 torpéd Spearfish. Vo výzbroji sú ďalej protilodné strely Harpoon, strely s plochou dráhou letu Tomahawk a námorné míny.

Malý čln pre silnú podporu

Netradičný prístup k palebnej podpore jednotiek na pobreží zvolilo fínske námorníctvo. Namiesto kanónu veľkého kalibru na väčšej lodi chce vyskúšať mínomety na malých člnoch. Vypracovať takúto štúdiu dostala za úlohu firma Patria. Tá spojila svoj systém NEMO s jednohlavňovým mínometom kalibru 120 mm s rýchlym vyloďovacím člnom WATERCAT M12 Jurmo. Desiattonové plavidlo je dlhé iba 14 metrov.

Takáto koncepcia môže mať viacero výhod. Malé rozmery a rýchlosť znamenajú, že čln predstavuje ťažko zamerateľný cieľ pre nepriateľa. Môže sa odvážiť aj do plytkých vôd, kam väčšie lode nemôžu. Čln môže plávať aj do ústí riek a ukrývať sa vo fjordoch. Pri poskytovaní palebnej podpory môže rýchlo manévrovať, čím sťažuje odvetnú paľbu nepriateľa. Jeho 120 mm mínomet má dosah 10 km a je preň dostupná aj navádzaná munícia. Navyše, takýchto člnov možno poľahky a lacnejšie vyrobiť viac, ako ťažších lodí - palebnú podporu tak môžu poskytovať vo väčšej skupine.

Budúcnosť tejto koncepcie sa ešte len ukáže. Patria dúfa, že cez prototypové štádium sa dostane aj k sériovej výrobe a mínometný čln nájde uplatnenie aj na medzinárodnom trhu. Osloviť by mohol nielen malé námorníctva ako typ na obranu pobrežia, ale aj väčšie ozbrojené sily ako typ na podporu vyloďených jednotiek.

Prieskumné Phantomy nahradia F-15

Japonsko je jednou z posledných krajín, ktoré ešte stále používajú lietadlá F-4 Phantom. V službe pri 501. Hikotai je 27 strojov v prieskumnej verzii RF-4EJ. Čoskoro však aj ich čaká vyradenie. Nenahradí ich žiadny špecializovaný typ, ale štandardné stíhacie bombardéry F-15J Eagle (na snímke) dostanú pod trup nové prieskumné kontajnery. Vyvinie ich Lockheed Martin v spolupráci s viacerými japonskými firmami.

Väčšina prieskumných a zameriavacích kontajnerov je elektronicko-optická. Nový japonský kontajner však bude obsahovať radar, ktorý dokáže vytvárať snímky povrchu aj cez vrstvu oblačnosti či v noci. Podobné systémy majú široké vojenské i vedecké využitie. Slúžia napríklad na monitorovanie ropných škvŕn, polárnych ľadovcov, na sledovanie využitia pôdy, ale aj na prieskum bojiska a vyhľadávanie cieľov. Takéto systémy už využívajú niektoré menšie bezpilotné prostriedky, ale nový kontajner pre japonské F-15J bude pravdepodobne výrazne väčší - mal by mať aj väčší dosah a rozlišovacie schopnosti.

Lockheed Martin má s radarovými kontajnermi dlhé skúsenosti - vyrábal ich pre americké F-4, F-14 a F/A-18.

Američania si vybrali C-27J Spartan

Dlhé rozhodovanie v programe JCA (Joint Cargo Aircraft) dospelo v USA do finále. V hre bolo nové taktické transportné lietadlo určené spoločne pre americkú armádu i letectvo. Stroj by mal byť schopný operovať z malých letísk a doplniť tak rozšírené štvormotorové lietadlá Lockheed C-130 Hercules.

V júni získala zákazku na JCA talianska spoločnosť Finmeccanica s lietadlom C-27J Spartan, ktoré vyvinula jej dcérska firma Alenia. Prvá objednávka znela na 78 kusov, v nasledujúcich desiatich rokoch by sa mala vyšplhať spolu na 207 kusov. Hlavným konkurentom C-27J bolo lietadlo EADS-CASA C295, ktoré na americkom trhu zastupovala firma Raytheon. Tá vzápätí podala proti rozhodnutiu formálny protest - jej ponuka bola lacnejšia. Na definitívne rozhodnutie si tak ešte, zdá sa, počkáme. Je pravda, že C295 má oproti C-27J výrazne nižšie prevádzkové náklady. Americké ozbrojené sily si však vybrali Spartan najmä preto, že má pevnejšiu podlahu, ktorá znesie vyššiu záťaž a má širší nákladový priestor. Náklady na logistické zabezpečenie by zas mal znížiť fakt, že stroj má rovnaké motory a kokpit ako používaný C-130J Hercules.

Spartan je dlhý 22,7 m a rozpätie krídel má 28,7 m. Uvezie 60 vojakov alebo náklad do hmotnosti 11,5 tony. Lietadlo dosahuje rýchlosť 602 km/h a s maximálnym nákladom doletí do vzdialenosti 1850 km.

Ochrana hraníc na diaľkové ovládanie

Diaľkovo ovládané zbraňové systémy sú v obrnených vozidlách stále populárnejšie. Operátor sleduje situáciu na monitoroch a zbraň ovláda zvnútra vozidla bez toho, aby sa vystavoval palbe. Južná Kórea a Izrael túto koncepciu ďalej rozvinuli. Diaľkovo ovládané zbrane používajú bez toho, aby sa operátor musel nachádzať v ich blízkosti.

Južná Kórea rozmiestňuje statické roboty s kamerami a zbraňami pozdĺž hranice so Severnou Kóreou a okolo dôležitých základní. Demilitarizovaná zóna, ktorá rozdeľuje Kórejský polostrov, patrí k najnebezpečnejším oblastiam sveta. Diaľkovo ovládané zbrane majú pomôcť strážiť ju. Pre Južnú Kóreu to má význam obzvlášť pri neustále klesajúcej pôrodnosti.

K ďalším nebezpečným oblastiam patrí hranica medzi Izraelom a palestínskym Pásmom Gazy. Izraelská armáda sa rozhodla chrániť svoje hliadky pred odstrelom a stiahnuť ich do tyla. Hranicu strážia zbraňové systémy Samson Jr. firmy RAFAEL namontované v bunkroch a chránené sklopnými štítni. Bunkre sú spojené optickým káblom s veliteľskou centrárou, kde sedia ich operátori. Výzbroj obýčajne tvorí guľomet kalibru 12,7 mm, ktorý možno doplniť protitankovou raketou Spike.

Dvojstranu pripravil **Miroslav BARIČ**
Foto **USAF, PATRIA, BAE Systems**

Krátko

Firma Kongsberg uzavrela s nórsnymi ozbrojenými silami kontrakt za 466 miliónov dolárov na sériovú výrobu novej protiletadlovej strely NSM (Naval Strike Missile). Strela má hmotnosť 450 kg a dosah 230 km. NSM má satelitné navádzanie, infračervený snímač a automatické rozpoznávanie cieľov. Prierazná hlavica je z titánu a rozbuška sa dá naprogramovať. Podľa tejto objednávky bude výroba pre nórske fregaty a útočné člny bežať do roku 2014. Kongsberg v spolupráci s americkým Lockheedom chce strelu ponúkať ako protiletadlovú výzbroj aj pre lietadlá F-35 Lightning II.

Kolumbia objednala 15 použitých vrtuľníkov UH-60L Blackhawk za 225 miliónov dolárov. Stroje z druhej ruky doplnia UH-60, ktoré kolumbijské ozbrojené sily už používajú. Brazília sa rozhodla pre rovnaký typ. Chce šesť strojov UH-60L najmä pre záchranné a pátracie misie, ale aj pre prepravu a podporu pozemných jednotiek. Brazílske vrtuľníky však budú nové a spolu s motormi, náhradnými dielmi, dodatočnou výbavou, výcvikom personálu a logistickou podporou môže ich cena dosiahnuť 300 miliónov dolárov.

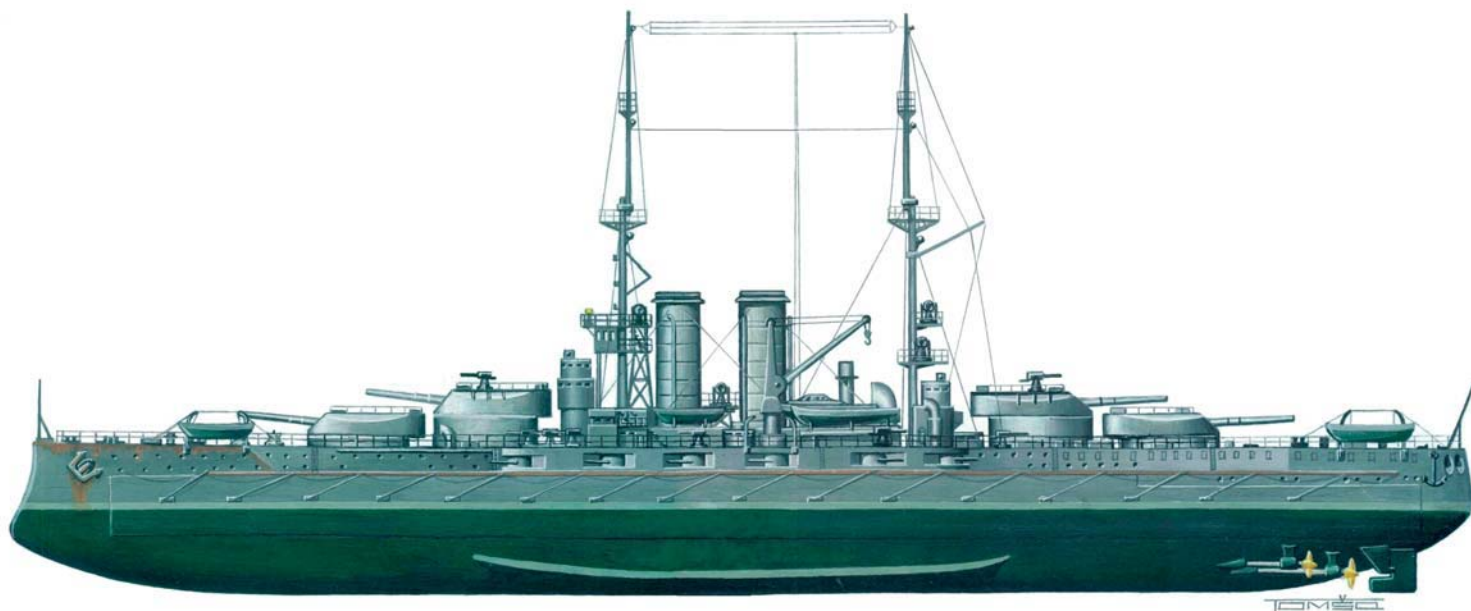
Nemecko ešte v roku 2000 objednalo 80 transportných vrtuľníkov NH90 TTH, z toho 50 pre armádu a 30 pre letectvo. Prvé štyri dodali na prelome minulého a tohto roka. Tieto stroje slúžia zatiaľ na výcvik. Teraz sa Nemecko rozhodlo uplatniť opciu z prvého kontraktu a objednať ďalších 42 vrtuľníkov, z toho 30 pre armádu. Dvanásť nových strojov pre letectvo bude mať zadnú rampu a možnosť namontovať dodatočné pancierovanie a guľometnú výzbroj.

Thajsko kúpilo šesť amerických námorných vrtuľníkov MH-60S Knighthawk. Spolu s náhradnými dielmi a logistickou podporou stojí jeden stroj okolo 41 miliónov dolárov. Thajsko ich chce používať pre vojenské, ale i záchranné operácie pozdĺž svojho dlhého pobrežia. Knighthawk vstúpil do služby v USA pred piatimi rokmi. Vychádza z UH-60 a prvej námornej verzie tohto vrtuľníka - SH-60 Seahawk. Má výkonnejšie motory, skladacie listy rotorov a úpravu proti korózii. Thajsko je prvým zahraničným zákazníkom, ktorý Knighthawky kúpil.

Mexiko rozšírilo rady krajín, ktoré vyrábajú vlastné bezpilotné prostriedky. Firma Hydra Technologies de Mexico za 50 mesiacov vyvinula stroj Ehecatl, pomenovaný po aztéckom bohovi vetra. Je to vôbec prvé lietadlo, ktoré navrhli výhradne mexickí konštruktéri z výhradne mexických komponentov. Stroj je dlhý 3,6 metra a má o niečo väčšie rozpätie. Dosahuje rýchlosť 140 km/h a jeho výškový dosah je 4500 metrov. Ehecatl vydrží vo vzduchu až osem hodín, jeho operačný dosah je 90 km. Ovládajú ho traja ľudia z centrály v špeciálnom prívесе. Lietadlo má používať mexická armáda i polícia.

Dodatočné pancierovanie a nepriestrelné sklá chránia posádky vozidiel humvee, v prípade nehody však často bránia rýchlemu opusteniu vozidla. Technici spoločnosti BAE Systems preto vymysleli nové okno na rýchle opustenie vozidla. Výmena za staré okno zaberie asi hodinu. Nové má tiež nepriestrelné sklo, ale je uchytené patentnými zámkami. Ich otvorenie a vytlačenie skla zaberie asi päť sekúnd. Nové okno môže zachrániť životy v prípade, že humvee sa prevráti alebo spadne do vody a dvere ostanú zablokované.

India objednala 200 nových ruských vrtuľníkov Ka-62. Prvé z nich dodajú približne o päť rokov, pričom 80 percent helikoptér postavia v Indii (i keď mnohé komponenty dodajú z Ruska). Stroj váži 6,5 t a uvezie náklad do hmotnosti 2,7 t. Môže prepravovať 14 pasažierov alebo 10 plne vstrojených vojakov. V zdravotníckej verzii má miesto pre šiestich pacientov na nosidlách a troch medikov. Podobne ako staršie ruské transportné vrtuľníky Mi-8/Mi-17 môže aj nový Kamov niesť výzbroj na závesníkoch - v tom prípade unesie 2 tony výzbroje. Maximálna rýchlosť je 300 km/h.

Hviezdy C. a K. flotily

Staré Rakúsko - Uhorsko, z ktorého v roku 1918 vzišlo i bývalé Československo, bolo na počudovanie aj námorným štátom. Nie síce veľmocou typu Veľkej Británie, Nemecka, USA, Ruska a Japonska, ani mocnosťou druhej kategórie ako Francúzsko, Taliansko či Turecko, ale s jeho loďstvom bolo treba aspoň v regionálnom meradle počítať.

A hoci žiadny z neskorších slovenských generálov, ktorých predstavujeme v susednej rubrike, nemal námornícke korene, nezaškodí si túto zaujímavú súčasť našej histórie pripomenúť.

NA BREHOCH JADRANU

Ako sme už naznačili, na rozdiel od súše mala C. a K. monarchia začiatkom 20. storočia na moriach iba regionálny význam. Zámorské kolónie prakticky nevlastnila a prístup k moriam a oceánom jej umožňovalo iba pobrežie Jadranu, ktoré získala anexiami území v tejto časti Balkánu. To určovalo i rozloženie jej námorných základní v prístavoch Pula (hlavná), Boka Kotorská, Šibenik, Split, Dubrovnik, Zadar, Rijeka a Terst. Tu mala rakúsko-uhorská flotila v roku 1914 celkovo 12 veľkých delostreleckých lodí, ktoré budeme podľa tradície nazývať „bitevnými“, 3 pobrežné „bitevné“ lode, 3 pancierové krížniky, 4 ľahké krížniky, 5 zastaraných tzv. chránených krížnikov, 18 torpédoborcov, 71 torpédoviek, 6 ponoriek a 9 delových člnov.

V porovnaní s námornými veľmocami to bola flotila slabá a nemohla si dovoliť samostatné operácie na otvorenom

mori. V jej zostave však bolo aj niekoľko vydarených plavidiel, porovnateľných s loďami vyspelejších súperov.

C. A K. „DREADNOUGHTY“

V anglickom Portsmouthe 10. februára 1906 spustili na vodu „bitevnú“ loď Dreadnought (Neohrozený), ktorý začal éru nových vojnových lodí. Mal výtlak 18 110 ton, dĺžku 160,6 m, šírku 25 m, rýchlosť 21,5 uzla, posádku 773 mužov a ako hlavnú výzbroj 10 diel kalibru 305 mm v piatich dvojdelových vežiach. Prevyšoval všetky staršie lode najmä v sile výzbroje, pancierovaní a rýchlosti. A tak zrazu všetky námorné krajiny chceli mať vo svojich flotilách „dreadnoughty“!

Bokom nezostalo ani Rakúsko - Uhorsko, ktoré dalo stavať štyri dreadnoughty triedy Viribus Unitis (Viribus Unitis, Tegetthoff, Prinz Eugen a Szent István). Prvé tri pod rakúskym dozorom v lodeniciach Stabilimento Tecnico v Terste, „Svätého Štefana“ kompletovali maďarské firmy v lodenici Danubius v Rijeke, čo sa podpísalo na nižšej kvalite jeho montáže. Ťažké výkovky a pancier pre všetky štyri lode dodali Vítkovické oceliarne a delá plzenská Škodovka.

„Rakúske“ dreadnoughty mali 12 kotlov Yarrow a Parsonssove turbíny, Szent István rovnaký počet kotlov Babcock & Wilcock a turbíny A.E.G. Hlavnú výzbroj lodí triedy Viribus Unitis (farebná kresba) tvorilo 12 diel kalibru 305 mm v štyroch trojdelových vežiach (na čb fotografii veže lode Szent István) a plnú bočnú salvu mohli viesť zo všetkých hlavných, zatiaľ čo napríklad britský Dreadnought v dôsledku horšieho rozmiestnenia veží iba z ôsmich hlavných.

„OBRNENCE“ V AKCII

Na začiatku 1. svetovej vojny malo teda Rakúsko-Uhorsko na Jadrane okrem menších plavidiel iba 12 bitevných lodí – tri dreadnoughty Viribus Unitis, Tegetthoff a Prinz Eugen a staršie „obrnence“ Erzherzog Ferdinand Max, Erzherzog Friedrich, Erzherzog Karl, Erzherzog Franz Ferdinand, Arpad, Babenberg, Wien, Radetzky a Zrínyi. A keďže sa Taliansko nestalo jeho očakávaným spojencom, nemohlo sa toto loďstvo vydať na otvorené more a pripadla mu iba úloha strážiť pobrežie. Rakúsko-uhorskú blokádu čiernohorského pobrežia však už v auguste 1914 zlomila francúzska flotila vedená dreadnoughtom Jean Bart, podporovaná britskou eskadrou. Definitívny obrat nastal v máji 1915, keď sa Taliansko pridalo k štátom Dohody a jeho lode z prístavov Tarento a Brindisy sa stali hrozbou.

Hlavné sily rakúsko-uhorského loďstva podnikli 23. mája 1915 útok proti talianskemu pobrežiu a spôsobili nepriateľovi značné škody. Ako odvetu vyhlásilo Taliansko 26. mája 1915 blokádu všetkých rakúsko-uhorských prístavov. A tak až do konca vojny, s výnimkou menších výpadov, zostalo rakúsko-uhorské loďstvo zablokované na svojich kotviskách a ani nepriateľ, hoci mal obrovskú prevahu, sa ho nesnažil zničiť. O tom však niekedy nabadúce.

PhDr. Ján DOLINAY
Kresba Rudolf TOMŠA
Foto archív

ZÁKLADNÉ TECHNICKO-TAKTICKÉ ÚDAJE

Viribus Unitis: rakúsko-uhorský dreadnought; 1911; výtlak 21 370 t; dĺžka 160 m; šírka 27,3 m; rýchlosť 20,8 u; posádka 988 mužov; hlavná výzbroj 12 diel 305 mm v štyroch 3-delových vežiach; plná bočná salva – 12 hlavných.

Jean Bart: francúzsky dreadnought; 1912; výtlak 23 500 t; dĺžka 165 m; šírka 27 m; rýchlosť 21,5 u; posádka 1 085 mužov; hlavná výzbroj 12 diel 305 mm v šiestich 2-delových vežiach; plná bočná salva – 10 hlavných.

Dante Alighieri: taliansky dreadnought; 1910; výtlak 19 500 ton; dĺžka 167,7 m; šírka 26,6 m; rýchlosť 23,8 u; posádka 981 mužov; hlavná výzbroj 12 diel 305 mm v štyroch 3-delových vežiach; plná bočná salva – 12 hlavných.

Anton PULANICH

(1884 – 1962)

Jedným z popredných vojenských predstaviteľov Slovenskej republiky v rokoch 1939 – 1945 bol generál I. triedy Anton Pulanich. Bol jedným z troch generálov slovenskej armády, ktorí slúžili ako aktívni dôstojníci ešte v rakúsko-uhorskej armáde, avšak jediným vojnovým slovenským generálom, ktorý bol po vojne (aj keď len formálne) prijatý do armády obnovenej čs. republiky.

TALENTOVANÝ ADEPT

Narodil sa 25. mája 1884 v Holíči. V období rokov 1895 – 1900 úspešne absolvoval v neďalekom Hodonine reálne gymnázium s vyučovacím jazykom nemeckým, avšak v ďalšom štúdiu sa už mladý ambiciózny Pulanich rozhodol pokračovať na kadetke vo Viedni. Štúdium ukončil s výborným prospechom v roku 1903, pričom hneď bol menovaný veliteľom jednej z čiat 13. cisársko-kráľovského pluku v Olomouci. V rámci tohto útvaru pôsobil až do osudného roku 1914, keď vedľa funkcie veliteľa čaty stihol postupne vystriedať aj funkcie praporečného pobočníka a veliteľa náhradnej roty. Za toto pomerne krátke obdobie stihol absolvovať školu pre dôstojníkov pešieho vojska, armádu streleckú školu a bezprostredne pred vypuknutím prvej svetovej vojny vo Viedni najprv kurz pre výcvik zbrojných dôstojníkov ako aj kurz pre dôstojníkov súdnictva.

VOJNOVÝ VETERÁN

Počas celého trvania krvavej Veľkej vojny pôsobil ako cisársky dôstojník. Svoje profesionálne kvality potvrdil na ruskom aj talianskom bojiisku, kde sa vyznamenal tak vo funkcii veliteľa roty, ako aj praporu. Po vyhlásení čs. republiky sa dobrovoľne prihlásil do jej mladej armády, ani on sa však nevyhol nepríjemným obštrukciám zo strany formujúcej sa brannej moci, ktoré súviseli s razantnými útokmi voči dôstojníkom tzv. „domáceho“ vojska. Dočasné prijatie bolo zapríčinené frenetickými udalosťami, ktoré mladý čs. štát sprevádzali. Od januára 1919 tak pôsobil Pulanich ako veliteľ praporu čs. streleckého pluku č. 13 na nepokojnej čs.-poľskej hranici v Sliezsku a od júna 1919 už v hodnosti kapitána ako veliteľ praporu čs. streleckého pluku č. 16, ktorý sa vyznamenal v tvrdých bojoch o Slovensko s maďarskou Červenou armádou. Rozhodujúcich bojov sa však sám nezúčastnil, nakoľko

ho pre zlý zdravotný stav hospitalizovali. V dôsledku pretrvávajúceho akútneho nedostatku dôstojníckych kádrov bol nakoniec Pulanich do čs. armády vo februári 1920 definitívne prijatý, no výrazne narušené zdravie mu natrvalo zneprijemnilo priebeh jeho ďalšej vojenskej kariéry. V priebehu nasledujúcich 15 rokov síce vykonával rutinnú posádkovú službu v rámci viacerých útvarov na Slovensku, počas ktorej to dotiahol až na plukovníka delostrelectva, začiatkom decembra 1936 bol však na vlastnú žiadosť preložený do výslužby.

GENERÁL

Po vyhlásení autonómie dva roky na to začal dobrovoľne pracovať na Hlavnom veliteľstve Hlinkovej gardy ako vojenský poradca a to vo funkcii zástupcu náčelníka vojenského štábu tejto paramilitantnej organizácie HSLS. Po vzniku Slovenského štátu bol s okamžitou platnosťou reaktivovaný, povýšený do hodnosti generála II. triedy a v máji 1939 vymenovaný za veliteľa Vyššieho veliteľstva 1. Ako skúsený vojenský odborník zohral významnú úlohu v účasti Slovenska vo vojne proti Poľsku v septembri 1939, keď sa ako veliteľ 1. divízie zaslúžil o rýchly a viac-menej bezproblémový postup jej jednotiek do poľského vnútrozemia. Začiatkom roka 1940 mu bolo nakrátko zverené velenie 3. divízie, avšak ešte v priebehu toho istého roka bol po rozsiahlej reorganizácii slovenskej armády ustanovený šéfom hneď troch nových zložiek – Vojenskej správy, Vzdušného úradu a Veliteľstva vzdušných zbraní. Po vstupe Slovenska do vojny proti ZSSR si ho vybral minister obrany a hlavný veliteľ slovenskej armádnej skupiny, generál F. Čatloš, za svojho zástupcu, pričom v čase augusta až septembra 1941 velil slovenským bojovým jednotkám priamo v poli. Po návrate domov sa vrátil na zdvojenú funkciu veliteľa vzdušných zbraní, resp. šéfa Vzdušného úradu, počas zastávania ktorej bol začiatkom roka 1942 povýšený do najvyššej hodnosti generála I. triedy.

HLAVNÝ VOJENSKÝ VELITEĽ

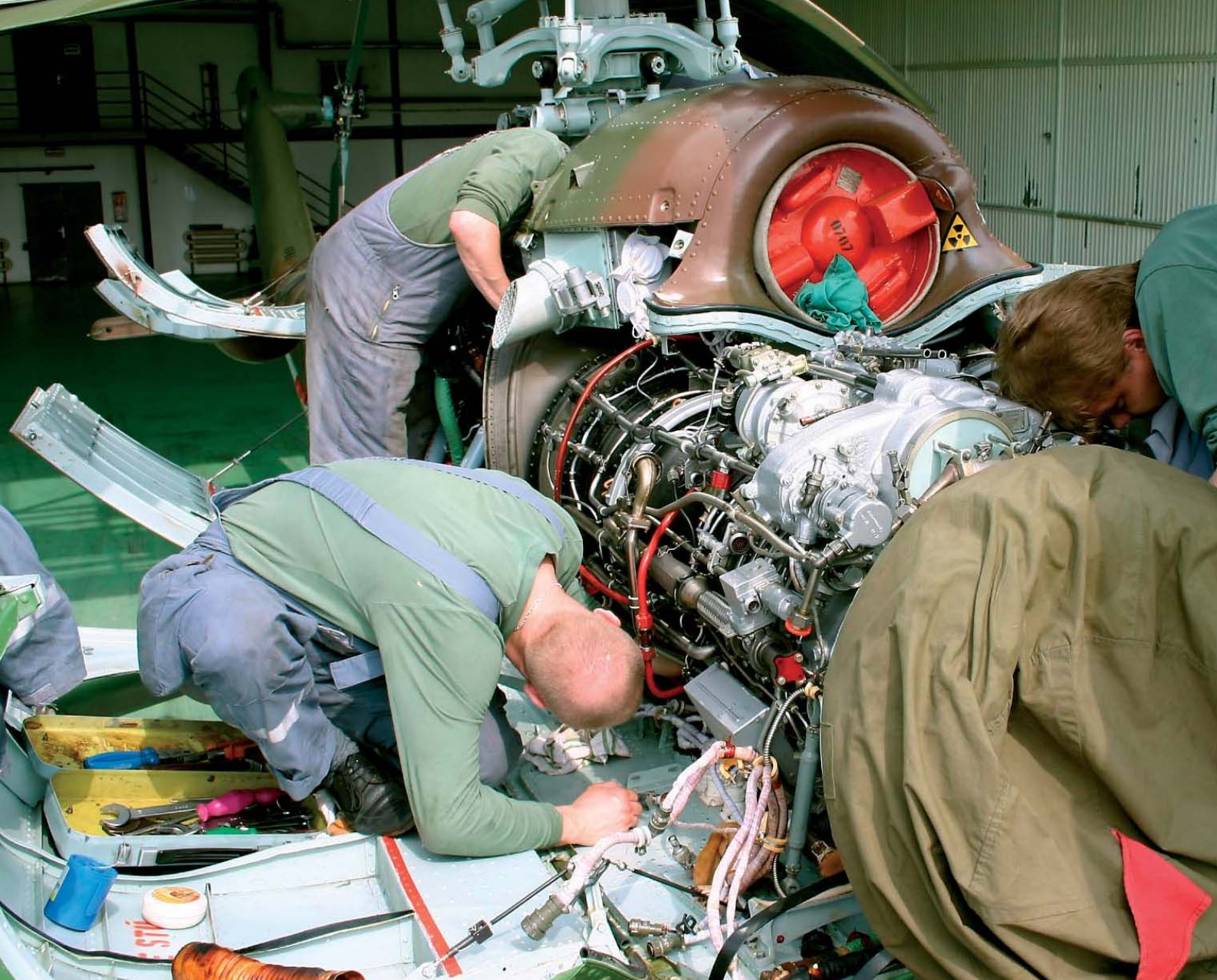
V lete 1942 mu bol zverený exponovaný post veliteľa pozemného vojska, pričom od roku 1943 zastával vedľa vykonávanej funkcie aj posty predsedu Generálneho sekretariátu, resp. Medziministerského zboru obrany štátu. Podľa hodnotenia nadriadených sa však už generál Pulanich (niektorými označovaný za

„Germána“) začal postupne správať zdržanlivo a opatrne, čo jasne svedčilo o jeho realistickom vnímaní situácie na východnom fronte. Do zámerov odboja síce priamo zasvätený nebol, jeho pasívny a rezignovaný postoj však pomohol ilegálnemu vedeniu postupne predisponovať materiál a úrady na budúce povstalecké územie. Po dezercii značnej časti našich jednotiek na východnom fronte sa nakoniec Nemcom podarilo v januári 1944 presadiť jeho odvolanie. Svoje následné menovanie generálnym inšpektorom slovenskej armády (napriek tomu, že šlo o vyššiu pozíciu z hľadiska vojenskej hierarchie) on sám vnímal ako krok späť vo svojej profesionálnej kariére, navyše ak krátko na to už pôsobil v armáde len ako generál vo výslužbe. Bezprostredne pred vypuknutím SNP to bol ale jeho podpis pod obežníkom MNO (informujúcim o príchode nemeckých vojsk na Slovensko), ktorý sa stal osudne spontánnym impulzom následných povstaleckých aktivít. Sám Pulanich zostal verný bratislavskej vláde, no v novej funkcii hlavného vojenského veliteľa už toho veľa zmeniť nemohol. K jeho dobru slúži fakt, že sa odmietol podvoliť rozhodnutiu prezidenta J. Tisa vydať rozkaz na odzbrojenie bratislavskej posádky. Pravdepodobne v dôsledku prežitých udalostí i neustávajúcich zdravotných problémov naviac krátko po svojom ustanovení na svoju vojenskú funkciu abdikoval a stiahol sa do ústrania. Aj z tohto hľadiska preto nepochopiteľnou zostala jeho účasť na slávnostnej prísahe jednotiek Domobrany začiatkom októbra 1944. V marci 1945 bol zasa jedným z prominentov, ktorí boli evakuovaní z Bratislavy. Po vojne bol prijatý do čs. armády len formálne ako dôstojník vo výslužbe, netrvalo však dlho a bola mu odobratá vojenská hodnosť. Zomrel v Dunajskej Strede v roku 1962, rehabilitovaný bol v roku 1991.

Alex MASKALÍK

Vojenský historický ústav

Fond pracovného času

V podmienkach ozbrojených síl sa zamestnanci aj zamestnávateľia často riadia okrem vojenských zákonov a predpisov aj Zákonníkom práce. Ten rozoberá aj problematiku ustanovení fondu pracovného času a súvisiacich oblastí.

Pojem „pracovný čas“ je upravený v § 85 a nasledujúcich paragrafoch zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonníka práce v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákonník práce“). Podľa ustanovenia § 85 ods. 5 je pracovný čas zamestnanca najviac 40 hodín týždenne. Zamestnanec, ktorý má pracovný čas rozvrhnutý tak, že pravidelne vykonáva prácu striedavo v oboch zmenách v dvojzmennej prevádzke, má pracovný čas najviac 38 a 3/4 hodiny týždenne. Vo všetkých zmenách v trojzmennej alebo nepretržitej prevádzke má pracovný čas najviac 37 a 1/2 hodiny týždenne.

Podľa V. časti ods. 6 Kolektívnej zmluvy na roky 2007-2008 uzatvorenej medzi Ministerstvom obrany SR a Slovenským odborovým zväzom zamestnancov obrany (ďalej

len „kolektívna zmluva“) je pracovný čas zamestnanca 37 a 1/2 hodiny týždenne. Zamestnanec, ktorý má pracovný čas rozvrhnutý tak, že pravidelne vykonáva prácu striedavo v oboch zmenách v dvojzmennej prevádzke, má pracovný čas najviac 36 a 1/2 hodiny týždenne. Vo všetkých zmenách v trojzmennej alebo v nepretržitej prevádzke má pracovný čas najviac 35 hodín týždenne. Zamestnanci, ktorí spĺňajú kritériá zaradenia zamestnancov so zdrojmi ionizujúceho žiarenia kategórie A podľa osobitného predpisu, majú pracovný čas 33 a 1/2 hodiny týždenne.

ROZDELENIE PRACOVNÉHO ČASU

Pracovný čas môže byť v súlade s ustanoveniami Zákonníka práce rozvrhnutý rovnomerne a nerovnomerne. Pri rovnomernom rozvrhnutí pracovného času na jednotlivé týždne, podľa § 86 ods. 2 a 3 Zákonníka práce, rozdiel dĺžky pracovného času pripadajúci na jednotlivé týždne nepresiahne 3 hodiny a pracovný čas v jednotlivých dňoch nepresiahne 9 hodín. Zamestnávateľ pritom rozvrhuje tento pracovný čas zásadne na 5 pracovných dní v týždni.

Ak ale povaha práce alebo podmienky prevádzky nedovoľujú, aby sa pracovný čas rozvrhol rovnomerne na jednotlivé týždne, v súlade s § 87 Zákonníka práce môže zamestnávateľ rozvrhnúť pracovný čas na jednotlivé týždne nerovnomerne. Ale až po prerokovaní so zástupcami zamestnancov alebo po dohode so zamestnancom.

Nerovnomerne rozvrhnutý pracovný čas znamená, že dĺžka pracovného času v jednotlivých týždňoch nie je rovnaká:

- rozdiel počtu hodín, ktoré je zamestnanec povinný odpracovať, v jednotlivých týždňoch presahuje 3 hodiny,
- pracovný čas v jednotlivých dňoch presahuje 9 hodín, alebo
- priemerný týždenný pracovný čas v určitom, najviac 4-týždňovom období presahuje určený rozsah týždenného pracovného času.

Pri nerovnomernom rozvrhnutí pracovného času je podstatné, že nesmie týždenný pracovný čas presahovať v dohodnutej dobe ustanovený týždenný pracovný čas.

ZDRAVIE PRIORITOU

Jednou z významných podmienok zavedenia nerovnomerne rozvrhnutého pracovného času je dodržanie maximálnej dĺžky denného pracovného času v rozsahu 12 hodín. Zakotvením maximálneho denného pracovného času aj pri nerovnomerne rozvrhnutom pracovnom čase v rozsahu 12 hodín sa sleduje predovšetkým zdravotná ochrana zamestnancov.

Začiatok a koniec pracovného času v súlade s § 90 ods. 4 Zákonníka práce určí zamestnávateľ po dohode so zástupcami odborov. Je povinnosťou zamestnávateľa oznámiť zamestnancom začiatok a koniec pracovného času, ako aj jeho rozvrh. Musí tak urobiť písomnou formou a na mieste, ktoré je u zamestnávateľa zamestnancom prístupné.

Podľa § 90 ods. 9 je rozvrhnutie pracovného času zamestnávateľ povinný oznámiť zamestnancovi najmenej týždeň vopred a s platnosťou najmenej na týždeň, aby si zamestnanci vedeli zariadiť svoje osobné, rodinné a iné dôležité veci.

Po dohode so zástupcami zamestnancov môže zamestnávateľ podľa § 90 ods. 10 určiť čas potrebný na očistu zamestnanca po výkone práce, ktorá sa započítava do pracovného času. Je to opodstatnené na pracoviskách, kde sú zamestnanci vystavení takému znečisteniu, že pred ich odchodom z práce je nevyhnutná očista (napríklad

práca baníkov, zamestnancov v gumárenskej výrobe, pracovníci v opravárenských dielňach a pod.). Kolektívna zmluva v V. časti ods. 3 ustanovuje, že úpravu týkajúcu sa nerovnomerného rozvrhnutia pracovného času dohodne príslušný funkcionár so základnou odborovou organizáciou v súlade s nariadením ministra obrany SR. Hlavné určenie začiatku a konca pracovného času, rozvrhu pracovných zmien, začiatku a konca prestávok na odpočinok a jedlo, ako aj určenie okruhu pracovných činností, ktorých sa zamestnancom do pracovného času započítava 15 minút ako čas potrebný na očistu po skončení práce.

ODPOČINOK A DOVOLENKA PRI NEROVNOMERNE ROZVRHNUTOM PRACOVNOM ČASE

V súlade s ustanovením § 91 ods. 1 Zákonníka práce je zamestnávateľ povinný poskytnúť zamestnancovi, ktorého pracovná zmena je dlhšia ako 6 hodín, prestávku na odpočinok a jedenie v trvaní 30 minút. Upozorňujem, že ide o bezpodmienečnú a univerzálnu povinnosť zamestnávateľa. Táto prestávka nie je súčasťou pracovného času a podľa uvedeného ustanovenia sa do pracovného času ani nezapočítava. V závislosti od dĺžky pracovnej zmeny sa potom zamestnancovi započítava do čistého pracovného času o 30 minút menej (napríklad pri 12 pracovnej zmene sa do čistého pracovného času zamestnancovi započítava len 11,5 hod.). Zároveň je ale však potrebné brať do úvahy aj ustanovenie § 90 ods. 10 Zákonníka práce (čas potrebný na očistu).

Čerpanie dovolenky zamestnanca s nerovnomerne rozvrhnutým pracovným časom upravuje ustanovenie § 104 Zákonníka práce. Ten hovorí, že ak dovolenku čerpá zamestnanec s nerovnomerne rozvrhnutým pracovným časom na jednotlivé týždne alebo na obdobie celého kalendárneho roka (§ 87), patrí mu toľko pracovných dní dovolenky, koľko ich na jeho dovolenku pripadá v celoročnom priemere.

Základná výmera dovolenky je v Zákonníku práce určená v týždňoch (sedem po sebe nasledujúcich dní). Prepočet dovolenky na jednotlivé dni je dôležitý práve pri nerovnomerne rozvrhnutom pracovnom čase. Napríklad pri týždennej striedaní 4-dňového, 3-dňového, respektive 2-dňového týždenného pracovného času, skutočný rozsah dovolenky v prepočte na jednotlivé dni by bol rôzny v rôznych týždňoch s nerovnomerne rozvrhnutým pracovným časom. Preto výpočet dovolenky v prípade nerovnomerne rozvrhnutého pracovného času vychádza z počtu pracov-

ných dní zamestnanca v celoročnom priemere. Týždeň dovolenky takéhoto zamestnanca predstavuje toľko pracovných dní, koľko ich priemerne pripadá na jeden týždeň.

Napríklad ak zamestnanec podľa harmonogramu zmien pracoval u zamestnávateľa 156 dní a jeho pracovný čas bol nerovnomerne rozvrhnutý, raz pracoval štyri dni v týždni, inokedy tri alebo dva dni v týždni, a prislúchala by mu inak 5-týždňová dovolenka, výpočet jeho dovolenky zamestnávateľ uskutoční takto:

počet zmien (pracovných dní) pripadajúcich podľa harmonogramu zmien na pracovníka v kalendárnom roku	156
počet týždňov v kalendárnom roku	52
	3

Výsledok určuje, koľko pracovných dní pripadá priemerne na jeden týždeň (a tiež na jeden týždeň dovolenky), čiže $156 : 52 = 3$. Pre takéhoto zamestnanca týždeň dovolenky predstavuje 3 dni. Zistený počet dní potom vynásobíme počtom týždňov dovolenky, na ktoré má zamestnanec nárok. Pri 5-týždňovom nároku na dovolenku to predstavuje $5 \times 3 = 15$ pracovných dní dovolenky pre takéhoto zamestnanca. V nadväznosti na ustanovenie § 116 ods. 1 Zákonníka práce tomuto zamestnancovi patrí za vyčerpanú dovolenku náhrada mzdy v sume jeho priemerného zárobku.

Ako už bolo vyššie uvedené, prestávka na odpočinok a jedlo nie je súčasťou pracovného času a podľa § 91 ods. 5 sa doň nezapočítava. Počas prestávky v práci na jedenie a odpočinok zamestnancovi neprislúcha mzda ani náhrada mzdy. Vychádzajúc zo zásady takzvaného čistého pracovného času a z počtu hodín pripadajúcich na konkrétny pracovný deň (napríklad pri 12 pracovnej zmene sa do čistého pracovného času zamestnancovi započítava len 11,5 hodiny). Takémuto zamestnancovi potom patrí náhrada mzdy za jeden deň dovolenky len za 11,5 hodiny.

V súlade s článkom V. ods. 7 kolektívnej zmluvy sa výmera dovolenky zamestnancov zvyšuje o jeden týždeň nad rozsah ustanovený v § 103 ods. 1 až 3 Zákonníka práce.

JUDr. Miriam MEŇUŠOVÁ
hlavný štátny radca ÚPS
Foto **Vladislav VAVRINEC**

Úsmev a tulipány

Posádkový klub OS SR v Liptovskom Mikuláši zorganizoval v priebehu prvých dvoch prázdninových týždňov druhý ročník denného tábora pre deti profesionálnych vojakov a zamestnancov útvarov a zariadení v meste. Okrem hier, kreslenia alebo športovania 36 detí navštívilo napríklad leteckú základňu v Prešove, Poľnú nemocnicu v Ružomberku, armádne zdravotnícke zariadenie v Tatranskej Polianke či vojakov na Mokradi. Dievčatám a chlapcom sa venovali zamestnanci Posádkového klubu Sylvia Bobrovčanová, Vladimír Slavík a Ladislav Bernáth. Na ich zdravie dávali pozor sestričky z Poľnej nemocnice rotmajsterka Rastislava Ondasová a slobodníčka Elena Palovová. Na otázku, čo bolo pre organizátorov tábora odmenou nám odpovedal vedúci Posádkového klubu Ladislav Bernáth (na fotografii): „V piatok trinásteho júla deti pre nás pripravili rozlúčkový kultúrny program, obdarovali nás vlastnoručne vyrobenými papierovými tulipánmi a úsmevmi, takže sa na seba tešíme aj na budúci rok...“

Ukazovák na spúšti

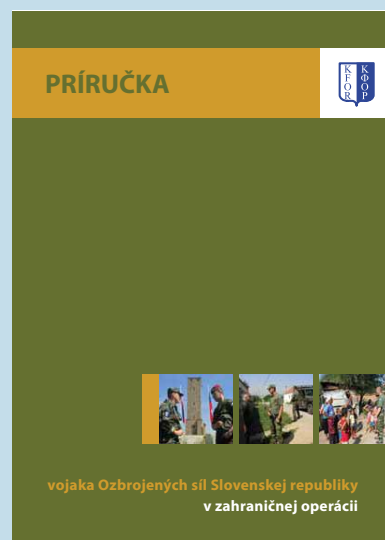
Výše 150 ľudí z 19 krajín malo v Liptovskom Mikuláši od 5. do 14. júla ukazovák na spúšťach. Neboli to však strelci, ale účastníci 12. ročníka Letnej fotoškoly. Frekventanti a ich lektori z USA, Ruska, Austrálie či Česka sa v skupinách venovali dokumentárnej fotografii, portrétom výtvarným postupom alebo kolážam. Aj keď najvýznamnejším partnerom tohto svojho druhu najväčšieho podujatia na Slovensku bolo ministerstvo kultúry, riaditeľka Letnej fotoškoly Lucia Benická v záverečnom prejave veľmi ďakovala za ústretovosť a „zmysel pre kultúru“ aj ministerstvu obrany. Tiež konkrétne menovala vedúceho Posádkového klubu OS SR Ladislava Bernátha a vedúceho vojenskej ubytovne „Dominanta“ Alexandra Vrbenského, nakoľko v týchto objektoch bola sústredená väčšina tvorivých dielní a v Dominante bola ubytovaná časť účastníkov. Mimochodom, medzi frekventantmi fotoškoly boli aj traja príslušníci nášho rezortu. Výstava záverečných prác všetkých účastníkov bude v mikulášskej Galérii P.M.Bohúňa do začiatku septembra.

Stranu pripravil **Pavol VITKO**

Príručka KFOR

Kultúrne a metodické centrum OS SR v Trenčíne vydalo príručku pre vojakov, ktorí odchádzajú do misie KFOR v Kosove. Jej súčasťou je stručná charakteristika krajiny aj operácie, prehľad hlavných úloh jednotky, zásady medzinárodného humanitného a vojnového práva, ako aj slovníček so základnými frázami v slovenskom, anglickom, srbskom a albánskom jazyku.

Treba oceniť osobnú iniciatívu pplk. v zál. Pavla Švantnera, vedúceho referenta Kultúrneho a metodického centra, ktorý sa spolu s niektorými bývalými účastníkmi misie KFOR na zostavenie tejto potrebnej a prehľadnej príručky podujal. 32 - stránkovú pomôcku spolu s 12 stránkovým jazykovým slovníkom dostal pred odchodom do Kosova každý vojak.

Mokrad' žije aktivitami

Miestom dislokácie Odbornej výcvikovej školy Letectva, Protivzdušnej obrany, Komunikačno-informačných systémov a elektronického prieskumu je nenápadné no malebné miesto v srdci Liptova, objekt Mokrad'. Koncom mája sa tu uskutočnila inšpekcia deklarovaného miesta inšpektormi Bieloruska podľa dohody o konvenčných zbraniach v Európe. Škola zorganizovala s veľkým úspechom Deň otvorených dverí pre vyše 1 300 detí. V priestoroch kasární a neďalekej ubytovne Kaleník sa uskutočnilo medzinárodné slovensko-české cvičenie CIMIC 2007.

Vojenská nemocnica Ružomberok si priestor vybrala ako miesto cvičenia Poľnej mobilnej hygienicko-epidemiologickej jednotky (PMHEL) a príslušníkov poľnej mobilnej zdravotníckej jednotky Vojenskej nemocnice Ružomberok ROLE 2+. Začiatkom júla zorganizovali v priestoroch školy ukážku pre delegáciu Vševojskovej akadémie Ozbrojených síl Ruskej federácie. Prezentovali sme sa ako útvar, poskytujúci výcvikové zariadenie v prospech národnej akadémie obrany a pripravujúce poddôstojníkov a špecialistov.

Text a foto **npor. Karol VIEŽBA**

Čestná stráž na Nitrianskom hrade

Na slávnostnej svätej omši, ktorou vyvrcholili 5. júla 2007 v Nitre oslavy štátneho sviatku svätých vierozvestcov Cyrila a Metoda sa zúčastnili spolu s vojenským ordinárom Mons. Františkom Rábekom, policajnými a väzenskými kaplánmi aj príslušníci Čestnej stráže Ozbrojených síl SR. V priestoroch areálu Nitrianskeho hradu sa zišlo viac ako 5 tisíc pútnikov z celého Slovenska, ako aj predstaviteľov vlády, parlamentu, politického a verejného života. Hlavným celebrantom a kazateľom slávnostnej svätej omše bol biskup Jozef Viktor Adamec z USA. Spolu s ním koncelebrovali obaja slovenskí kardináli- Jozef Tomko i Ján Chryzostom Korec, apoštolský nuncius Henryk Józef Nowacki, ďalší traja arcibiskupi, 17 biskupov i desiatky kňazov z celého Slovenska i zo zahraničia. Koniec.

Dr. Tibor UJLACKÝ, PhD.

Foto **Peter ZIMEN**

Protokol v praxi (20)

Korešpondencia

Písomný styk je jedna z najstarších foriem komunikácie medzi ľuďmi. V minulosti naši predkovia písali všetku korešpondenciu rukou, dnes píšeme rukou už len súkromné listy. Všetky ostatné typy korešpondencie píšeme na počítači.

Možno nezaškodí zopakovať si, že každý list by mal mať isté náležitosti. V prvom rade je to meno a adresa odosielateľa (zvykne sa písať úplne hore) a meno, funkcia a adresa prijímateľa. Nespoliehajte sa na to, že tieto údaje ste napísali na obálku, tá sa môže ľahko stratiť. Ak vám záleží na presnom vybavení, je veľmi vhodné napísať v nadpise vec, aby bolo jednoznačne jasné, o čo vám v liste ide (žiadosť o zamestnanie, objednávka, žiadosť o vyjadrenie). Oslovenie a slušný pozdrav by mali byť samozrejmosťou. V samotnom liste je dobré zdržať sa akýchkoľvek podrobností, siahodlých popisov a vysvetlení. To všetko by mala obsahovať príloha (v liste treba počet príloh a prípadne aj ich názvy špecifikovať, aby sa tiež nestratili). Obsahom samotného listu má byť len veľmi stručne načrtnutý problém a riešenie, ktoré od adresáta očakávate.

Oficiálny písomný styk by mal vždy prebiehať v jazyku spisovnom. Nehodia sa doň rôzne slangové a nárečové výrazy, či dokonca vulgárnosti, nech by sa vám to zdalo akokoľvek vtipné a invenčné. Hoci počítačové programy dnes už rozoznávajú pravopisné chyby, dôkladne list prekontrolujeme, aby sme sa vyhli formálnym, štylistickým chybám a hrubým gramatickým chybám.

Korešpondenciu nikdy nepodceňujeme, hovorí o našom vzťahu k ostatným osobám. Každý list by mal byť zdvorilý a zrozumiteľný. Náročné súvetia, odborné výrazy a pospletané väzby musí adresát čítať dvakrát, aby im porozumel.

Papier, na ktorom chceme list napísať, reprezentuje nás i náš vkus. To neznamená, že musí byť honosný alebo mimoriadne drahý. Farba papiera pri úradnom liste by mala byť biela prípadne krémová, nikdy nie však veľmi farebná.

V dobe e-mailov možno vzniká dojem, že toto všetko je zbytočné, že elektronická korešpondencia je zbavená od všetkých formalít. Možno je e-mailová korešpondencia strohejšia, bez zbytočných fráz, pozdrav, základne normy platia aj pre tento písomný styk.

kpt. Ing. Miloš ARNOLD

príslušník oddelenia protokolu KaMO

Hrdý Albín Makovník

Ako Albín Makovník z Tureckej skoro prišiel o hlavu počas bojov na Dukle? „Guľky sa mi dajakým zázrakom vždy vyhýbali. Ale počas tej nočnej hliadky som dostal do hlavy šialenú ranu pažbou. Počas pádu som ale cítil, že toho druhého sa mi podarilo švihnúť tiež cez hlavu priskumníckym nožom, ktorý som zvieral v ruke.“

Útulný domček pod horským svahom, pred brámkou rýchlo plynúci potok. Domáci pán si vydýchne, usmeje sa a pokračuje: „V sekunde útočníka nebolo. V polovedomí som mihal preč aj ja. Doprazil som sa k našim. Odniesli ma na ošetrovňu. Ležím druhý deň na poľnom lôžku, keď sa pri mne zastaví jeden prieskumník - tiež s oľacovanou hlavou. Povedali sme si čo a kedy sa nám stalo. Ako sme skoro prišli o krk, ale ako sme sa nakoniec každý so záškodníkom porátali. Odrazu sa nám v tých boľavých gebuliach rozsvietilo. V tej sychravej hmle a dažďi sme nedali príučku Nemcovi, ale jeden druhému...“

V RUSKU PADÁK AJ GUĽOMET

Pán Makovník je energický dôchodca. Zastrihnutý, hoci už redší fúzik dáva tušiť, čo je zrejme zo starších fotografií. Bol švihák. Vzpriamený chlap s ostrými črtami v tvári. Dnes ste povedali, že by mohol hrať kladných hrdinov vo vojenských alebo v špiónážnych filmoch. Lenže – on hrať nič nemusí. On naozaj bojoval. No a jednu vojnovú zimu prežil - s rozvedčkami.

„Cez vojnu som musel narukovať do armády Slovenského štátu. Dostali sme sa až na Krym. Žili sme v domoch po Rusoch, kde ostali väčšinou už iba bezvládni starci. S kamarátom nás ubytovali u deda,

ktorý mal vyše 80 rokov. Nie, my sme s Rusmi nemohli byť nepriatelia. Zblížili sme sa. Keď sme deduškovi vyčistili studňu, už sme boli ako jeho synovia. Slovákov mal rád. Vedel, že Nemci nás sem nahnali...“ Pán Makovník, slobodu milujúci horal, nacistov nenávidel. Vedel, že musí prejsť na druhú stranu frontu. No ešte predtým malá spomienka na Čierne more: „Bola to krásna. Nikdy som si more nedokázal riadne ani predstaviť.

Len sme sa v ňom trochu namočili. Veru, plávať som nevedel. Všetci u nás v Tureckej býva veľká voda iba na jar..." usmeje sa popod fúz. Nuž – v Tureckej veru nie je ani letisko – a napriek tomu bol z neho zanedlho výsadkár...

"Asi po piatich týždňoch sme sa s kamarátmi rozhodli, že prebehne k Rusom. Bol to risk. Nemohli sme ale inak." Chlapák Makovník sa rozhovorí, že dodnes jedáva pravidlá anglické raňajky – teda slaninu. To pripomenie vtedy, keď si spomenie na dlhý, hladný a únavný pochod po prebehnutí frontu. Sprevádzal ich mladý vojak Červenej armády na koni, ktorý sa mohol aspoň napásť. Následne ich čakali strohé výsluchy. Na otvorenú náruč bolo treba počkať. "Keď sme sa napokon po všelijakých peripetiách dostali do Jefremova, k československým jednotkám, bolo už dobre. Tešil som sa, že ma čoskoro vyberú do 2. paradesantnej brigády. Veď vtedy bolo pre nás, dedinských chlapcov, lietadlo ešte absolútnym čudom..." Tréningových zoskokov absolvoval desať. Štyri v noci. "Tie nočné boli riskantné. No aj sami Rusi ma chválili, ako mi to išlo..." pochváli sa a ukáže nám vyblednutú neostrú a málo hovoriacu fotografiu. Albín Makovník vie, že na tých padákových šnúrach visí on. Oba ostré zoskoky absolvoval na Dukle. Vysadili ich pri plnení prieskumnej a hliadkovej služby v noci. "Jeden z kamarátov zle vyskočil. Zamotal sa do šnúru a bolo po ňom..."

To, že prebehol k Rusom, jeho rodičia samozrejme nevedeli. Neodolal. Cez československé vysielanie londýnskeho rozhlasu im dal odvyselať pozdrav. Aj keď nebolo uvedené od koho, bol to signál, že žije. Niektoré z dediny to počul a správu rodičom doniesol. "Druhý raz už by som to nerobil. Tak ako väčšina chlapcov, ktorí radšej nedali o sebe vedieť ani náznakom. Rodina mohla skončiť veľmi zle..."

Na Dukle v rámci 2. paradesantnej brigády slúžil v 4.rote v čate guľometčíkov. Tam ho aj povýšili na čatára. "Mali sme štyri ťažké guľomety. Išli sme do útoku, keď sme sa dostali pod palbu Nemcov. Vyletela signálna raketa na ústup. No ustupovať dozadu, po holej pláni? Všetci to bol totalný nezmysel! Nemci by nás postrelili ako zajacov. Čo to bol za sprstácky rozkaz? Ja som zavrel vpred! Moji chlapci utekali ešte dvesto metrov dopredu - do lesa. Až keď bola celkom tma, doplazili sme sa späť. Prežili sme! Prežili ale na vojne niekedy nebýva to najdôležitejšie. náš veliteľ reval, že som neuposlúchol rozkaz. Že mi patrí guľka do hlavy. Vyzeralo to zle. V rebrách ma píchalo napätím – ak teraz povie, že mám na krku poľnú súdu... Na poslednú chvíľu ma zachránil ruský dôstojník, čo bol u nás na štábe. Situáciu videl, môj postup obhajil. Napriek tomu, že nášho veliteľa vlastne ponižil..."

Albín Makovník mal na Dukle skrátka guráž aj šťastie. Na výbuchy bol pritom zvyknutý od svojho chudobného detstva: "Mal som pätnásť a už sa mi pošťastila robota u mînerov. Staval sa železničný tunel pri Diviakoch, odstreľovali sme skaly. Zobrali ma za pomocníka. Tá funkcia sa volala boča a ja som bol frajer. Pamätám, že kilo klobásky stálo 6,50 a ja som za hodinu zarobil 3,40..." Lenže – dá sa zvyknúť aj na vojnové výbuchy, pri ktorých jeho dobrému kamarátovi z obsluhy guľometu doslova odtrhlo hlavu...?

V POVSTANÍ S ROZVIEDČIKMI

"Konečne! Odlietali sme na Slovensko pomôcť SNP. Ruský pilot, s ktorým sme leteli Dakotou na Tri duby, mal však vypité. Vraj predtým oslavoval narodeniny. Na letisku v Poľsku k nemu pripochodovala hliadka a chcela ho vymeniť. On sa pred lietadlom postavil proti nim. Vytiahol pištoľ, kričal a nepustil ich bližšie. Chvíľku sa handrkovali. To bolo zlé. Náš čas na odlet bol vyrátný na minúty. Hliadka ustúpila. Pilot však Tri duby preletel a zatiahol až ďaleko za Zvolen. Nakoniec sme šťastlivo pristáli. Tam pilota už čakali a na mieste ho zatkli. Asi doletia..."

Pán Albín bojoval v rámci 2. paradesantnej brigády pri Hronskej Dúbrave, v okolí Žiaru nad Hronom aj na Močiari. Po vytlačení SNP do hôr vystúpil so spolubojovníkmi na Donovaly. "Tam nám dali príkaz, že kto môže, aby išiel domov. A tak som do Tureckej zišiel presne 1. novembra." Vojna však pre neho dobojovaná nebola. "Ak sa dobre pamätám niekde pri Vrcku zhodili tucet Rusov. Prešli na našu stranu hôr a spočiatku, kým sa hore dolinou netlačili Nemci, bývali v Tureckej po domoch. S ostatnými partizánmi sa priliš dokopy nedávali. Už vôbec sa nehrnuli do boja. Boli to totiž spravodajcovia. Niektoré im vyrazil, že na východnom fronte som prebehol k Rusom. Vyhľadali ma. Vraj – potrebovali by spoľahlivého chlapa, čo by im pomáhal..."

Veru, Albín Makovník mohol mať do konca vojny relatívny pokoj. Respektíve, ako by na takúto ponuku znova bojovať reagovali dnes tí, ktorí trebárs pred vyvedením na Lešť zrazu "ochorejú". Makovník bol z iného cesty. Ruským rozviedčikom prikývol. "Veliteľa volali Nikolajevič. To ale boli len také prezývky. Jeho ozajstné meno dodnes neviem."

Albín sa snažil získavať informácie o počtoch Nemcov, o situácii v zásobovaní či o pohybe nemeckých vlakov. "Mal som kamaráta - výpravcu v Harmanci. Volal sa Gregor, a ten vedel všetko, čo Nemci aj Slováci prevážajú. Bol to dobrý zdroj. Rusi vzápätí moje informácie vysielali domov. Absolútne mi verili."

Nebola to jednoduchá zima. Bolo sa treba schovávať v horách, boli ranení. Z okolia Tureckej odišli ruskí rozviedčici presne na Jozefa – 19. marca 1945. Prešli cez Prašivú a za Brezno. Tam prešli frontovú líniu. Samozrejme – ich sprievodcom bol Albín Makovník. "Moc sa mi už z nášho chotára odísť nechcelo, ale potrebovali ma. Medzitým sme sa zblížili a Nikolaj bol múdry chlap. Tak som pristal že ich prevediem cez hory. Nakoniec som s nimi došiel až do Budapešti. V niektorých uliciach ešte síce bolo počuť boje, ale my sme dorazili už na hostinu. Malo to byť niečo ako podakovaním pre mňa. Bola aj vodka, aj radosť. Prichádzali

ďalšie skupiny. Zostal som týždeň – až kým som neuvidel na vlastné oči maršala Malinovského. Potom som sa vybral domov. Ruských kamarátov som už nikdy nevidel. A tak by som chcel..."

PROTI OKUPÁCII

V malom útulnom domčeku v Tureckej pani Makovníková varí kávu a jej manžel ukazuje fotografie. "Máme štyroch synov a dcéru. Sme s nimi veľmi spokojní. Ešte nám neublížili ani zlým slovom," povie hlasom človeka, ktorý vie, že žil dobre a je spokojný, že sa mu to dobro vracia. Hrdosť, nadhľad a láska – to sú tri tóny, ktoré najzreteľnejšie rozoznať v slovách tohto muža, ktorý nedostal vzdelanie, ale nepremrhal svoju múdrosť a guráž.

"Po vojne som si dal žiadosť k železnici. Odpísali mi, že nemajú dost miesta. Kamarát mi radil, aby som tam išiel s tým, že som bojoval – a že ma isto prijmu. To ma urazilo. Takto sa ja prosím nebudem! Radšej som išiel do hôry za drevorubača a potom do Harmaneckých papierní. Tiež bol mînerom na Trati družby. No a keď k nám v roku 1968 vtrhli Rusi aj s ďalšími armádami, vravím pred všetkými – toto nám nemali robiť! To si u nás pokašľali. To je okupácia! Ja som predsa s mojimi ruskými kamarátmi nebojoval za to, aby nás prišli okupovať!" Zavolali ho na previerkovú komisiu. Vraj je odbojár a partizán, tak aby všetko odvolal. Aby podpísal súhlas so vstupom vojsk Varšavskej zmluvy. Inak ho vylúčia z Komunistickej strany a nebude s ním dobre.

"Tak som im povedal, že ak by som podpísal, tak by som bol vlastizradca, ako sú aj oni. Že ja sa nezlomím, lebo je to skrátka tak... Veru, rýchlo ma vyhodili za dvere. To asi aby ma za tie moje reči nemuseli zavrieť do basy. Takže ma len vyhodili zo strany. Mamlasi..."

O robotu však neprišiel. Napokon – komu by sa chcelo robiť na vysielaci. Križna údržbára tak, že dva týždne bol hore na hrebene Martinských hôr a potom len na pár dní zbehol domov. A súdruhovia vedeli, že aspoň nie je na očiach. Od roku 1956 tam odrobil 35 rokov.

Pán Makovník bol odsunutý a nestával na tribúnach. No k bojom na východnom fronte aj k SNP sa vždy hrdo hlásil a nič nepreonačoval. Počas socializmu nechodieval s vojnovými vyznamenaniami pripnutými na saku, ale na anglickej výsadkárskej bunde, akú fasovali ešte v Rusku. No a keď ho volali späť do strany, vraj im odkázal, či si to už rozmysleli s tým rokom 1968.

Tento dnes 85-ročný muž prekonal pred piatimi rokmi porážku. Vďaka tvrdej výsadkárskej náture a dlhému tréningu rozhybal takmer ochrnutú pravú ruku. Opačuje, že so životom je spokojný tak ako ho prežil. Len

jedno nám prízvukuje: "Viete čo ma najviac mrzí? To, že kde sa v niektorých mladých berie náklonnosť k fašizmu!? K čiernym uniformám! Ako keby to boli niekedy dajakí frajeri! Trt! Viete, čo tí chceli urobiť so svetom...? A slabosí, hlupáci to boli," uľaví si chlap, ktorý sám bol frajer s veľkým F. A stále je.

Text a foto Pavol VITKO

Paintball – ostrá paľba

Kapitán Martin Miklan, dôstojník pre styk s verejnosťou Veliteľstva spoločnej logistickej podpornej skupiny a správca posadky v Hlohovci, sa okrem pracovných povinností venuje zaujímavému - a u nás zatiaľ menej známemu športu - paintballu. Od rekreačnej hry prešiel k športovému paintballu a nakoniec sa stal rozhodcom, ktorý rozhoduje zápasy nielen na Slovensku, ale aj v zahraničí.

„Na môj prvý zápas v roku 1999 ma zavolali kamaráti. Išiel som viac zo zvedavosti ako z ozajstného záujmu. Tento šport plný dynamiky a adrenalínu ma oslovil. Začal som čoraz viac investovať do výstroja a s niekoľkými nadšencami sme v Hlohovci založili športový klub. Z rekreačnej zábavy sme presedli na športový paintball a zapojili sme sa do slovenskej ligy,“ vraví Martin Miklan. Dodáva, že uvedený šport môže byť pre mladých ľudí aj inšpiráciou v rámci regrutácie. Hlohovský tím je v slovenskej lige tri roky, v roku 2006 dosiahli prvý veľký úspech, vyhrali kategóriu Novic. Priebežne sa držia na druhom mieste, chcú by obhájiť prvenstvo v kategórii a samozrejme, dostať sa vyššie. Potenciálnych rozhodcov si vytipuje slovenský šéf rozhodca Peter Quino Král. „Jeho ponuku som prijal v roku 2006 a hrať nechávam mladších, perspektívnych hráčov,“ hovorí 32-ročný kapitán. Okrem slovenskej ligy rozhodoval napríklad v roku 2006 slovinskú - choťvatskú ligu v slovinskom meste Ptuj.

PRÁVIDLÁ A VÝSTROJ

Hracím náčiním je v prípade paintballu značkovač (marker). Náplň do zásobníka, želatínová guľôčka plná

farby, má priemer 0,68 palca (cca 13 mm). Poháňa ju CO₂, v lige sa väčšinou používa stlačený vzduch. Vzduchová fľaša znesie tlak 270 atmosfér, priemerný počet výstrelov na jedno naplnenie je približne 1000. „Strelba by sa dala najlepšie prirovnať k strelbe z brokovnice. Mieri sa hlavňou a vždy je lepší roj guľôčok ako ojedinelé výstrely. Spúšť má pohyb cca jeden milimeter, najlepší hráči sú schopní použitím dvoch prstov na spúšti vystreliť 13 krát za sekundu,“ vysvetľuje M. Miklan.

Hráči môžu používať poloautomatický marker kalibru-68, ktorý sa skladá z hlavne a spúšťovej mechaniky. Pripojený je zásobník na muníciu a fľaša na stlačený vzduch. Povolená ústová rýchlosť je maximálne 90 m/s. Značkovač môže vystreliť len jednu guľôčku na jeden kompletný cyklus stlačenia spúšte. Zápas sa hrá pod holým nebom na ihrisku s rozmermi 30x50 metrov. Býva na ňom umiestnených 17 nafúknutých geometrických tvarov z pogumovaného plátna, ktoré imitujú prírodné prekážky v meste alebo v lese. Zápas trvá päť minút, hrajú piati proti piatim, rozhoduje až osem rozhodcov. Okolo ihriska je umiestnená špeciálna sieť, ktorá chráni divákov. Na oboch stranách ihriska je štartovacia plocha, nazývaná vlajkovisko, báza alebo mŕtva zóna. Cieľom hry je ukoristiť vlajku súpera a doniesť ju k vlastnej. Hráč je vyradený, ak ho zasiahne guľôčka, rozbitie sa a zanechá farebnú stopu. Zasiachnutie signalizuje hráč aj rozhodca rukou položenou na hlavu. Na vyradeného hráča nesmú jeho protivníci strieľať.

Aj pri paintballe treba dodržiavať základné bezpečnostné pravidlá. Hráči mimo ihriska musia mať na hlavi nasadený bezpečnostný kryt. Pri hre je povinná špeciálna

maska na tvári, ktorá chráni oči, nos, ústa a uši, takisto dlhé rukávy a dlhé nohavice. „Používajú sa aj špeciálne rukavice s chráničmi hánok, chrániče na krk, kolená a lakťe, pretože pri pohybe na ihrisku sa často používajú „klzačky“ za prekážku.“

NAJVYŠŠIA SÚŤAŽ

Slovenská paintballová liga Wizzardz Master Cup vznikla v roku 1999, tento rok sa hrá jej ôsmy ročník. Organizátorom je Slovenský paintballový zväz. V lige sa hrá päť kôl. Sezóna trvá približne od apríla do septembra. „Súťaž je otvorená. V poslednom čase sme zaznamenali nárast záujmu najmä českých tímov. Vraví, že kvôli vysokej úrovni našej ligy hrajú radšej u nás ako doma,“ dodáva kpt. Miklan. Naše tímy majú predpoklady na kvalitné umiestnenie aj v medzinárodných súťažiach, účasť na lige v zahraničí je však finančne náročná a všetky náklady si hráči hradia sami. Paintball na Slovensku stále trpí nedostatčnou medializáciou a tým aj nedostatkom sponzorov.

Existuje viacero medzinárodných súťaží, najznámejšou u nás je Eastern Europe Paintball League, nazývaná aj The Centurio Circuit 5-man European Paintball League. Sú tu združené krajiny Grécko, Poľsko, Slovensko, Maďarsko, Ukrajina, Rusko, Čechy. Známa je medzinárodná súťaž Millenium vo Francúzsku. Tímy hrajú aj o Interkontinentálny pohár a Svetový pohár v paintballe.

Na Slovensku žije najväčšia paintballová komunita v Bratislave, kluby sú v Kútoch, Hlohovci a Banskej Bystrici. Viacnásobní majstri Slovenska sú z Levíc a práve tu, na kúpalisku Margita – Ilona si môžete 4. augusta vychutnať 4. kolo slovenskej paintballovej ligy.

Michaela FARKAŠOVÁ

Foto archív **Martin MIKLAN**

So srdcom na dlani

Profesionalita, mladosť a dynamika charakterizuje Vojenský folklórny súbor Jánošík. V súčasnosti v ňom pôsobí 39 umelcov a sedem členov zabezpečovacieho tímu. Od svojho vzniku v septembri 1993 absolvoval súbor už 1766 vystúpení, za prvý polrok tohto roku ich bolo 95.

Od januára 2003 je VFS Jánošík zo Zvolena reprezentačným telesom Ministerstva obrany SR. Súbor reprezentuje ozbrojenú silu nielen na domácej pôde. S veľkým ohlasom sa jeho členovia stretávajú aj počas návštev medzinárodných kontingentov v zahraničných operáciách.

Po konštituovaní samostatnej Slovenskej republiky v roku 1993 došlo aj k rozdeleniu folklórneho súboru pôsobiaceho v Brne a vznikol zvolenský Jánošík. „Trináť chlapcov, vojakov z pôvodného súboru, vtedy prišlo doslúžiť vojenskú základnú službu na Slovensko. Začiatky neboli jednoduché. Chýbalo zázemie. V Brne ostalo prakticky všetko, personálne obsadenie, ekonomické zázemie a podobne. Začínali sme, ako sa hovorí „na zelenej lúke“. Niekoľko rokov pracoval súbor viac menej ako krúžok. Jeho členovia sa mohli návštevami a vystupovaním venovať vo svojich voľných chvíľach, teda až po zamestnaní,“ spomína riaditeľ VFS Imrich Lalík. „Zlomovým obdobím bol júl 1998, kedy začal súbor pôsobiť pri Ministerstve obrany SR. Rozšíril nielen svoje počty, ale aj okruh pôsobnosti. Časom si množstvo vystúpení začalo vyžadovať väčšiu profesionalitu. Preto sa stal Jánošík 1. januára 2003 profesionálnym reprezentačným telesom ministerstva obrany a príspevkovou organizáciou. O štyri roky neskôr sme sa transformovali na rozpočtovú organizáciu,“ dodal šéf súboru.

ŠIROKÝ ZÁBER A NOVÝ SMER

VFS reprezentuje rezort doma i v zahraničí. „Chodíme nielen po Slovensku, ale aj do zahraničia. Pravidelne navštevujeme Brusel, okolité krajiny a aj našich vojakov slúžiacich v zahraničných operáciách. S príjemnými reakciami sa stretávame aj u vojakov cudzích armád. Napríklad detvianske kroje a naše pekné tanečníčky v spojení s dynamickým a temperamentným tancom v nich dokážu rozprúdiť krv a na chvíľu ich odpútať od všedných starostí. Aj toto je výborný spôsob ako budovať a preteplovať pozitívne medzinárodné vzťahy,“ prezradil I. Lalík.

Dôverná znalosť vojenského prostredia, v ktorom vystupujú, je pre vedenie súboru prednosťou. „Je výhodou byť „jedným z nich“. Vieme zvoliť vhodnú programovú skladbu pre konkrétne vystúpenie a vytvoriť výbornú atmosféru. Do nášho programu sa snažíme zahrnúť aj vojenskú tematiku. To sa nám podarilo napríklad posledným veľkým projektom s názvom Husári. Náš repertoár je ale samozrejme oveľa širší. Môžem ale povedať, že takmer každé obcenstvo, bez rozdielu národnosti, dokážu rozprúdiť temperamentné cigánske tance,“ vraví riaditeľ súboru.

Pôsobenie vo viac menej stále rovnakom prostredí a okruhu má aj svoje úskalía. „Ak by sme mali stále ten istý program veľmi rýchlo by sa „opozeral“. Aj keď máme čísla, ktoré sa veľmi páčia, je dôležité každých päť až šesť

mesiacov repertoár meniť. Bolo by pre nás jednoduchšie a lacnejšie využívať a rôzne kombinovať program, ktorý už máme. To ale nie je náš štýl. Keďže chceme byť stále akční, tvoriví a zaujímaví, vybrali sme sa preto ťažšou cestou. Začíname sa orientovať skôr na komornú tvorbu. Množstvo našich aktivít, rozpočet a počet vystúpení nám bohužiaľ neumožňuje ďalšiu tvorbu takých veľkých projektov ako boli napríklad Husári. V súčasnosti pripravujeme nový, deväťdesiat minútový program Pltníci, ktorý bude pútavým a poučným nazretím do histórie. Súbežne pripravujeme aj nový reprezentačný program,“ prezradil Imrich Lalík.

ÚSPESY NAPRIEK STAROSTIAM

Tohtoročnou transformáciou na rozpočtovú organizáciu sa výrazným spôsobom zmenila forma hospodárenia súboru. „Nebolo to jednoduché, neboli sme na to pripravení. Zaskočilo nás, že zisky vytvorené v predchádzajúcom období podnikateľskou činnosťou sme už od začiatku roka museli odvieť do štátneho rozpočtu. Rátali sme s nimi hlavne na nákup a opravu techniky. Rovnako ako aj podmienky, v ktorých naši umelci pôsobia a nacvičujú, sú skôr na spodnej hranici dostatočnosti. Roky sa do týchto priestorov neinvestovalo. V čase keď sme boli príspevkovou organizáciou sme ešte čiastočne riešili opravu strechu, odpruženú podlahu pre tanečníkov, renováciu vnútorných priestorov, okien a sociálneho zariadenia a podobne. Dnes potrebujeme predovšetkým zatepliť budovu. Nemôžem povedať, že by sme pôsobili vo

vyložene nevyhovujúcich podmienkach, ale ešte stále to nie je na takej úrovni akú si profesionálne pôsobenie vyžaduje,“ bilancoval I. Lalík.

Veľká vyťaženosť súboru kladie vysoké nároky hlavne na prepravnú techniku. „Tá je vo veľmi žalostnom stave. Prípady, kedy sa nám cestou na vystúpenie nepokazí vozidlo oslavujeme ako sviatok. Zažili sme aj kurióznú situáciu, keď nám z autobusu doslova vypadol motor na vozovku. Veď naše autobusy majú najazdené v priemere jeden a pol milióna kilometrov! O pohodlí počas cesty ani nehovorím - v lete je v nich horúco, v zime zima a v daždi do nich prší. Tento problém by sme potrebovali riešiť čo najskôr. Ľudia, pre ktorých ideme vystupovať si zaslúžia aby sme prišli na čas a v poriadku. Vtedy môžu vidieť a cítiť, že im odovzdávame naozaj všetko čo je v nás, i to srdce na dlani,“ zdôveril sa šéf súboru. Nedostatočný je aj počet „ľudí v zákulísi“. Zabezpečiť celú oblasť logistiky pre tridsaťdeväť umelcov pri takom vysokom počte vystúpení nie je vôbec jednoduché. Celú túto širokú problematiku má totiž na starosti iba sedem ľudí.

Budúci rok osláví VFS Jánošík pätnásť rokov svojho vzniku. Vo svojom zdokonaľovaní nepolavuje. Námaha a disciplína sa vypláca. Svedčí o tom stále vzrastajúci záujem vojenskej verejnosti o ich vystúpenia. A čomu za to vďačia? Možno svojej filozofii - počas svojich vystúpení sa snažia naplniť heslo: „Kto chce zapalať, musí sám horieť!“

Text a foto **Vladislav VAVRINEC**

Slovensko a jeho ozbrojené sily v NATO z pohľadu verejnosti

V marci 2007 uplynuli tri roky od vstupu Slovenska do NATO. Naše ozbrojené sily prešli za tento pomerne krátky čas mnohými zmenami a stali sa plne profesionálnymi. Pre sociológov z Komunikačného odboru KaMO, ktorí pravidelne realizujú výskumy verejnej mienky zamerané na zisťovanie názorov verejnosti na činnosť a imidž armády a rezortu MO SR, bolo tretie výročie vstupu do Aliancie vhodnou príležitosťou na zistenie aktuálneho názoru našej verejnosti na členstvo Slovenska v NATO a na kvalitu súčasných ozbrojených síl.

V máji 2007 sme zisťovali, ako hodnotí slovenská verejnosť naše členstvo v Aliancii. Z výsledkov výskumu vyplýva, že naše členstvo v NATO pozitívne hodnotí 59% opýtaných, opačný názor má len 22% obyvateľov Slovenska. Ak porovnáme tieto výsledky s údajmi spred troch rokov zistíme, že podiel tých, ktorí hodnotia naše trojročné členstvo v NATO pozitívne, je zhruba rovnako veľký, ako bol podiel tých, ktorí boli za vstup Slovenska do Aliancie v roku 2004.

V tomto reprezentatívnom výskume, ktorý pre MO SR realizovala agentúra AKO, s.r.o. sa skúmal aj názor verejnosti na ozbrojené sily, na ich kvalitu a na schopnosť plniť svoje poslanie.

Takmer vo všetkých ukazovateľoch, v ktorých respondenti výskumu hodnotili našu armádu, boli OS SR hodnotené viac pozitívne ako negatívne. Podľa väčšiny respondentov ozbrojené sily sú dobre vycvičené, garantujú územnú celistvosť štátu, sú porovnateľné

s armádami ostatných susedných štátov – členov NATO, majú podporu verejnosti, sú to ozbrojené sily, v ktorých slúžia skutoční profesionáli.

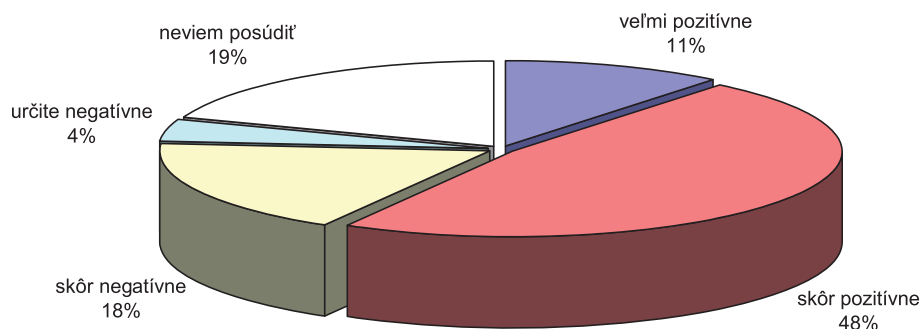
Treba však uviesť aj to, že pomerne veľké percento respondentov si myslí, že ozbrojené sily nedokážu čeliť teroristickým útokom a príliš zatažujú štátny rozpočet.

Na záver by sme chceli podčiarknuť ešte jednu skutočnosť, ktorá vyplynula z výsledkov výskumu. Je to

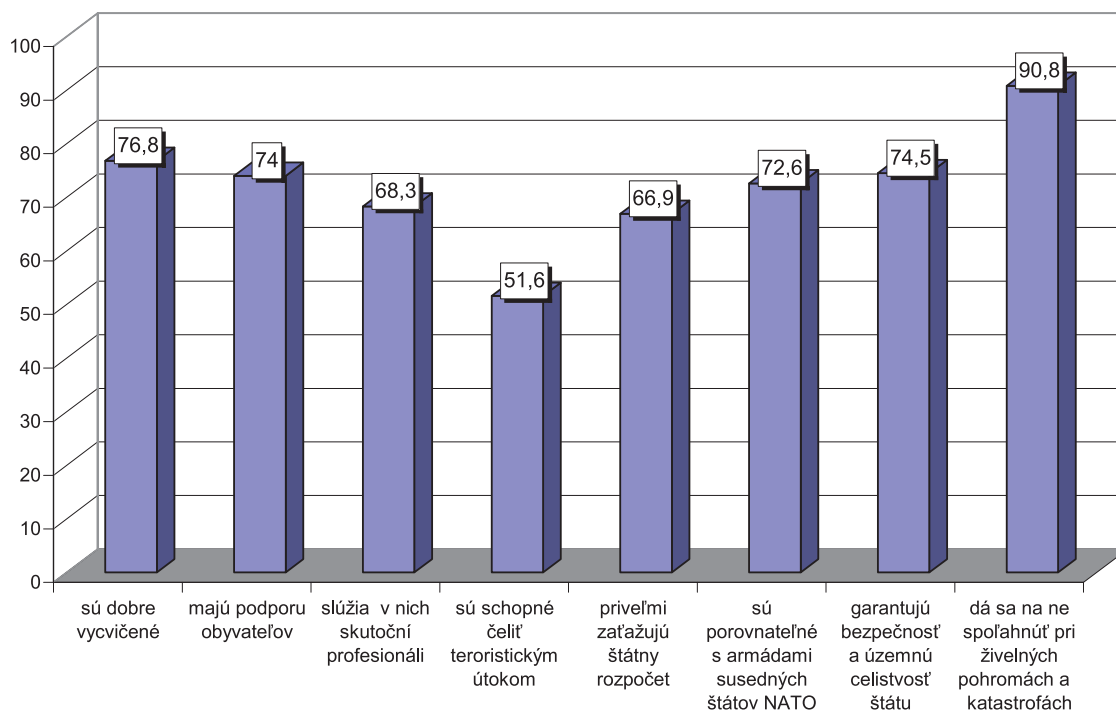
legitimita orientácie poslanca našich ozbrojených síl aj na asistenčné služby pre obyvateľstvo. Takáto činnosť je verejnosťou hodnotená pozitívne a je to pilier aj vysokej dôveryhodnosti armády. Z májového výskumu verejnej mienky vyplýva, že drvivá väčšina verejnosti (viac ako 90%) súhlasí s názorom, že na ozbrojené sily sa dá spoľahnúť pri živelných pohromách a katastrofách.

Karol ČUKAN

Hodnotenie členstva SR v NATO tri roky po vstupe (n = 1035)

Názor na kvalitu našich ozbrojených síl (podiel pozitívnych hodnotení) (n = 1035)

Strieľajúci novinári

Vo vojenskom výcvikovom priestore Turecký vrch sa 29. júna uskutočnil už 28. ročník streleckej súťaže novinárov: Novinárska muška – Memoriál Katky Fornerovej. Podujatie organizuje A-klub Slovenského syndikátu novinárov v spolupráci s Ministerstvom obrany SR. Medzi súťažiacich zavítal aj minister obrany František Kašícký, náčelník Generálneho štábu OS SR generál Bulík a ďalší hostia.

Medzi nimi bol aj náš bývalý úspešný vojenský športovec rýchlostný kanoista Slavomír Kňazovický, ktorý pre Slovensko získal striebornú olympijskú medailu, titul majstra Európy a vicemajstra sveta. V súčasnosti trénuje svojich nástupcov v Dukle Trenčín. Hostia si vyskúšali jednotlivé súťažné disciplíny, ktoré museli absolvovať novinári.

V tomto roku čakali zástupcov médií netradičné súťažné disciplíny. Zo samopalu vzor 58 plnili palebnú úlohu 6 krát

pevný terčový manéver. Zo samopalu HK UMP SD strieľali na 4 krát terčový manéver postavený na báze zariadenia AIRTEC 300 a z pistole vzor 75 D Compact na 4 krát terčový manéver. Najlepšiu mušku z výše 50 strieľajúcich novinárov mal nakoniec František Schiffer zo Slovenskej televízie, pred Karolom Čukanom z Pravdy a nezávislým novinárom Filipom Conzarom. Medzi ženami bola najlepšia Juliana Bieliková z Plus 1 deň, pred Monikou Szabovou z Új Szó a Soňou Zverkovou z Hospodárskych novín. Cenu útechy - keramickú „novinársku kačicu“ - si odniesla redaktorka časopisu Obrana Michaela Farkašová. Ocenenia novinárom odovzdal minister obrany František Kašícký spoločne s predsedníčkou Slovenského syndikátu novinárov Zuzanou Krútkou.

Zástupcovia novinárskej obce si v rámci nesúťažných disciplín vyskúšali aj strelbu z odstrelovacej pušky Dragunov i z lafetovaného guľometu vzor 59 na vozidle Aligator. Niektorí mali v rámci dynamických ukážok možnosť vyskúšať si jazdu v Aligatore či v terénnom mercedese vojenskej polície. Práve Vojenská polícia tohtoročnú streleckú súťaž novinárov zabezpečovala. Jej príslušníci predviedli zásah proti narušiteľovi, zneškodnili páchatelov v zastavanom priestore i ochránili prepravovanú dôležitú osobu pred prepadom. Zástupcovia Kynologického strediska Vojenskej polície z Hronseku zasa v rámci praktických ukážok dokázali, aký výborný pomocník je pre vojenských policajtov pes.

Jozef ŽIAK

Foto **Peter DOVINA**

Ísť za cieľom

S troma Slovenkami, ktoré už roky žijú v Amerike, sa v utorok 19. júna v Trnave po pozvaní Združenia žien v OS SR stretlo 14 žien, zamestnankyň rezortu obrany, niekoľko desiatok podnikateliek a predstaviteľky trnavskej samosprávy. Akciu zorganizovalo Topcentrum podnikateliek, pobočka Trnava.

Stretnutie moderovala slovenská spisovateľka Kamila Kay – Strelka Kanková, ktorá predstavila svoju novú knihu Letenka za hviezdami. Hlavnými hrdinkami sú nielen tri Slovenky žijúce v Amerike, ale aj naše podnikateľky. Kamila Strelková odišla do sveta v roku 1968 s dvojročnou dcérou a manželom. Odvtedy žije v Amerike, stále sa však cíti byť Slovenkou. Aby dodala guráž aj našim vojačkám, priviedla so sebou dcéru Evu (na fotografii s plpk. Ingrid Tomekovou), podplukovníčku americkej armády. A možno pre tie, ktoré raz odídu do zálohy, bol inšpiratívny príklad dvoch podnikateliek.

Emma Bezdeková pochádza z Herliana z Východného Slovenska. Do USA odišla v roku 1968. Začínala prácou na farme a ako pomocná sila v salónoch. Dnes vlastní exkluzívny kadernícky a kozmetický salón na Floride.

Ingrid Aielli, rodená Bratislavčanka, odišla v r. 1989. S manželom z Talianska vlastní renomovanú taliansku reštauráciu vo Washingtone. Je hrdá na titul organizácie Leukemia Symfonia Society Žena roka USA. Táto spoločnosť ju oslovila, aby sa svojou vlastnou kampaňou pripojila k zbierke peňazí na liečbu leukémie. Na základe jej štvormesačnej kampane sa vyzbieralo najviac peňazí z kampaní všetkých oslovených.

Eva Jenkins – Strelková sa narodila v Bratislave. Ako dvojročná prišla do USA s rodičmi. Pracuje ako podplukovníčka letectva americkej armády, momentálne je odvelená na veliteľstvo americkej základne v Japonsku. Popri práci študuje po večeroch. Výsledkom jej snaženia je tiež doktorát a kniha Slovensko na ceste do NATO. Jej cieľom je stať sa generálom amerického letectva a raz sa vrátiť na Slovensko ako americká ambasádorka.

Text a foto **Michaela FARKAŠOVÁ**

Stretnutie evanjelických vojakov

V Liptovskom Mikuláši sa 21. až 23. júna zišli na 11. stretnutí evanjelickí vojaci. Hlavnou témou bol biblický citát z listu Efezským „Vykupujte čas, lebo dni sú zlé.“ Cieľom stretnutia bolo posilniť kresťanské povedomie, pozitívne vplyvať na formovanie duchovného rozmeru, prehĺbiť morálne hodnoty, etické zásady a tieto aplikovať v praxi pri výkone služby a napokon aj šíriť dobré meno ozbrojených síl vo verejnosti.

Zamýšľali sme sa nad časom, ktorý je často vnímaný ako štvrtý rozmer a nad jeho využitím v službe, v rodine a tiež nad odvekým problémom, ktorým je nedostatok času. Diskusiu spestrili krátke modlitby účastníkov a spev duchovných piesní. Druhý deň bol venovaný turistike. Turistickou trasou nás viedol desiatnik Pavol Bakalar z priskumnej roty rožňavského práporu radiačnej, chemickej a biologickej ochrany.

V záverečný deň sme sa zúčastnili 11. Dištriktálneho dňa Východného dištriktu Evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku. Zaujímavé bolo počúvať Mgr. Katarínu Hudákovú, ktorá vravela o „syndróme vyhorenia“. Keď človek niekedy viac dáva ako prijíma. Potom dochádza k psychickým poruchám organizmu. To ma oslovilo, lebo som si uvedomil, že aj my – vojaci – musíme plniť náročné úlohy. Práve poslaním duchovnej služby je predchádzať negatívnym javom a vytvárať rovnovážny stav medzi náročnosťou plnených úloh a svedomím vojakov. Vytvárať duchovnú rovnováhu a vyvážený stav medzi duchovnými potrebami a fyzickými schopnosťami.

pplk. Ing. Mgr. Jaroslav BALOCKÝ
dekan Vel. poz. síl Trenčín

Pod'akovanie vladyku

Vladyka Ján, arcibiskup prešovský a Slovenska odovzdal koncom júna veľiteľovi Národnej akadémie obrany brig. gen. Ing. Mikulášovi Regulovi „Gramotu“, za charitatívnu spoluprácu armády s Detským domovom v Medzilaborciach. Ide o ručne písanú a maľovanú listinu v Duchovnom centre sv. Jána Bohoslova Kňazského seminára v Prešove.

V detskom domove v súčasnosti žije 80 maloletých detí a maloletých matiek. Kadetský zbor NAO už pár rokov drží patronát nad týmto domovom, deti podporuje nielen materiálne ale i duševne.

(hg)

Putovanie

Pred rokmi naši prarodičia chodili pešo do Ríma, Čenstochovej, Levoče či Šaštína. Dnes môžeme byť na známom pútnickom mieste za niekoľko hodín. Má teda význam hovoriť o púti? Nie je to len hra na minulosť? Prečo by sme mali putovať na určité miesto? Nemôžeme predsa tvrdiť, že na pútnickom mieste je Boh „prítomnejší“ než niekde inde a Panna Mária „mocnejšia“ v Levoči než napríklad v Trenčíne.

Aj keď sa toho v porovnaní s našimi prarodičmi zmenilo veľa, človek vo svojej podstate, sa nezmenil. V našom živote hrá stále dôležitú úlohu zážitok. Nemyslím tým hneď zázrak, ale už samotná zmena prostredia, spoločenstvo pútnikov medzi ktorými sa pohybujeme, to všetko má vplyv aj na náš vnútorný aj vonkajší postoj voči tajomnej prítomnosti Boha.

Zo skúsenosti svedníkov na pútnických miestach je zrejme, že človeku pri ich návšteve je ľahšie sa pozrieť na svoj život s odstupom, či nadsťhľadom, nakoľko sa ľahšie zbaví tlaku starostí, rozličných problémov a je viac disponovaný k zamysleniu sa nad sebou samým, nad svojím vzťahom k Bohu a bližným.

Pre väčšinu ľudí je dnes dôležitejší pobyt na pútnickom mieste, než cesta k nemu. Samotná cesta na pútnické miesto bola cestou postupného prechodu od zaužívaného životného stereotypu doma, k zážitku na pútnickom mieste. Bola možnosťou na určité „preladenie sa.“

Mnoho ľudí prichádza na pútnické miesta s konkrétnym prianím. Pre splnenie svojich očakávaní sme ochotní byť lepší, ohľadupľnejší, trpezlivejší viac sa modlíť. Je tu ale tenká hranica medzi vierou a omylom. Púť totiž možno potom chápať aj ako „nátlakovú akciu“ na Boha. Ako presunutie vlastného snaženia a rozhodovania napríklad na Pannu Máriu, ako zázračný prostriedok k naplneniu vlastných prianí. To je ten omyl. Malo by ísť o to, aby sme sa lepšie zjednotili s Bohom, vnímali ho a reagovali na jeho impulzy. Pútnické miesto je vhodné k tomu, aby sme lepšie načúvali keď sa k nám Boh prihovára, no nie aby Boh lepšie počul čo mu odporúčame, aby nám zabezpečil. Ak na tom budeme trvať, môžeme si z púte odniesť sklamanie.

Sklamanie si môžeme odniesť aj z toho, že sa tam stretneme s možným nevкусom, až gyčom. Ako v oblasti spomienkových predmetov, tak aj v najrozličnejších prejavoch zbožnosti. To je jednoducho nevykoreniteľné. To nie je podstatné. To predsa nemá mať na naše stretnutie s Bohom žiadny vplyv. To predsa nejdeme hľadať.

My prichádzame cez Máriu k Ježišovi a chceme sa stretnúť so živou modliacou sa cirkvou. Hľadáme zmierenie s Bohom, posilnenie vo viere a hľadanie odpovedí na otázky, ktoré máme vo svojom vnútri.

pplk. PaedDr. ThLic. Stanislav LIPKA
dekan VSVaP Trenčín

5 x odpovedz

- 1) Ako sa volá trójsky vojvodca, najstarší syn Priama a Hekaby, ktorého zabil Achilles?
a) Hektor
b) Dionýz
c) Herakles
- 2) V šachu sa jediný druh ťahu, pri ktorom môže veža preskočiť vlastného kráľa, nazýva:
a) rošambo
b) výmena
c) rošáda
- 3) V ktorej vojne sa prvýkrát použil radar?
a) vo vietnamskej vojne
b) v 1. svetovej vojne
c) v 2. svetovej vojne
- 4) Anglické spojenie „troop-carrier“ znamená v preklade:
a) rýchla vojenská kariéra
b) špeciálny boj v tropických podmienkach
c) vojenské transportné lietadlo
- 5) Metrologický a skúšobný ústav logistiky sídli v meste:
a) Trenčín
b) Žilina
c) Prešov

Správne odpovede: 1a), 2c), 3c), 4c), 5b).

Operácia Telemark

Jedným z krajov v Nórsku je Telemark. V tomto kraji nenájdete len náhornú plošinu Hardangerviddu, ale aj hlboko zarezané korytá riek a desiatky vodopádov. Na jednej z nich blízko mestečka Rjukan vystavala na začiatku 20. storočia spoločnosť Norsk hydrovodnú elektrárňu Vemork. V tej dobe to bola najväčšia elektrárň v Európe. V 40-tych rokoch bol Vemork jediným miestom, odkiaľ mohlo hitlerovské Nemecko získať ťažkú vodu na výskum a eventuálnu výrobu atómovej bomby. V marci 1942 zoskočil neďaleko fabriky nórsky parašutista. V októbri rovnakého roka sa k nemu pridali ďalší štyria. Úlohou skupiny s kódovým označením Grouse bola sabotážna operácia a najmä zber informácií o výrobe ťažkej vody.

Ešte o mesiac neskôr, 19. novembra, s rovnakým účelom vyslali na dvoch klzákoch sabotážnu skupinu 34 mužov z Anglicka. Jej úlohou bolo zničiť továrne vo Vemorku. Akcia sa skončila nešťastím. Jedno z ťažkých lietadiel narazilo na hory a vetroň ho nasledoval. Vo februári 1943 zoskočila na

Hardangerviddu nová skupina Gunnerside, kde sa spojila so skupinou Swallow. Výbušninu umiestnili v kontajneri s ťažkou vodou a zničili ho.

Výroba deutéria bola obnovená už po 3 mesiacoch, preto sa Američania rozhodli zbombardovať ju. 16. novembra 1943 spustilo na Vemork svoj náklad 140 lietajúcich pevností. Elektrárňu aj továrne boli definitívne vyradené z prevádzky.

Sabotéri čoskoro získali informácie, že Nemci chcú už takmer pripravenú ťažkú vodu prepraviť do Nemecka. Z Londýna prišiel príkaz transport sabotovať. 20. februára 1944 na loď „Hydro“, ktorá prevážala asi desatinu množstva potrebného pre výrobu atómovej bomby, spáchali atentát. Loď sa potopila za niekoľko sekúnd na dno 430 metrov hlbokého jazerá Tinnsjø. Zahynuli štyria nemeckí vojaci a štrnásť nórskeho civilistov. Ťažká voda však nikdy neopustila územie Nórska.

Dnes vo Vemorku nájdete múzeum venované výrobe elektrickej energie. Sú tu aj expozície venované 2. svetovej vojne a fašistickému pokusu o výrobu ťažkej vody pre jadrovú zbraň.

kpt. Ing. Peter MICHNICA

ZASMEJME SA ...

Rozprávajú sa dve blondínky:

- Tak čo, spravila si vodičák?
- Ale nie, vyhodili ma.
- Prečo?
- Jazdila som, až sme sa dostali na kruhový objazd a tam bola tabuľa 30. Tak som to 30-krát obišla, a predsa ma vyhodili.
- A dobre si rátať?

...

Stretnú sa dve blondínky a jedna hovorí druhej:

- Keď uhádneš, koľko mám lakov na nechty, tak ti dám obidva.
- Päť?

...

- Idú dve blondínky po ulici a jedna vraví:
- Aha, pozri sa na toho psa s jedným okom. Tá druhá si zakryje jedno oko a vraví:
- Kde?

...

- Blondínka si kupuje nové auto a pýta sa predavača:
- Prosím vás, je to rýchle auto?
- Samozrejme, 240 kilometrov za hodinu.
- Neklamte, hodina toľko kilometrov nemá.

...

- Blondína volá mužovi do práce:
- Prosím ťa, keď prídeš domov, pomôžeš mi?
- Začala som stavať puzzle a neviem nájsť krajné dielce.
- A pozrela si sa, čo je na škatuli?
- Áno, taký kohút.
- Tak to sú corn-flaky. Vráť ich do škatule.

...

...

Porušenie služobných povinností

Pprp. Vladimír H., príslušník VÚ 1200 Zvolen, v rokoch 2001 až 2003 vykonával funkciu náčelníka parku techniky - náčelníka kontroly technickej stanice, povereného aj výkonom skladníka a výdajcu pohonných hmôt vo VÚ 1200 Močiar, pričom mal podpísanú aj hmotnú zodpovednosť za nákup, zabezpečenie, uskladnenie, doplňovanie techniky a výdaj pohonných hmôt. Množstvo materiálu, ktorý mal obžalovaný na starosti, si vyžadovalo dôsledné plnenie povinností, hlavne pokiaľ sa týka účtovnej evidencie a kontroly.

Menovaný si však počas výkonu svojej funkcie povinnosti neplnil a nehospodárnym nakladaním so zvereným materiálom, nesprávnym vedením účtovnej evidencie PHM materiálu so skutočným stavom, jazdných rozkazov, nevykonávaním inventarizácie a kontroly PHM v nadzemných nádržiach, podstatne znížil použiteľnosť týchto vecných prostriedkov, čím Ozbrojeným silám SR spôsobil škodu vo výške 869 449 Sk.

Obžalovanému bola trestná činnosť orgánmi činnými v trestnom konaní a na hlavnom pojednávaní pred vojenským súdom preukázaná, na základe čoho bol uznaný vinným zo zločinu porušovania služobných povinností podľa § 411 ods. 1,3 písm. b) Tr. zák. s použitím § 2 ods. 1 Tr. zák. Obžalovaný totiž svojím konaním na škodu súčasti ozbrojených síl úmyselným neplnením uložených služobných povinností a ich porušením podstatne znížil použiteľnosť iných vecí a spôsobil úmyselným spáchaným činom značnú škodu.

Vojenský súd potom obžalovanému uložil v zmysle ustanovenia Trestného zákona trest odňatia slobody na 2 roky s podmieneným odkladom výkonu trestu na skúšobnú dobu 3 rokov a samozrejme zaviazal ho aj k náhrade spôsobenej škody Slovenskej republike – Ozbrojeným silám SR vo výške 869 449 Sk.

plk. JUDr. František KOVÁČ

Čierna ovca

Už som bol vysoko postavený dôstojník, dokonca v hodnosti podplukovníka, keď sa vydala moja neter Soňa za absolventa Fakulty telesnej výchovy. V tom čase vysokoškolskí absolvovali vojenskú katedru a boli pripravovaní na dôstojnícke funkcie. Aj manžel mojej netere bol takto pripravovaný pre službu v armáde.

Predtým než nastúpil službu do útvaru sa celá rodina na mňa vrhla, že musím vybaviť, aby slúžil prinajmenšom na Slovensku, keď už nie priamo v Novom meste nad Váhom, kde mladomanželia spolu žili a čakali prírastok do rodiny. Ja som vyhlásil, že je to maličkosť, veď je to sociálny prípad. Tak som začal telefonovať svojim známym kolegom na rôzne inštitúcie, ktoré sa zaoberali evidenciou a povolávaním odvecencov do armády. Všetci mi prisľúbili že je to maličkosť, že zo sociálneho hľadiska to aj tak má byť, ale že musí nastúpiť do útvaru v Martine. Prijal som to ako fakt a celá rodina sa upokojila, ako som to dobre vybavil. Jeden večer, keď som sa vrátil zo služby mi doma zvonil telefón. Ozval sa mi manžel mojej netere Dodo, a hovorí mi: strýc Tomáš, dnes som dostal povolávací rozkaz. A ja mu na to: gratulujem, konečne aj z teba urobia chlapa na vojne v Martine. Odpoveď však bola šokujúca, áno urobia, ale v Chebe v Čechách. A tak si Dodo musel odkrútiť vojenskú službu v Tankovom útvare v Chebe. Celá rodina sa na mňa začala pozeráť ako na čiernu ovcu, lebo som nebol schopný vybaviť príbuznému, aby slúžil na Slovensku.

Dodnes neviem čo, a prečo sa tak stalo, aj keď si myslím, že Dodovi tá služba v Čechách neublížila a ja zostanem v rodine čiernou ovcou.

Tomáš ŠVEC

Autor výroku: TYCHO DE BRAHE	pokry rosou	náš starší básnik	anno Domini (skr.)	Vysoká škola banská (CR)	st. značka automobílov	Pomôcky: Kean, ERE Op, Abi, Lan, nopa	kúpa a predaj	existovať	hoci, po česky	Obrana	hreší, hromží, klaje	obkrútila, ovinula	zabaľ do plienok	Aralské jazero (hovor.)
mesto v ČR						obidvaja				uzlík v tkanine				
1						Eugen (dom.)				boh zamilovaných				
obchodný dom (skr.)			nem. dramatik						patriaca Edovi					
rival			kopnutie					odoslal späť	pozdával sa					
			osobné zámeno					patriaci Lamkovi						
			polovica											
Autor: Vojtech Kúkoľ	zahynul v boji	opica (zried.)			zhotovuje liatinu								náplň	nedospelý ľudský jedinec
		druh hrozna			rieka v Rusku									
zvyšok po horení					anglický herec (1787 – 1833)	anno Domini (skr.)			alód, po česky					
						hriadelik			sídlo v Rakúsku					
chemická značka astátu			skupáň							Samuelov 2. syn (bibl.)				
			cesta lietadlom							muničná základňa				
delostrelecký (skr.)				dodrž slovo								selén (zn.)		
				požiarna ochrana								rímske číslo 501		
pooblepuj					2									
číselná lotéria					lodný, po španielsky						citoslovce obdivu			

Najväčší modernizačný program

Americké útočné lietadlo Fairchild-Republic A-10 Thunderbolt II momentálne prechádza najväčším modernizačným programom vo svojej histórii. Na jeho konci bude celá flotila týchto lietadiel schopná útokov precízne navádzanou muníciou.

Thunderbolt II predtým prechádzal modernizáciami postupne po malých krôčikoch. Americké ozbrojené sily sa teraz rozhodli ušetriť čas a peniaze a spojiť viacero modifikácií do jednej. Práce by mali byť hotové do piatich rokov (o deväť mesiacov skôr oproti pôvodnému plánu) a budú stáť 420 miliónov dolárov. Celková cena modernizácií, úprav a generálnych opráv do plánovaného vyradenia zo služby v roku 2028 sa odhaduje na 4,4 miliardy dolárov. V tejto sume je zahrnutá napríklad výmena kridiel, ktorá prebieha od tohto roku do roku 2016.

„Nové“ lietadlá A-10C sa navonok prakticky nezmenia, ale vo vnútri budú úplne iné. Dostanú nové kokpity s digitálnymi displejmi, ktoré budú prehľadne zobrazovať všetky dôležité informácie (na snímke). Nová riadiaca páka umožní pilotovi ovládať všetky zameriavacie a zbraňové systémy bez toho, aby z nej zložil ruky. Šesť z jedenástich závesníkov bude upravených na možnosť nesenia presne navádzaných zbraní, ako sú bomby JDAM. Nový zameriavací kontajner bude spojený so všetkými systémami lietadla. Kontajner umožní presnejšie útoky aj z väčšej výšky. To je obzvlášť dôležité, pretože A-10 sa v minulosti podieľali na viacerých incidentoch so streľbou do vlastných radov. To

by mala obmedziť aj nová dátová linka, ktorou bude lietadlo spojené s informačným systémom na bojisku. Pilot tak bude presne vedieť, kde sa nachádzajú najbližšie vlastné a spojenecké jednotky, ale bude informovaný napríklad aj o nepriateľských lietadlách mimo dosah svojich palubných senzorov. Aby lietadlo zvládlo nápor všetkej novej elektroniky dostane druhý generátor.

Ako prvá jednotka zaradí modernizované A-10C do služby 175. krídlo leteckej národnej gardy štátu Maryland. Lietadlá začnú operačne používať už od septembra tohto roku. Je celkom možné, že A-10 bude posledným útočným lietadlom amerického letectva s ľudskou posádkou – ďalšie už budú bezpilotné.

Miroslav BARIČ

Foto USAF

Plná poľná

Obľúbenú reláciu Plná poľná s počúvanosťou nad 100-tisíc poslucháčov v novom formáte, ale pod rovnakou značkou, si môžete počas letnej sezóny vypočuť na rozhlasovej stanici Rádio Regina každú sobotu v čase od 18.10 hod. do 18.30 hod. Priebežne aj v reláciách Nočná pyramída, Pozvete nás ďalej? či Štúdio Kontakt sa na Vás tešia tvorcovia vojenského vysielania Miroslav Minár, Petra Repková a Bernard Roštecký.

(t)

Armádný magazín
v Slovenskej televízii

PROFESIONÁL

uvidíte v premiére
každý štvrtok na
Dvojke o 19,55 h.
a v repríze v piatok popoludní.

Ročenka 2006

Komunikačný odbor MO SR vydal koncom júla Ročenku MO SR za rok 2006. Na 236 stranách publikácia, ktorú zostavil autorský kolektív pod vedením PhDr. Jána Dolinaya, predstavuje najdôležitejšie udalosti minulého roku v ozbrojených silách. Doplnená je bohatou obrazovou prílohou. Čitateľ získava dostatočný prehľad aj o organizačnej štruktúre celých ozbrojených síl a ich riadiacich orgánoch, o personálnej a sociálnej politike rezortu obrany ako aj o medzinárodnej spolupráci. V publikácii zaujme aj výskum sociálnej situácie vojenských dôchodcov, činnosť duchovnej služby, ako aj podrobný prehľad o pôsobení slovenských vojakov v zahraničných misiách a na medzinárodných cvičeniach.

(jož)

ukáž sa

v regrutačnom stredisku

www.profesionalnaarmada.sk
infolinka 0800 11 24 11

BRATISLAVA

Kollárovo nám. 10

0960/328 794

TRNAVA

Paulínska 13

0960/395 331

NITRA

Rázusova 7

0960/373 737

TRENČÍN

Hviezdoslavova 16

0960/333 787

ŽILINA

Rajecká cesta 18

0960/442 222

BANSKÁ BYSTRICA

Štefánikovo nábr. 7

0960/412 777

PREŠOV

Nám. legionárov 4

0960/522 888

KOŠICE

Komenského 39/A

0960/515 525